

GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİNİN PARALEL ÜÜRENİLMESİ

GAGAUZ DİLİ Didaktika teklifleri Öncä A1 Uuru

Erkenki üüretim
kurumnarına deyni

Kişinêu, 2020

Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM), diil pravitelstvo, diil politika, gelirgetirmeyän organizaçiyasıdır. Vatandaşlık integraçiyasını kolaylaştıran, kulturalı, halklı hem profesional, halklararasındakı saburluuna yardım edän, bir uygun lingvistika ortalı üüredän hem yaradan, bunnar **ANTEM'in** göreviydir.

Avtorlar:

Anna Stoletneaia, Gagauziyanın Üüretmäk Müdürlüün genel uzmanı

Iulia Belanciuc, üüretim bilimindä master, Üüretim, Kultura hem Araştırma Bakannı

Alexandra Barbăneagră, pedagogika bilimnerindä doktor, konferençiar universitar

Lucia Cucu, ANTEM'in müdürü, üüretim önetimindä master

Ala Zavadschi, filologiya bilimnerindä doktor, konferençiar universitar

Iulia Iordăchescu, romın dilindä üüsek kategoriyada üüredici

Şükür ederiz hepsi üüredicilerä, ki kendi tekliflerinnän yardımcı oldular geliştirmää verili didaktika materialını gagauz dilini uşak başçalarında üüretmää deyni: **Olga Patraman**, gagauz dilindä üüredici, Komrat, 7-ci uşak başçası, **Natalia Nedeaico**, romın dilindä üüredici, Komrat, 7-ci uşak başçası, **Marina Balova**, romın dilindä üüredici, Teoretik Liçeyi Mihail Guboglo, Ceadır-Lunga, **Elena Çelak**, gagauz dilindä üüredici, Beşgöz küüyü, **Elena Şliomskaya**, gagauz dilindä üüredici, Komrat, 5-ci uşak başçası, **Anna Stefoglo**, 7-ci uşak başçası, Çadır-Lunga, **Olga Kasap**, gagauz dilindä üüredici, Çeşmäküyü, **Mariana Keleş**, gagauz dilindä üüredici, Tomay küüyü, **Lüdmila Berber**, romın dilindä üüredici, Tomay küüyü.

Reçentent: **Anna Novak**, uşak başların bölümünün baş uzmanı, Gagauziyanın Üüretim Müdürlüü.

Korektor: **Maria Mavrodi**

Resimci: **Diana Roşcovan**

Maketçi: **Andrei Ichim**

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Gagauz hem romın dillerinin paralel üürenilmesi: Gagauz dili: Didaktika teklifleri: Öncä A1 Uuru: Erkenki üüretim kurumlarına deyni / Anna Stoletneaia, Iulia Belanciuc, Alexandra Barbăneagră [et al]. – Chişinău: ANTEM, 2020 (F.E.-P., Tipografia Centrală"). – 92 p.

Referințe bibliogr.: p. 87-91.

ISBN978-9975-151-00-9.

373.3.016:[811.512.165+811.135.1]

G 13

ANTEM Gagauziya Üüretim Bakannına, uşak başçasında müdürlerinä, romın hem gaguz dilindä üüredicilerinä şükür eder, ki kendi tekliflerinnän yardımcı oldular iileştirmää verili toplumu.

Bu toplum *Gagauz hem romın dillerinin paralel üürenmesi: didaktika materialların hem üüredicilerin profesional geliştirmäk programasının içindä* basıldı. ANTEM'in tarafından uygulandı.

Bu basıma Millet Azannıkların Üüsek Komisarın OSCE Ofisinin tarafından finans yardımı verildi.

ANTEM avtorluk hakını rezervalêer, eer didaktika materialın basılması komerçiyalık neetinnän yapılsaydı.

İÇİNDEKİLÄR

ÖNSÖZ.....	4
I. ROMIN HEM GAGAUZ DİLLERİNİN PARALEL ÜÜRENMESİNİN DÜZÜLMESİ. ÖNCÄ A1 UURU.....	5
1.1. ORTA (ÖNCÄ A1.1 UURU) BÜÜK (ÖNCÄ A1.2 UURU) HEM HAZIRLIK (ÖNCÄ A1.3 UURU) GRUPALARI İÇİN GAGAUZ DİLİNDÄ ÜÜRENMESİNİN DİDAKTİKA PROEKTLERİ.....	6
2. DİNAMİKA PAUZALARI: NEET HEM ONNARIN KULLANILMASI DİLLERİN PARALEL ÜÜRENMÄK PROJESİNİN ÇEVRESİNDÄ.....	39
2.1. DİNAMİKA PAUZALARIN MODELLERİ ÜÜRENMÄK PROJESİNİN ÇEVRESİNDÄ	39
3. DİLLERİN PARALEL ÜÜRENMESİNDÄ MASALLARIN KULLANMASI	45
3.1 DİDAKTİKA PROEKTİ-MODELİ	46
4. GAGAUZ DİLİNİ TÜRKÜLERİN YARDIMINNAN ÜÜRENERİZ.....	50
5. KULTURA DÜŞÜNMEYÄ DAALMASI – DİL HEM KULTURA MODELLERİN BİRİ-BİRİNÄ BAALANTISI.....	54
6. REJİM MOMENTLERİNDÄ SÖZLEŞMÄK MODELLERİNİN KULLANILMASI	64
REJİM MOMENTLERİNDÄ SÖZLEŞMÄK MODELLERİ.....	65
GRUPALARA/UURLARA GÖRÄ KOMPETENÇİYALARIN GELİŞTİRMESİ	67
YILIN BİTKİSİNDÄ UŞAKLARIN BECERMEKLERİ	69
GRUPALARA GÖRÄ TEMALARIN GELİŞTİRMESİ	70
SÖZ KULLANMASININ ELEMENTLERİ (KULLANMAK UURUNDA)	71
TERBİETMÄK İÇİNDEKİLERİN YAKLAŞIK PROEKTLERİ	73
BİBLİOGRAFİYA	87

ÖNSÖZ

Romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmesi – büünkü gündä en önemni davamızdır. Üretmenin yardımını olêr Moldovada var olan Evropa Trenerlerin Millet Asoşıaşıyasının (ANTEM) eni üretim başarısı. Maasuz üüredicilerä deyni faydalı olarak, bu toplum geniş perspektivaları inovářıya metodların yardımınnan romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmêk proşesinde açêr. Üretim kaplamı Genelevropa koordinat sistemasının temelindä işlendirili o dillerä deyni, angılarına seçili Pre A1 uuru erkenki yaşta dillerin öğrenmesi için.

Üretmêk yardımını esaba aldı Moldova Respublikasında var olan üretim programasının Ramka paneli reforması. Bundan kaarä, esaba alındı üretmenin enilikleri şkolalarda rus dilinin üretimine görä romın dilinin öğrenmesi.

Üretmêk programasının yardımını işlendirildi bu proektin sınırlarında: „Romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmesi: profesyonel ilerlemesi hem eni üretmêk materialların işlendirilmesi”.

Büünkü günä kadar ANTEM tipardan çıkardı uşak başçaların küçüklerine deyni romın hem gagauz dillerin öğrenmesine bir seriya didaktika materialları: *Niku hem Länka gagauz dilini üürenerlär, Niku hem Länka romın dilini üürenerlär*, resimni kartoçkalrı, Biz romın hem gagauz dilini barabar üüreneriz, annatma hem řir toplumu, masal toplumu, türkü toplumu hem başka. Bu aspekt bellietti eni kararların aaramasını, romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmesi proşesini iileştirmää deyni.

Dil üretimi büünkü insan topluluunda başlêêr büyük eri kaplamaa. O isteer git-gidä taa çok insanın katılmasını, informaşıya, kultura hem soşial problemlerini çözmää deyni. Biz aarêêrız dillerin öğrenmesindä hem üretmesindä taa efektif metodlarını, dil etkinliini gerçekteştirmää deyni, uşak başçasının küçüklerinin düşünmelerini hem becermelerini esaba alarak (lafların, fikirlemelerin, resimnerin, seslerin h.b yardımınnan).

Uşak lääzım sölesin lafları, soruş koysun, resimnesin, boyasın, seslesin h.b. Romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmesi bütün proşesin katılılını esaba alarak, angısına deyni hızlı tiparlanan öğrenmêk kiyatları hem tefterleri, řir hem türkü toplumnarı, resimni kartoçkalrı (onnar artık işlendirili) lääzım, bu kiyat ekleer bir zebillik material, angısına ANTEM artık redakşıya yaptı.

Bu kiyatta, iki dili paralel öğrenmêk için (öncä A1 uuru), verili bir sıra konkret teklifleri: masallar, türkülär, dil hem kultura dalmaları.

“Romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenmesi” işindä pedagogika yardımını birkaç paya bölüner: romın hem gagauz dillerinin paralel çalışmak öğrenmesinin proektlemesi A1-isi uurunadan hem öğrenmêk proektleri; Dinamika aralıkları: paralel çalışmak üretmesinin kullanmasında neetlär hem şartlar; Paralel çalışmak üretmesindä masalların kullanılması; Türkünün yardımınnan romın dilinin öğrenmesi; Kultura dalması – dil etkileşiminin modeli; Çalışmak rejimindä dil şablonların maksimum kullanılması.

Metodlar hem strategiyalar, angıları taa çok romın hem gagauz dillerinin kompleksli hem interaktif (onnar uşakların komunikativ sınaşlarını ilerledelär) öğrenmesine etki-leerlär, seçildilär da statyaya koyuldular.

Bu materiala dizildi metodlar, metodikalar, strategiyalar, angıları kompleksli hem interaktif uurunda yapılan yardımcı olêrlar, gagauz hem romın dillerini öğrenärkän, uşaklarda komunukativ kompetenşiyasını geliştirmää.

İnanêrız, ki bu metodikalarını, metodlarını, inovářıya strategiyalarını uşak başçalarında dooru hem dolu kullanırsaydık, gagauz hem romın dillerin öğrenmesi çok kolay hem ii ilerleyecek.

Avtorlar

I. ROMIN HEM GAGAUZ DİLLERİNİN PARALEL ÜÜRENMESİNİN DÜZÜLMESİ. ÖNCÄ A1 UURU

Zanaatların proektlemesi romın hem gagauz dillerini paralel üürenmesindä uşak başçalarında – o bir önemni etap uşakların fikirinin, bakışının, intuiþiyasının, yaratıcılık uurunun ilerletmesindä, hem dâ kendisi için görgü edinmesindä.

Gagauz hem romın dillerin başarılı üürenilmesi küçük uşaan psihika durumuna sıkı baalı: bu bir period, açan sözleşmâk kurulêr; uşaan sözü dooru hem dolu olêr, açan, düş gibi resimni, hem duygulandıran (pozitiv yada negativ informaþiya) kolay aklında tutulêr; uşaan dış yaşaması sa en geniştir, o kolay konkret momentlerdän abstrakt momentlerä geçer h.b.

Çok önemni gagauz hem romın dillerin barabar (aynalı) proektlenmesi hem dâ birkaç baalı makro hem mikro uurların esaba alınması:

- uzun zamana plannamak (yıl/semestra);
- temalara görä proektlemäk, günün (herbir zanaatın) didaktika proektlemesi.

Üüredici-terbiedici lääzım mutlak esaba alsın, ki didaktika proesi uşak başçalarında kompleksliydır. Gagauz dilinin üürenmesindä kurikulumun neeti budur: *türlü sözleşmâk situaþiyalarında aazdan informaþiyayı (haberi) kabul etmäk, aazdan, kısa hem sadä mesajları gagauz dilindä söylemäk, gagauz dilinin kulturasını annamak, onun milli zenginliinä saygı hem meraklık göstermäk.*

Bu üzerä üüredicilerin-terbiedicilerin teoriya hem praktika tarafından hazırlanması çok lääzımnıydır. Gagauz dilinin erkenki üüretmâk proesinin çevresindä, terbiyetmâk içindekilerini proektleyerek, esaba bunlar alınacaklar.

Komunikativ-funkþional metodu – ölä bir metod, angısı uşakları sözleşmeyä teklif eder, üüretmâk proesi sözleşmâk modellerinä görä kurulêr. Uşaklar hergünkü yaşamakta, situaþiyalarına simuläþiya yaparak, dili, grupalarda yada çiftlerdä, üürenecekler, kendi sözleşmâk becermelerini gösterip.

Bu modelin bütündän başarılması için mesajı işitmäk, dinlemäk hem söz etmâk proesinä baalıdır, angıları interaktiv üüretmâk proesinin süresindä mutlak olacaklar.

Laf sırası, üüredici kendisi zanaatın didaktika proektini yapêr, uşaklara lääzımnı material hazırlêr hem dâ uşaan induvidual yolunu bulmaa savařêr, uşak verili materialı taa ii kavrasın.

Didaktika düzülmesi taa efektif olsun deyni, içindekiliin birimlerini teklif ederiz payedärsiniz butakım elemnetlerä:

- Leksika/söz birimneri;
- Lingvistika fenomenneri;
- Komünikaþiya (sözleşmâk) modelleri.

Herbir didaktika sınıfında produktlar gösterilerler, onnarı uşaklar mutlak tamannasınlar lääzım. Bu ilinnedecek üüretim proesindä Kurikulumun istediklerini gerçekteřtirmää, hem yavaş-yavaş kompetenþiyaları herbir uşakta yada bütün grupada oluşturmaa.

Didaktika proekti

Temakika birimneri:

Zanaatın teması:

Kompetenþiya birimneri:

Zanaatın neetleri (davaları). Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1:

N2:

İçindekiliin birimneri:

- Leksika/söz birimneri;
- Lingvistika fenomenneri;
- Komünikaþiya (sözleşmâk) modelleri;

Didaktika strategiyaları:

- metodlar hem tehnikalar:
- organizatiya forması:
- didaktika meterialları:
- didaktika resursları:

Kantarlamak strategiyaları:

Produktlar:

Bibliografiya:

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

Model A.

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşaan çalışması
---------	-----------------------	-----------------

Model B.

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				metodlar hem tehnikalar	organiza-tiya for-ması	didaktika resursları

1.1. Orta (öncä A1.1 uuru), büyük (öncä A1.2 uuru) hem hazırlık (öncä A1.3 uuru) grupaları için gagauz dilindä üürenmesinin didaktika proektleri.

ORTA GRUPA Öncä A1.1 uuru

1. Didaktika proekti

Tematika birimi: *Bän severim meyva hem zarzavat*

Zanaatın teması: *Sepet meyvaylan dolu*

Kompetentiya birimneri:

- 1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä predmetlerin adlarını tanımaa hem sölemää.
- 2.2. Üüredicinin yardımınnan temaya görä kısa hem sadä cümleleri/modelleri çıkarmaa.
- 3.4. Grupalarda işlärkän, ana dilinä meraklını göstermää.

Zanaatın neetleri (davaları). Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

- N1:** obyektleri (predmetleri)/meyvaları tanıyêr;
N2: bir obyekt (predmet) için informa-tiya sorêr;
N3: verbal hem nonverbal sadä soruşları hem kısa cuvapları kurêr;
N4: meyvaları sayêr (1-2: bir-iki);
N5: Gagauz dilinä kendi kuşkulunu hem meraklını gösterer.

İçindekiliin birimneri:

- Leksika/söz birimneri: *alma, armut, erik, sepet.*
- Lingvistika fenomenneri: [r] sesi; adlıkların birinci hem çokluk sayısı: bir-çok .
- Soruş cümleleri.
- Komunika-tiya (sözleşmäk) modelleri:
 - (Sendä) ne var? - (Sendä) ne var? - Sepettä ne var?
 - (Bendä) bir alma var. - (Bendä) iki armut var. - Sepettä bir armut hem iki erik var.

Didaktika strategiyları:

- **metodlar hem tehnikalar:** didaktika oynunarı, sınışlar, cuvaplar, annatmak, açıklamak, yazdırmak, göstermäk;
- **zanaatın organizatiya forması:** çiftlerdä, individual;
- **didaktika materialları:** meyvalar/muläj, resimni kartoçkalar temaya görä, iş için fişalar, smayliklär; audio;
- **didaktika resursları:** proektor, kompyuter.

Kantarlamak strategiyları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
- **metodlar hem tehnikalar:** soruşlar, lafetmäk (konuşmak), kendini kantarlamak.

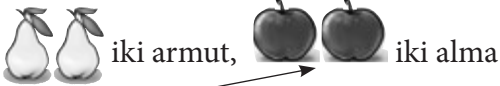

Produktlar: soruşları kurmak, cuvap düzmäk, kısa hem sadä cuvaplar (annatma hem soruş), sözleşmäk örnekleri, model-dialog.

Bibliografiya:

1. *Şiir hem türkü toplumu. Gagauz dilini barabar üüreneriz.* ANTEM. Kişinêu, 2016. <http://bilingual.ante.org/gy/lesson/poezii-si-cantece/>
2. *Şen yaşarsaydın sän, muzika:* <http://x-minus.pro/track/115858/daca-vesel-se-traieste>

Zanaatın didaktika ştenariyası (proekti)

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
Aklına getirmäk	<p>Organizatiya momenti Zanaat başlêêr sabaalän, buluştuynan. Üüredici şiiri söyleer: <i>Kalkındıynan taa ayaa Toplaşêrız başçada. “Hoş gelmişin!”- deer bizä Kapuda yazı gözal. Sabaa hayır olsun, uşaklar!</i></p> <p>Çiftlerdä iş. Selemneşelim. Didaktika oyunu. Benim aardıma tekrarlayın! ([r] sesi tekrarlêêrlar) rrrrrrrrrrrrrrrr - ra, re, ru rrrrrrrrrrrrrrrr - ri, ra, re rrrrrrrrrrrrrrrr - pru, pra, pre</p>	<p>Uşaklar çevredä oturêrlar, barabar üürediciyi selâmneerlär.</p> <p>Uşaklar çiftlerä bölünerlär sora da selemneşerlär. Uşaklar barabar tekrar-lêêrlar sesi hem dä grupada sesleri.</p>
Maanayı realize etmäk	<p>Sınış. Sesläyin hem tekrarlayın. Göstermäk. Üüredici meyva/muläj, resimneri meyvalar-lan gösterer hem söyleer lafları. – Bendä bir var. Bendä bir armut var. – Bendä bir var. Bendä bir erik var. – Bendä bir var. Bendä bir alma var. – Bendä bir var. Bendä bir sepet var.</p> <p>Didaktika oyunu. Dooru mu osaydı yannış mı. Üüredici resimi meyvalan gösterer da sorêr. Örnek: – Bendä bir armut mu var? – Dooru/Yannış.</p>	<p>Uşaklar tekrarlêêrlar laflar-ları cümledä hem herbir lafi ayırı.</p> <p>Uşaklar meyvaları tanıyêrlar hem verbal/nonverbal cuvap ederlär.</p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
	<p>Didaktika oyunu. Birleştirin hem söläyin.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bu ne? - Bu bir alma. 	<p>Uşaklarda yarım (resimin bir payı) resimni kartoçka var, onnar birleştirerlär predmeti hem söleerlär, ne o.</p>
	<p>Didaktika oyunu. Tanı! Sepettä ne var?</p> <p>Uşaklar gözlerini kapêrlar. Üredici bir meyva sepedä koyêr. Uşaklar gözlerini açêrlar hem söleerlär, ne var sepettä.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne var sepettä? - Sepettä bir alma var. <p>Dinamika pauzası. Çalêrız hem tekrarläêrız barabar.</p> <p>http://x-minus.pro/track/115858/daca-vesel-se-traieste</p> <p style="text-align: center;">ŞEN YAŞARSAYDIN SÄN</p> <p>Eer şen yaşarsaydın sän, yap böölä, Eer şen yaşarsaydın sän, yap böölä, Er, şen yaşarsaydın sän, Hepsini sevärsaydın sän, Eer şen yaşarsaydın sän yap böölä.</p> <p>Eer şen yaşarsaydın sän, yap böölä, Eer şen yaşarsaydın sän, yap böölä, Er, şen yaşarsaydın sän, Hepsini sevärsaydın sän, Eer şen yaşarsaydın sän, yap böölä.</p> <p>Sınış. Bän başläêrim. Sän ilerlet/sölä.</p> <p>Üredici başläêr frazayı, uşaklar ilerledeerlär cümleyi.</p> <p>Örnek:</p> <p>Bendä var bir... </p> <p>Sınış. Sesläyin hem tekrarlayın.</p> <p>Üredici gösterer meyvaları/muläjlari yada meyvaları/kartoçkalari hem söleer laflariar.</p> <p> iki armut, iki alma</p> <p>Bendä var iki erik</p> <p>Didaktika oyunu. Bän deerim bir, sän deersin iki.</p> <p>Üredici gösterer meyvaları/kartoçkalari.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bir alma - iki alma 	<p>Uşaklar modelä görä so-ruşlara cuvap vererlär.</p> <p>Uşaklar türkü çalêrlar hem tekrarläêrlar.</p> <p>Uşaklar modelä görä cüm-lä kurêrlar: Bendä var bir.....</p> <p>Uşaklar sesleerlär sora da üreducinin ardına tekrar-lêrlar. Bendä var iki alma. Bendä var iki armut. Bendä var iki erik. Uşaklar modelä görä söle-erlär: Herbir uşakta var birär meyva/kartoçka meyvaylan hem onnar üreducinin soru-şuna cuvap vererlär.</p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
	<p>Sınış. Sosläyin hem cuvap verin. Ne var? Örnek: - Viktor, sendä ne var? - Oli, sendä ne var? - Bendä bir alma var. - Bendä iki alma var.</p> <p>Sınış. Çiftlerdä iş. Sor hem sölä (cuvap ver). Ne var? Örnek: - Elena, sendä ne var? - E, sendä ne var? - Bendä bir alma var. - Bendä iki armut var.</p>	<p>Uşaklar modelä görä dialog kurêrlar.</p>
<p>Refleksiya</p>	<p>Didaktika oyunu. Sepettä ne var? Üreduci herbir uşaa birär resim meyvaylan (yapıştırlı) yada ikişär meyvaylan (yapıştırlı) payeder. Uşaklar meyvaları sepedä koyêrlar hem söleerlär, ne var sepettä.</p> <p>Örnek: Sepettä bir alma var. Sepettä iki armut var h.b. Nota! Taa interesli zanaatı yapmak için var nicä hazırlama taa çok sepet. Butürlü var nicä birkaç kolaj kullanmaa.</p> <p>Zanaata kantarlamak Üreduci uşakların bilgilerini kantarlêr. Kantarlamak yapîlêr verbal hem/yada nonverbal formasında. Kantarlamakta kullanîlêr smayliklär, onnar göstererlär durumunan, nicä uşaklar işledilär.</p> <p>Kalın saalışaklan!</p>	<p>Uşaklar kolaj düzerlär: Sepet dolu meyvaylan. Uşaklar yapıştırerlar meyvaları sepet içinä, sora modelä görä, söleerlär, angı meyvalar sepettä var.</p> <p>Sonunda uşaklar sölerlär, nesoy hem kaç meyva var sepet içinde.</p> <p>Uşaklar üreduciyän saalışaklêrlar.</p>

Çalışmak fişası

Birleştirin resimleri hem söläyin, ne oldu.

2. Didaktika proekti

Tematika birimi: Bän severim meyva hem zarzavat

Zanaatın teması: Meyvalar nesoy?

Kompetențiya birimneri:

- 1.4. Temaya görä kısa cümlelerdä predmetlerin adlarını, resimnerdä onnarı göstereräk, tanımaa hem açık, dooru söylemä.
- 2.3. Renklerinä hem büyüklüünä görä bizim dolayımızdan bir obyektı aazdan sıralamaa, yazdırmaa.
- 2.4. Üredecinin yardımınan temaya görä sadä soruşları hem kısa cevapları kurmaa.
- 3.1. Zanaatın süresindä gagauz dilindä kısa hem sadä şiirleri, türküleri, oyunlarını başa çıkarmaa.

Zanaatın neetleri (davaları).

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: meyvaları sıralâr;

N2: informațiya verer meyvaların forması, büyüklüü hem dadı için;

N3: üredecinin hem uşakların soruşlarına verbal/nonverbal cevap verer;

N4: meyvaları renginä, dadına hem büyüklüünä görä yazdırâr;

N5: gagauz dilindä şiirlerä meraklını gösterer.

İçindekiliin birimneri:

- Leksika birimi/laf: *tatlı, datlı, işi.*
- Lingvistika fenomenneri: [*c*] sesi; *nışannıkların hem adlıkların kullanılması*
- Komünikațiya (sözleşmäk) modelleri:
 - *Alma tatlı mı? – Armut datlı mı? – Bendä bir alma var. Alma küçük, sarı hem tatlı.*
 - *Da, alma tatlı. – Da, armut datlı. – Bendä bir küçük, eşil hem işi erik var.*

Didaktika strategiyaları:

- **iş formaları:** çiftlerdä, individualca;
- **metodlar hem teknikalar:** didaktika oyunlarını, sınışlar, sözleşmäk, siiretmäk, eksperiment;
- **kolaylıklar:** pazzılar, resimni kartoçkalar, soruşlarla yıldızçıklar, smayliklär; çalışmak fişaları, yapıştır-mak yaprakları.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
- **metodlar hem teknikalar:** soruşlar, sözleşmä, avtokantarlamak.
- Produktlar:** soruşları kurmak, cevap düzmäk, kısa hem sadä cevaplar (annatma hem soruş) kurmak, modellerinä temelleneräk, sözleşmäk örnekleri, model-dialog, şiir annatması.

Bibliografıya:

1. Şiir *Alma*. Şiir hem türkü toplumu. *Gagauz dilini barabar üüreneriz*. ANTEM. Kişinêu, 2016. <http://bilingual.antem.org/gy/lesson/poezii-si-cantece-suport-audio/>
2. Türkü *Şen horu*.

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
Aklına getirmek	<p>Organizaşıya momenti Psiho-pedagogika klimatının kurması, çalışmayı faydalı ilerletmää deyni. Sabaa selemneşmesi.</p> <p>Didaktika oyunu. Bän çekederim, siz ilerledin. Sabaa hayır olsun! Üreduci şiiri annatmaa çekeder, uşaklar da ilerleder. „Te genä Uşak başçasına Çevreyä Hepsinä Sabaa.....!”</p> <p>Didaktika oyunu. Hadi kol-kola tutunalım da seläm verelim! Örnek: – Sabaa hayır olsun, Anä! – Hayır olsun, Viktor!</p> <p>Didaktika oyunu. Pazlılar. Toplayın da cuvabı bulun. Örnek: Bendä var bir alma./Bendä var bir armut. Teklif ediler kesili fişalar/pazlılar, angılarında meyvaların payları resimni: alma, armut, erik.</p> <p>Didaktika oyunu. Bän söleerim bir, sän sölä iki. Üreduci gösterer meyvaları/muläjları yada kartoçkalrı, angılarında meyvalar resimni, uşaklar da çokluk sayısını kurêrlar. Örnek: bir alma – iki alma, bir erik – iki erik, bir armut – iki armut.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Didaktika oyunu (grupalarda). Söläyin hem sorun. Herbir uşak birär meyva/kartoçka alêr, onu gösterer, sora da grupada var olan kolegalarına sorêr.</p>	<p>Uşaklar üreducinin selemine cevap vererlär. Uşaklar çevredä oturêrlar, şiirin laflarını ilerlederlär: „Te genä sabaa oldu, Uşak başçasına geldim. Çevreyä biz toplanêrız, Hepsinä seläm vereriz. Sabaa hayır olsun!”</p> <p>Uşaklar kol-kola tutunêrlar da seläm vererlär.</p> <p>Uşaklar pazlılardan meyvaları kurêrlar da onların adlarını söleerlär.</p> <p>Uşaklar modelä görä çokluk sayısını kurêrlar.</p> <p>Herbir uşak gezer grupada, gösterer alınmış meyveyı, sora öbür uşaklara sorêr, meyvanın adı nesoy.</p> <p>Uşaklar bakêrlar sepedin içinä dä söleerlär, ne orada var.</p>
	<p>Örnek: – Bendä bir alma var. E, sendä ne var? – Bendä bir armut var. E, sendä ne var?</p> <p>Sınış. Sepet meyvalarlan. Dooru mu osaynış mı. Örnek: – Sepettä armut var mı? – Diil, sepettä armut yok. HESABA ALIN! Üreduci var nicä modelä görä kullansın yapıştırlı meyvaları farklı situaşiyalarında.</p>	

Maanayı
realize
etmək

Dinamika pauzası. Şen horu.

„Şamar urêrız, klap, klap, klap,
Ayaklarımız da, trap, trap, trap
Biz döneriz, hep döneriz,
Hepsimiz dä şenneneriz”.

Sınış. Biiük mü osa küçük mü?

Örnek:

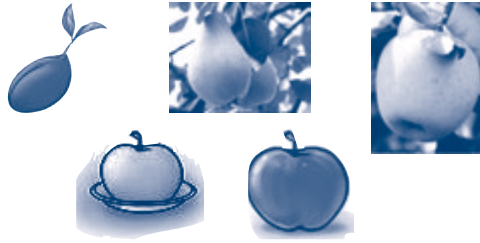
- Alma nesoy? Biiük mü osa küçük mü?
- Alma biiük.

Sınış. Bak da sölä. Nesoy?

Uşaklar göstererler türlü-türlü renktä üürenilmiş meyvaları. Onnar renkleri göre onnarı yazdırêrlar.

Örnek:

- Alma nesoy?
- Alma kırmızı.

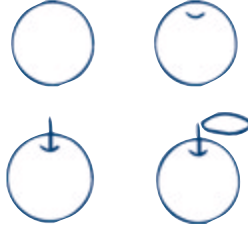

Sınış. Üüreneriz bir almayı resimnemää.

Resimnäyin bir almayı modelä göre. Almayı boyayın.

- Alma nesoy?

Örnek:

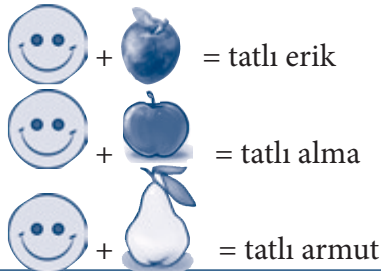
Uşaklara teklif ediler datsınnar alma parçacıklarını. Üüreniler laf *tatlı*.

Örnek:

- Alma nesoy?
- Alma *tatlı*.

Didaktika oyunu. Bän göstererim, sän söleersin.

Örnek:

Uşaklar türküyü çalêrlar.

Uşaklar siirederler meyvaları yada resimneri da onnarı biiüklünä göre yazdırêrlar.

Uşaklar renkleri göre meyvaları yazdırêrlar, modeli kullanıp.

Uşaklar modelä göre bir alma resimneerler, onu boyêrlar, sora da ona prezentaşıya yapêrlar.

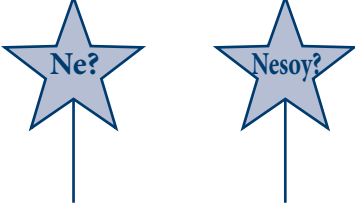
Örnek: Bendä var bir alma. Alma eşil.

Kokalama kalitelerini kullanıp, uşaklar aklılarına getirerler *tatlı* lafını.

Taa ii aklında tutmaa deyni, smaylikler kullanilêrlar.

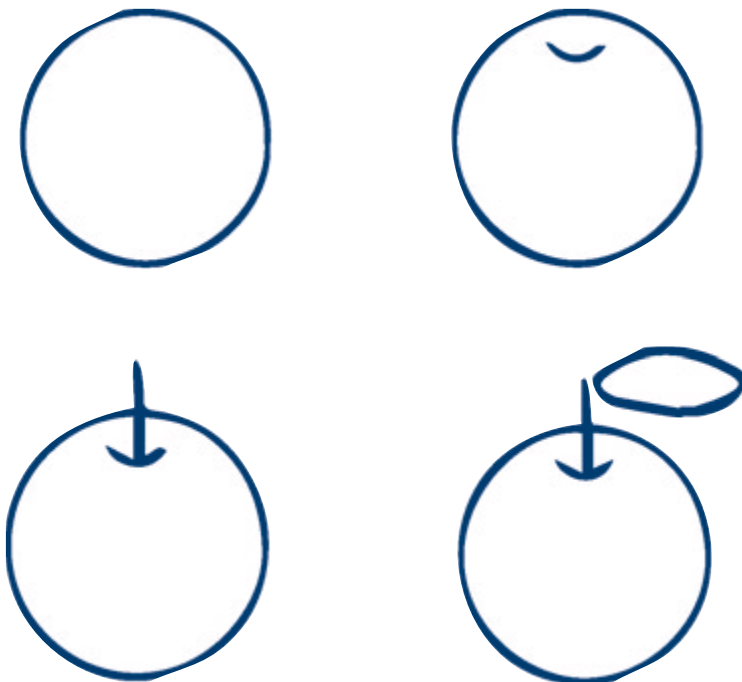

Göstererler meyvaları smayliklerlän bilä. Uşaklar kurêrlar lafbirleşmelerini.

	<p>Didaktika oyunu. SeslÄyin da aklınızda tutun Şiir Alma. http://bilingual.antem.org/gy/lesson/poezii-si-cantece-suport-audio/</p> <p>Sınış. Sorun hem cevap edin. Ne var? Nesoy? Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viktor, sendä ne var? - Bendä bir alma var. - Alma nesoy? - Alma bÜÜk, kırmızı hem tatlı. <p>Didaktika oyunu. Grupalarda iş. Yıldız patlaması. Sölä hızlı.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Birkaç uşak üüredicinin rolünü oynêêr. Onnar grupanın içindä gezerlär da soruş koyêrlar, angılarına uşaklar cevap vererlär: <i>Ne o? O nesoy?</i> Soruşlar yıldızçıklarda yazılı.</p>	<p>UŞaklar Şiiri söleerlär, cevap metodunu kullanıp.</p> <p>Herbir uşak, birkaç meyva alıp, kolegasınnan bir dialog kurêr.</p> <p>UŞaklar kolegaların soruşlarına modelä görä cevap ederlär: Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - İrina, Viktorda ne var? - Viktorda bir alma var. - Anä, alma nesoy? - Alma bÜÜk, kırmızı hem tatlı.
<p>Refleksiya</p>	<p>Didaktika oyunu. Bilersin mi, ne bendä var? Örnek: <i>Bendä var bir alma. Alma küçÜk, sarı hem tatlı.</i></p> <p>Zanaata kantarlamak UŞakların cevaplarına kantarlamak yapılêr. Notalamak verbal hem/yada nonverbal yapılêr. UŞaklar kabledelerlär türlü-türlü niŐan, angısı gösterer, nicä uşak işledi. Saalıcaklan!</p>	<p>Yazdırmak metoduna görä türlü-türlü meyva gösteriler.</p> <p>UŞaklar üüredicidän ters baalanıtıyı kabledelerlär, tefterlerä resimneri yapıŐtırêrlar. UŞaklar üürediciylän saalıcaklaŐêrlar.</p>

Çalışmak fişası

Modelä görä resimnäyin hem almayı boyayın.

BÜÜK GRUPA

Öncä A1.2. uuru

3. Didaktika proekti

Tematika birimi: *Benim yaşamamdan bir gün*

Zanaatın teması: *Neren acıyêr?*

Kompetențiya birimneri:

- 1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemä.
- 1.4. İşidilmiş informațiyanın (haberini) içindekiliini aazdan belliedili resimnän baalaştırmaa.
- 2.4. Üredicinin yardımınnan kısa cuvapları söylemä hem sadä, kısa soruşları kurmaa.
- 3.1. Gagauz kulturısından kısa hem sadä şiirleri, türküleri, halk oyunlarını annatmaa.

Zanaatın neetleri

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: güüdenin paylarını tanıyêr;

N2: yukarda verili güüdenin payları için informațiya sorêr;

N3: verbal hem nonverbal sadä soruşları hem kısa cuvapları kurêr;

N4: koyulu neetlerä görä verbal dialoglarda pay alêr;

N5: gagauz dilinä kendi interesliini, kuşuluunu hem meraklını gösterer.

İçindekiliin birimneri:

- Leksika birimneri: *kulaklar, gözlär, burnu, aaz, el, ayak, acımaa;*
- Lingvistika fenomenneri: birlik sayısında adlıklar; *acımaa* işliin şindiki zamanı, I-inci, II-nci üz, birlik sayısı.
 - *Senin neren acıyêr?* – *Senin başın mı acıyêr?* – *Senin kulakların mı acıyêr?*
 - *Benim başım acıyêr. /Benim kulaklarım acıyêr.* – *Da, benim başım acıyêr.* – *Da, benim kulaklarım acıyêr.*

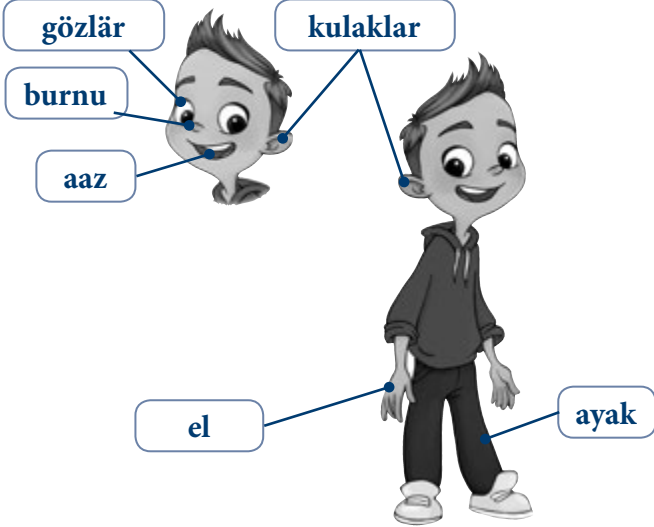
Didaktika strategiyaları:

- **formalar:** çiftlerdä, individual;
- **metodlar hem teknikalar:** didaktika oyunu, sınışlar, cuvaplar, rollerä görä oyunlar, sözleşmäk;
- **didaktika materialları:** resimnärän kartoçkalar, oyuncaklar – ayıcık, kukla, tavşamcık h.b., soruşları yıldızçıklar, transport kolaylıklarınnan resimni fişalar, mikrofon, çalışmak fişaları;
- **didaktika kolaylıkları:** audio kolaylıkları; kompyuter, dinamiklär.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
- **metodlar hem teknikalar:** soruşlar, cuvaplar, sözleşmäk, avtokantarlamak.
- Produktlar:** verbal hem nonverbal reaksiyaları, isteyän soruşlara cuvap vermäk; kısa hem sadä soruşlar; modelä görä danışmaklar; dialoglar; şiirlerin annatması, türkülerin çalması.

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
<p>Aklına getirmäk</p>	<p>Organizațiya momenti Üüredicinin selemneşmesi</p> <p>Şiir: <i>Sabaa hayır olsun, uşaklar!</i> Te sabaa oldu, Uşaklar geldi. Çevreyä oturalım, Şen selemneşelim: Sabaa hayır olsun! Şenni günümüz olsun!</p> <p>Didaktika oyunu. Yap da benim ardıma sölä! Ayledä sabaa. Üüredici hareketleri gösterer, türlü predmetleri kullanêr: bir sabun, bir peşkir, bir bluza, birkaç ayakkabı.</p> <p>Örnek: Sabaalen bän kalkêrim. Üzüümü (suratımı) sabunnan yıkêêrim. Peşkirlän silinerim. Rubalarımı hem ayak kaplarımı giinerim da uşak başçasına giderim.</p> <p>Sınış. Sabaalen ne yapêrsın? Söläyin hem gösterin, sabaalen ayledä ne yapêrsınız .</p> <p>Dinamika pauzası. „Güüdenin payları” türküsi. Baş, omuz, parmak, dizlär, Aaz, kulaklar hem gözlär. Burnu da arada onnarlan. Hadi, hadi, hadi şımarık, dur, Eşinmä hem dolaştırma! Burnuyu/kafayı/gözleri sän bul!</p>	<p>Uşaklar üüredicinin selemni alêrlar. Çevreyä oturup, onnar hepsi barabar şiiri tekrar ederlär.</p> <p>Uşaklar sesleerlär, ne üüredici söleer, horda tekrar ederlär hem mimikaylan hareketleri göstererlär.</p> <p>Uşaklar biri-biri ardısora söleerlär, sabaalen ayledä ne yapêrlar, hareketleri dä göstereräk.</p> <p>Dinamika pauzası muzıkaya görä yapılêr. Uşaklar tekrar ederlär lafları hem hareketleri.</p>
<p>Maananın realizațiyası</p>	<p>Sınış. Söläyin, tekrarlayın hem gösterin. Göstereräk, eni lafların maanalarını açıklêêrlar.</p> <p>The diagram shows a cartoon boy with labels pointing to his body parts: gözlär (eyes), kulaklar (ears), burnu (nose), aaz (mouth), el (hand), and ayak (foot).</p>	<p>Uşaklar sesleerlär hem üüredicinin ardına tekrar ederlär.</p>

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
<p>Maananın realizatıyası</p>	<p>Sınış. Göster, ne işidersin. Sınış. Modelä görä gösterin hem söläyin. Örnek: – Bu burnu. – Bu aaz.</p> <p>Didaktika oyunu. Ne etişmeer? Birleştir hem yakıştır. Doldur resimi. Resimnärän fişalar. Çok fişa gösteriler, uşaklar läüzim, ne etişmeer, doldursunnar. Örnek: Etişmeer burnu./Etişmeer aaz.</p> <p>Didaktika oyunu. Sesläyin hem gösterin. Üüredici söleer hem gösterer, uşaklar tekrar ederlär. Uşaklar nekadar dikatlı görmää deyni, var nicä hareketleri diıştirmää (söleer bir, ama gösterer başka). Örnek: Bendä var bir baş hem iki göz. Bendä var bir burnu hem iki kulak h.b.</p> <p>Sınış. Siiredin resimi. Sesläyin hem tekrarlayın. – Niku, senin neren acıyêr?– Viktor, senin neren acıyêr? – Benim elim acıyêr. – Benim ayaam acıyêr.</p> <p>– Kosti, senin kulakların acıyêr mı? – Da, benim kulaklarım acıyêr.</p> <p>Rollerä görä oyun. Doktorda. Dialog: doktor – paşient Örnek: – Zaman hayır olsun! – Hayır olsun. – Senin neren acıyêr? – Benim başım acıyêr. – Senin kulakların mı acıyêr? – Yok, benim kulaklarım acımêêr. – Läüzim aaraştırma yapasınız. – İslää. Saahcaklan. – Saahcaklan!</p> <p>Sesläyin Konstantin Dragomirin şiirini „Bendä acıyêr – bendä acımêêr”. Soruşa cevap verin: Nikuşorun neresi acıyêr? – Nikuşor, ya su getir! – Nikucuk, ha gel imää! – Vay, ayaam pek acıyêr! – Ya sän bak, başlamış acımamaa!</p> <p>Şiiri sesläyin hem tekrarlayın. Şiirin içindekilii için lafetmäk: – Kim deer „Nikuşor, su getir!” – Nikuşor hasta mı? – Ne söleer Nikuşor?</p>	<p>Uşaklar sesleerlär dikatlı, ne üüredici söleer hem göstererlär. Uşaklar göstererlär güüdenin paylarını.</p> <p>Uşaklar doldurêrlar fişaları resimnärän. Angı payları etişmeer doldurerlar.</p> <p>Uşaklar sesleerlär, ne üüredici söleer hem göstererlär güüdenin paylarını. Läüzim dikatlı olmaa da yannışlık yapmamaa: ne söleer, läüzim uysun ona, ne gösteriler.</p> <p>Uşaklar sesleerlär hem tutêrlar aklında.</p> <p>Bir uşak doktorun rolünü oynêêr (o biyaz halatlan giyimni), kalan uşaklar paşient olêr. Herbir „paşientä” üüredici birär beydjik takêr.</p> <p>Uşaklar sesleerlär şiiri da üüredicinin soruşuna cevap vererlär. Uşaklar şiiri ezber üürenerlär. Uşaklar lafederlär şiirin içindekilii için.</p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
Refleksiya	<p>Didaktika oyunu. Tanı, ne bendä acıyêr.</p> <p>Kukla Daşa hastalandı. Uşaklar soruşların yardımınan lâüzım tanısınar, onun neresi acıyêr. Üreducici kukla elindä personajın laflarını söleer.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daşa, senin başın mı acıyêr? - Yok, acımêêr. - Senin ayaan mı acıyêr? - Yok, acımêêr. - Da, acıyêr. <p>Sora üreducinin rolünü iki uşak oynêêr.</p> <p>Zanaata kantarlamak</p> <p>Uşakların cuvaplarına kantarlamak yapılêr. Notalamak verbal yada nonverbal formasında geçer. Herbir uşak kableder birêr smaylik, angısı gösterer üreducinin bakışını, nicä uşak çalışmakta işledi. Üreducici saalicaklaşêr.</p>	<p>Uşaklar soruş koyêr, Daşanın neresi acıyêr tanımaa deyni.</p> <p>Uşaklar üreducidän feedback kablederlêr (verbal/nonverbal).</p> <p>Uşaklar üreduciciylän saalicaklaşêrlar.</p>

Çalışmak fişası Ne etişmeer?

Bir göz

İki kulak

Burnu

Bir kulak

İki göz

Aaz

BÜÜK GRUPA

Öncä A1.2. uuru

4. Didaktika proekti

Tematika birimi: *Benim evim*

Zanaatın teması: *Bereketli olsun!*

Kompetençiya birimneri:

- 1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemää.
- 1.5. Jestlän gösterilän, açık hem annaşılı söylenmiş selemneşmeyä, soruşa, sadä hem kısa instruktıyaya/sınışa reaktıyayı göstermää.
- 2.5. Kısa hem sadä soruşları temaya görä üüredicinin yardımınan kurmaa.
- 3.3. Gagauz dilindä speşifikä normalarını (selemneşmäk, kendini tanıştırmak modelleri, sevinmelik duyguları)

Zanaatın neetleri (davaları).

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

- N1:** çalışmanın subyektinä baalı imeklerini tanıyêr;
- N2:** kimi obyektler, çalışmaklar için (imeklär/içkilär) informaçıya ister;
- N3:** lafedän insanın istediinä görä verbal, nonverbal cuvap verir;
- N4:** kimdänsä istener (izin ediler) bişey yapsın da kendi şükürlerini söyleer;
- N5:** hergünkü sözleşmektä kullanmak normalarına verbal, nonverbal hatır gösterer.

İçindekiliin birimneri:

- Leksika birimneri: *piinir, kaşa, yaanı, balık, istemää.*
- Lingvistika fenomenneri: işlik *istemää*, II-nci üz, çokluk sayısı; *içmää, imää* işliklerin izin formaları.

Komunikativ örneklere:

<ul style="list-style-type: none">- <i>Ne isteersin (sän)?</i>- <i>Bän isteerim ekmek saa yaayınnan.</i>- <i>(Sän) meyva suyu isteersin mi?</i>- <i>Da, (bän) meyva suyu isteerim./Yok, bän meyva suyu istämeerim.</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Ne isteer Seröja (o)?</i>- <i>Seröja (o) isteer yaanı.</i>- <i>Ne isteer Daşa (o)?</i>- <i>Daşa (o) isteer plaçinta.</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Alina, iç su!</i>- <i>Dan, i kaşa!</i>- <i>Bereketli olsun!</i>- <i>Saa ol!</i>
---	--	---

Didaktika strategiyaları:

- **formalar:** individualca, çiftlerdä, grupada.
- **metodlar hem tehnikalar:** didaktika oyunu, sınış, cuvap, sözleşmäk;
- **didaktika kolaylıkları:** resimnärlän kartoçkalar, oyuncaklar, çalışmak fişaları;
- **tehnika kolaylıkları:** audio kolaylıkları, kompyuter, dinamiklär.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
- **metodlar hem tehnikalar:** aazdan soruşlar hem cuvaplar, dialoglar, avtokantarlamak.

Produktlar: verbal hem nonverbal reaktıyaları; soruşların/cuvapların kabletmesi; sadä hem kısa cümlelär (pozitiv hem negativ), dialoglar-örnek, türkü çalması hem şiir söylemesi.

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

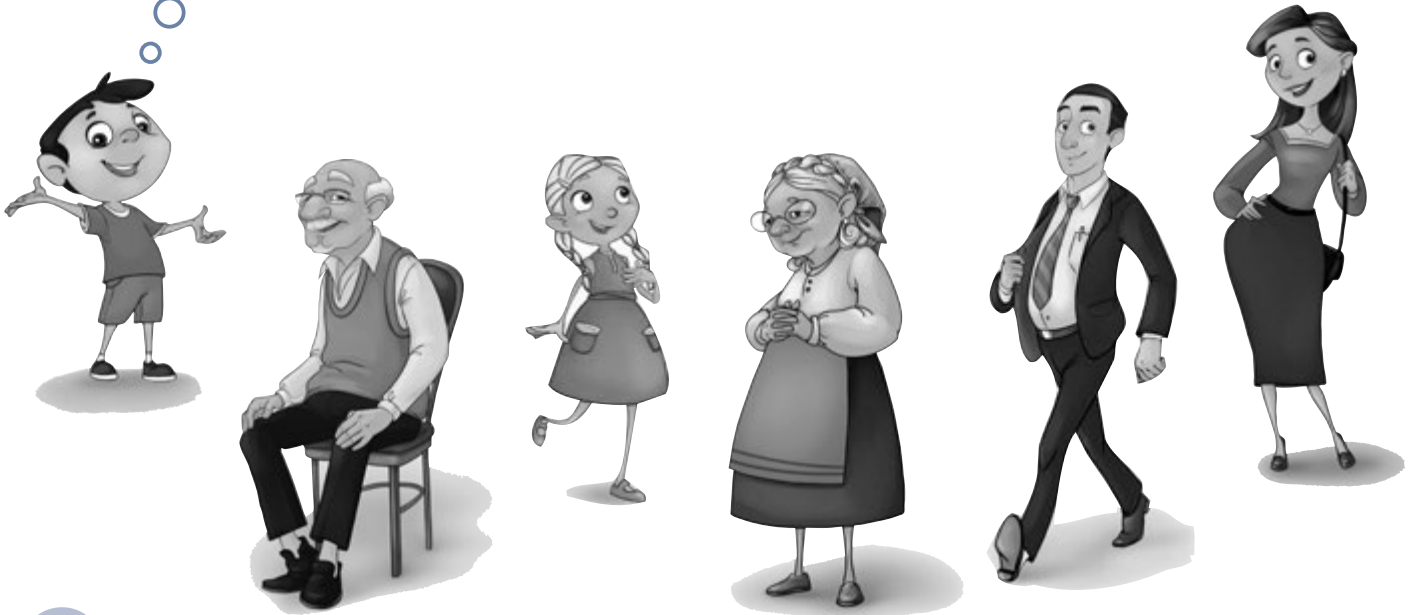
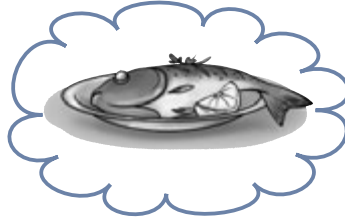
Eta- plar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalış- ması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar, tehnikalar		
A K L I N A G E T İ R M Ä K	<p>Organizaşıya momenti Üreducinin selemneşmesi. „Saba hayır olsun!” şiiri. <i>Sabaa hayır olsun, Hoş buluştuk! Sabaa hayır olsun, Hoş bulduk! Burayı kızlar geldi, Sansın karanfillär, Çocucaklar da geldi, Sansın zilceezlär!</i> Üreduci haberleer, ne yapaceklar, nesoy sürprizlär onnarı bekleer.</p> <p>Sınış. Bakın da söläyin. Masada ne var? Tekrar ederlär o lafları, angılarını öncä üredundilär. Masada var: <i>bir çaşka sütlän, bir farfiri suplan, ekmek saa yaayınnan, ekmek yımirtaylan h. b.</i></p> <p>Örnek: – Masada ne var? – Masada var bir çaşka sütlän.</p> <p>Sınış. Tanı, ne var bu çaşkada, filcanda. Masada var: çaşkalar, filcannar, angılarında var su, çay, süt, meyva suyu.</p> <p>Örnek: – Çaşkada ne var? – Çaşkada süt var.</p> <p>Sınış. Bakın resimneri. <i>Sorun hem cuvap edin. Kim hem ne iyer?</i></p>	<p>Uşaklar üreducinin selemine cuvap ederlär. Uşaklar hepsi barabar „Saba hayır olsun!” şiirini annadêrlar. Kullanêrlar mimikayı hem pantomimayı.</p> <p>Uşaklar tekrar ederlär lafları, lafbirleşmelerini, angılarını öncä üredundilär.</p> <p>Uşaklar da- dêrlar hem tanıyêrlar, ne filcanda, çaşkada var.</p> <p>Uşaklar işle- erlär çiftlerdä. Onnar bakêrlar resimneri, sora modelä görä di- alogları kurêrlar.</p>	<p>1’</p> <p>2’</p> <p>1’</p> <p>3’</p> <p>3’</p>	<p>Hepsi barabar cuvap eder.</p> <p>Sınış</p> <p>Sınış eks- periment</p>	<p>Grupa- da iş- lemäk</p> <p>İndivi- dual işi + gru- pada iş</p> <p>İndivi- dual işi</p>	<p>Şiir, komp- yuter, dina- miklär</p> <p>Pred- metlär/ resim- nêrlän kartoç- kalar</p> <p>Pred- metlär, içkilär</p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika stratejileri		
				Metodlar, teknikler		
	<p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niku ne iyer? - Niku ekmek saa yaayınnan iyer. - Länka ne içer? - Länka su içer. <p>Dinamika pauzası: „İicä i” türküsü.</p> <p>Çin sabaalen bän kalktım: Yıkandım, seläm verdim. - Of, ta pek bän acıktım! - Mamuma yalpak dedim.</p> <p>Masada çini tüttü, Çatalcık ta yanında. Anacım sevip, öptü: - Al, buyur, - dedi bana. T. Marinoglu</p>	<p>Hepsi uşaklar birerdä „İicä i” türküsünü çalêrlar.</p>	<p>2’</p> <p>1’</p>	<p>Sınış</p> <p>Cuvap veriler</p>	<p>İndividual işi</p> <p>Grupalarda işlemäk</p>	<p>Resimnär</p> <p>Kompyuter, proektor</p>
M A A N A Y I	<p>Sınış. Sesläyin hem tekrarlayın!</p> <p>Uşakları eni sözlüklän tanıştırmak:</p> <p>Piinir, yaanı, balık, kaşa, istemä;</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sandu, (sän) meyva suyu isteersin mi? - Da, (bän) meyva suyu isteerim. - Sandu, (sän) su isteersin mi? - Yok, (bän) su istämeerim. 	<p>Uşaklar sesleerlär hem tekrarlêrlar eni lafların strukturalarını</p>	<p>3’</p>	<p>Sınış Demonstraşıya</p>	<p>Frontal işi</p>	<p>Resimnärän kartoçkalar</p>
R E A L I Z E	<p>Sınış. Sesläyin, birleştirin hem tekrarlayın.</p> <p>Gösteriler kartoçkalar resimnärän. Uşaklar sesleerlär da resimnerin yardımınnan lafbirleşmelerini kurêrlar.</p> <p>Yaanıylan ekmek. Balıklan ekmek. Piinirlän ekmek. Yımrıtaylan ekmek. Saa yaayınnan ekmek.</p>	<p>Kartoçkalara bakarak, uşaklar lafbirleşmesini kurabilirlär. Örnek: kartoçkalar</p> <p>yaanıylan ekmek</p>	<p>3’</p>	<p>Sınış</p>	<p>İndividual işi</p>	<p>Resimnärän kartoçkalar</p>
E T M Ä K	<p>Didaktika oyunu. İsteer mi osa istämeer mi?</p> <p>Uşaklar modelä görä dialogları kurêrlar. Var nicä teklif etmää o variantı da, açan uşaan cuvabını üredici öner:</p>		<p>2’</p>	<p>Sınış</p>		

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar, teknikalar		
M A A N A Y I R E A L I Z E E T M Ä K	İSTEERİM – 😊 İSTÄMEERİM – ☹️ Örnek: – İgor, meyva suyu isteersin mi? – Da, (bän) meyva suyu isteerim. / Yok, bän meyva suyu istämeerim. Sınış. Çiftlerdä işlemäk. Bän sorêrim, sän cuvap edersin. Örnek: – Anä, ne isteersin (sän)? – Bän isteerin ekmek saa yaayınan. – E, sän? – Bän isteerim çokolata.	Uşaklar kartoçkaları yada halizdän imekleri göstererlər. Onnar soruşlara cuvap vererlər.	3'	Sınış	İndividual işi	Resimnärän kartoçkalar/maasullar
	Sınış. Kim hem ne isteer? Bakın resimnerä. Söläyin, kim hem ne isteer. Çalışmak fişası. Örnek: – Niku ne isteer? – Niku (o) yaamı isteer. – Dana ne isteer? – Dana (o) balık isteer.	Uşaklar çevredä oturêrlar hem sincirciktä dialogu modelä görä söleerlər. Uşaklar resimä bakêrlar da kim ne isteer, söleerlər.	2'	Sınış	Grupalarda işlemäk	Çalışmak fişası
	Dinamika pauzası. Sesleeriz hem tekrar ederiz. Şiir „Bereketli olsun”.	Uşaklar şiiri birkaç kerä tekrarlêêrlar.	2'	Hepsi bilä cuvap ederlər	Grupalarda işlemäk	
	Sınış. Soslä hem benim ardıma yap. Üreducinin ardına tekrar ediler izin çalımında imää hem içmää işliklärän komunikativ aktları pozitiv hem negativ formalarında. Sözleşmäk modelleri: Buyur! Bereketli olsun! Saa ol!	Uşaklar sesleerlər, tekrarlêêrlar hem mimi-kaylan göstererlər. Alina su içer!/ Alina su içmeer! Dan kaşa iyer! /Dan kaşa imeer!	2'	Hepsi bilä cuvap ederlər	Grupalarda işlemäk	CD, pro-ektor, komp-yuter

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar, teknikalar		
R E F L E K S İ Y A	<p>Didaktika oyunu. Kim ister?</p> <p>Uşaklar masanın dolayında oturêrlar. Var türlü-türlü maasullar/içkilär. Modelä görä uşaklar dialogları kurêrlar.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kim ister balıklan etmek? - Bän isterim. - Buyur! İ! Bereketli olsun! - Saa ol. <p>Zanaata kantarlamak yapılêr.</p> <p>Üreduci uşakların cuvaplarına kantarlamak yapılêr, komentariya yapılêr, notalamak verbal hem/yada nonverbal formasında geçer.</p> <p>Üreduci uşaklardan saalicaklaşêr.</p>	<p>Uşaklar modelä görä inşenirovka yapılêrlar.</p>	3'	Didaktika oyunu	Çiftlerdä işlemläk	Maasullar/içkilär
		<p>Üreduci verbal/nonverbal formada kantarlamak yapılêr.</p> <p>Smayliklärlän avtokantarlamak yapılêr.</p> <p>U ş a k l a r üreduciylän saalicaklaşêrlar.</p>	2'			

Çalışmak fişası Söläyin, kim hem ne ister.

5. Didaktika proekti

Tematika birimi: Ne tatlı meyvalar hem zarzavatlar!

Zanaatın teması: Ne tatlı meyvalar!

Kompetençiya birimneri:

- 1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemää.
- 2.3. Renklerä hem büyüklüünä görä bizim dolayımızdan canını tabiatın obyektlerini aazdan sıralamaa, yazdırmaa.
- 2.5. Kısa hem sadä soruşları temaya görä üüredicinin yardımınnan kurmaa.
- 3.1. Gagauz kulturasından kısa hem sadä şiirleri, türküleri, halk oyunlarını annatmaa.

Zanaatın neetleri (davaları).

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: sözündä eni leksikaya, konkret informaçiyaya identifikaçiya yapêr;

N2: modelä görä, türlü intonaçiyayı kullanarak, cümlelerä formulirovka verer;

N3: bir konkret mesaj verbal hem nonverbal formada söyleer;

N4: üüredicinin izinnerini annêêr;

N5: didaktika oyunlarında aktiv pay alêêr.

Didaktika strategiyaları:

- **formalar:** frontal, çiftlerdä, individualca;
- **metodlar hem teknikalar:** bilä cevap etmäk, sözleşmäk, didaktika oyunları: *Büüülü torba, Tanı, burada ne var?, Kim taa hızlı! Bän söyleirim bir, sän sölä çok.*
- **didaktika materialları:** resimnärän kartoçkalar, temaya görä resimnär; gülümseyän smayliklär; audio-video kolaylıkları – *Sabaa hayır olsun!* türküsü (fragment); *İilik* hem *Güzün baaşışları* şiirleri.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
 - **metodlar, teknikalar:** sözleşmäk, didaktika oyunları, sınış, avtokantarlamak h. b.
- Produktlar:** modelä görä cümlelerin kurması.

Zanaatın didaktika ştenariyası (proekti)

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
Aklına getirmäk	<p>Organizaçiya momenti Üüredici uşaklarla selemneşer. <i>Sabaa hayır olsun, çocuklar hem kızçaaazlar!</i> <i>Teklif ederim selemneşäsiniz grupanın kolegalarinnan.</i></p> <p>Örnek: Sabaa hayır olsun, Gabriel. <i>Sabaa hayır olsun!</i> türküsünün çalması. Audio-video kolaylıkların kullanması: sade birinci sölpeti. <i>Ayıcık te uyandı, Sıçancıklar uyandı,</i> <i>Sabansêêrsın! Sabansêêrsın!</i> <i>Tavşamcıklar uyandı, Uşaklar da uyandı,</i> <i>– Sabansêêrsın! Sabansêêrsın!</i></p> <p>Didaktika oyunu. Büüülü torbacık. Çıkarêr, adını söyleer hem o nesoy, açıklêêr! (torbaca koyulêr resimni kartoçkalarda meyvalar: alma, erik, armut, abrikos).</p>	<p>Uşaklar üüredicinin selemni alêrlar. Herbir uşak kendi kolegasına danışêr da ona deyer: <i>Sabaa hayır olsun, Mariya!</i></p> <p>Uşaklar çalêrlar <i>Sabaa hayır olsun!</i> türküsünün ilk sölpetini.</p> <p>Herbir uşak çıkarêr birêr resim, tanıyêr meyveyi da yazdırêr. Örnek: <i>Bu bir alma. Alma eşil/tatlı.</i></p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
<p>Maanayı realize etmāk</p>	<p>Eni lafların demonstraŧıyası Üreduci gösterer resimneri <i>kirez, vişnā, ceviz, çilek</i> hem <i>üzüm</i>.</p> <p>Sınış. Sesläyin hem tekrarlayın. Veriler eni laflar (ya üreduci onnarı söleer, yada CD diskten sesleerlä) ayırı-ayırı hem tekstlerdä. Deyecez: <i>Kirez. Bu bir kirez.</i></p> <p>Didaktika oyunu. Tam, bu nedir? Üreduci gösterer resimi meyvaylan.</p> <p>Didaktika oyunu. Bän söleerim bir, sän sölä çok. Üreduci ilkin bir meyva gösterer, sora da hep o meyvalardan birkaç. Sölä: <i>Bu bir kirez. Bunnar kirezlär.</i></p> <p>Çiftlerdä işlemäk. Bu nedir? Bunnar nedir? Üreduci uşakları çiftlerä böler da onnara meyvaların resimnerini gösterer, var nicä onnarın arasında üreduci olmuş meyvalar da olsunar: <i>alma, erik, armut, abrikos.</i></p> <p>Sincircik oyunu. Üreduci gösterer üreduci olmuş meyvaların resimnerini. O uşaklara teklif eder modelä görä dialogları kursunnar: – <i>Selām, Länka. İsteersin mi bir alma?</i> – <i>Buyur, al bir alma.</i> – <i>Saa ol.</i></p> <p>Didaktika oyunu. Kim taa hızlı! Tam, bu nedir? Üreduci örter bir meyvanın resimini bir biyaz yapraklan. Bir nedän sora açêr resimi. Uşaklar tanıyêrlar, resimdä ne resimni.</p> <p>Sınış. Siiredin resimneri. Söläyin, meyvalar nesoy. Üreduci gösterer, deyecez, bir resim, angısında resimni bir sepet çileklän da sorêr: – <i>Bunnar çileklär mi?</i> – <i>Da. Bunnar çileklär.</i> – <i>Çileklär nesoy?</i> – <i>Çileklär olmuş/tatlı/datlı.</i></p> <p>Dinamika pauzası: Sesläyin hem annadın şiiiri. Armut <i>Yalvardım bän dostuma, Bir armut versin bana. – Dur, beklä, – dedi, – bırda, Soracam kardaşıma.</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Todur Marinoglu</i></p> <p>Güzün baaşşları <i>Güzdän taa gözäl zaman Yoktur Bucakta! Hepsicii sansın yaşıêr Büük meyvalıkta.</i></p>	<p>Uşaklar sesleerlä eni lafları da onnarı üreducinin ardına tekrar ederlä.</p> <p>Sölenler eni laflar. Uşaklar onnarı sesleerlä da tekrar ederlä.</p> <p>Uşaklar söleerlä, nesoy meyvayı üreduci gösterer: – <i>Bu bir ceviz.</i></p> <p>Uşaklar siirederlä resimneri, üreducinin ardına tekrar ederlä. Sora onnar alêrlar bir meyva/birkaç meyva da söleerlä, bu meyva nedir/bu meyvalar nedir.</p> <p>Uşaklar çiftlerä bölüner. Birisi sorêr, öbürü cuvap eder. – <i>Bu nedir? Bu bir kirez.</i> – <i>Bunnar nedir?</i> – <i>Bunnar kirezlär.</i></p> <p>Uşaklar alêrlar bir meyvaylan resimi da yanındakı kolegasınan dialogta lafederlä.</p> <p>Uşaklar büük dikatlıklar siirederlä resimin angı fragmenti açılêr. Tanıyêrlar, nesoy meyva resimni.</p> <p>Uşaklar siirederlä resimneri da modelä görä dialogları kurêrlar.</p> <p>Uşaklar ilkin sesleerlä bütün şiiiri. Sora üreduci söleer ilk sırayı, onnar da tekrar ederlä. Bölä onnar işleerlä şiiirin hepsi dört sırasınan. Sora söleerlä bütün şiiiri.</p>
	<p>Sınış. Angı meyvayı seversin? Üreduci alêr bir alma (taazä) da deyer: <i>Bän severim alma. O tatlı hem datlı.</i></p>	<p>Uşaklar sevdii meyvayı ayırêrlar da yazdırêrlar.</p>

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması
Refleksiya	<p>Didaktika oyunu. Büülü mikrofon. Bulun cuvabı!</p> <p>Sorun, nesoy meyvaları severlär kolegalar hem neçin. Nesoy meyvaları iyersin? Neçin?</p> <p>Zanaatan kantarlamak yapılér.</p> <p>Uşakların cuvaplarına kantarlamak (verbal hem/yada nonverbal) yapılér.</p> <p>Saalıcaklan!</p>	<p>Uşaklar kurêrlar mini-dialogları, isteerlär informațiya kolegaların istedikleri için.</p> <p>Uşak, angısı soruşu koydu, modelä görä hepsinä söleer, ne buldu.</p> <p>- Doyna, nesoy meyva iyersin?</p> <p>- İyerim kirez.</p> <p>- Neçin?</p> <p>- Kirezlär tatlı.</p> <p>Doyna iyer kirez, neçinki onnar tatlı.</p> <p>Uşaklar kablederlär üreducidän feedback da smaylikleri tefterä yapıştırêrlar.</p> <p>Uşaklar üreduciiylän saalıcaklaşêrlar.</p>

6. Didaktika proekti

Tematika birimi: Nekadar çok hayvan!

Zanaatın teması: Malinin aulun içindä

Kompetențiya birimneri:

- 1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemää.
- 2.2. Kimi kısa hem sadä cümlelerini, üürenilmiş temalara görä, üreducinin yardımınnan, laf modellerini kullanmaa.
- 2.4. Kendin için yada dolayımızdan obiektleri için kısa cuvapları kurmaa.
- 3.1. Gagauz kulturasından kısa hem sadä şiirleri, türküleri, halk oyunlarını annatmaa.

Zanaatın neetleri:

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: sözündä eni leksika birimnerinä, konkret informațiyalara identifiқаtıya yapêr;

N2: modelä görä cümlä kurêr, türlü intonațiyayı kullanarak;

N3: bir konkret mesajı verbal hem nonverbal gösterer;

N4: üreducinin instrukțiyalarını annêr;

N5: didaktika çalışmasının zamanında aktiv pay alêr.

Didaktika strategiyaları:

- **formalar:** frontalca, çiftlerdä, individualca;

- **metodlar hem teknikalar:** sözleşmäk, didaktika oyunu, sınış, rollerä görä oyun;

- **didaktika materialları:** resimnêrlän kartoçkalar, temaya görä resimnêr, audio-video kolaylıkları, türkü, şiir.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);

- **metodlar, teknikalar:** sözleşmäk, didaktika oyunu, sınış, avtokantarlamak h. b.

Produktlar:

sözleşmāk modelinā görä cümlelerin kurması.

Zanaatın didaktika ştenariyası (proekti)

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
Aklına getirmāk	<p>Organizaşıya momenti: Üüredici uşaklarla selem-neşer.</p> <p>Pantomima oyunu. Tanı, kim gelir.</p> <p>Üüredici pay eder uşaklara resimneri, kalan uşaklar görmesin deyni, öncä zanaatlarda üürenilmiş hayvannarınnan: <i>inek, domuzçuk, koyun, keçi, beygir</i>. Da uşaklara teklif eder (birär-birär) gösterebilir, nicä onnar gezerler hem onnara deyni karakteristikali seslerinä imitaşıya yapsınnar.</p> <p>Sınış. Tekrar et benim ardıma.</p> <p><i>Geler inek: mu-u-u;</i> <i>Geler domuzçuk: groh-groh;</i> <i>Geler koyun: me-e-e;</i> <i>Geler keçi: be-e-e-e;</i> <i>Geler beygir: i-ha.</i></p> <p><i>Keçicik</i> (bir fragment) türküsünün çalması. Audio-video kolaylıklarını kullanmak.</p>	<p>Uşaklar üüredicinin selem-neşmesine cevap vererler.</p> <p>Uşaklar dikatlı bakêlar hareketlere hem dikatlı seslerle sesleri hem tanıyêlar, nesoy hayvan için laf gider.</p> <p>Uşaklar tekrar ederler sesleri, angıları göstererler farklı hayvannarın seslerini, türlü-türlü intonaşıyan onnara tekrar ederler.</p> <p>Uşaklar çevredä çâleler <i>Keçicik</i> türküsünü.</p>
Maanayı realize etmek	<p>Eni laflarla tanıştırmak.</p> <p>Üüredici gösterer resimneri da kuşların adlarını söyleer: <i>horoz, tauk, piliç, ördek, kaaz</i>.</p> <p>Sınış. Seseleyin, tekrarlayın!</p> <p>Gösteriler eni leksika birimneri (ya üüredici söyleer, yada CD diskten sesleerler), ayırı yada tekstten.</p> <p>Sınış. Bakın resimnerä. Cevap edin soruşlara.</p> <p><i>Horoz nesoy? Tauk nesoy? Piliçler nesoy? Ördek nesoy? Kaaz nesoy?</i></p> <p>Sınış. Gösterin, adlayın hem söyleyin, o nesoy.</p> <p>Didaktika oyunu. Tanı, kim bu sesleri çıkarêr.</p> <p>Uşaklar seslerler: <i>kut-kudak! ku-ku-ri-gu! ga-ga-ga! makmak! piu-piu!</i> Üüredici izin eder uşaklar kuşu tanısinnar.</p> <p>Sınış. Kim hem nicä yapêr.</p> <p>Üüredici izin eder herbir uşak birär resim alsın da o kuşun sesini çıkarsın.</p> <p>Çiftlerde işlemek. Sorun hem cevap edin hepsi üürenilmiş kuşlar için.</p> <p>- <i>Senin malindä horoz var mı?</i> - <i>Da, malindä horoz var.</i> - <i>Horoz nesoy?</i> - <i>Horoz büyük hem gözâl.</i></p>	<p>Uşaklar eni lafları sesleerler da üüredicinin ardına tekrar ederler.</p> <p>Sölenler eni laflar. Uşaklar sesleerler hem tekrar ederler.</p> <p>Uşaklar siirederler resimneri da soruşlara cevap ederler.</p> <p>Uşaklar alêlar bir kuşun resimini da onun sesini çıkarêlar.</p> <p>Uşaklar alêlar birär resim da söyleerler, angı kuş o hem nesoy.</p> <p>Uşaklar dikatlı sesleerler sesleri da söyleerler, angı kuş o.</p>

Etaplar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması
<p>Maanayı realize etmāk</p>	<p>Dinamika pauzası: Sösläyin da tekrarlayın. <i>LĪNA hem PAVLĪNA</i> <i>İki küçük kuşcaaz</i> <i>Aulda oynêêrlar,</i> <i>Bir bacaanda atlêêrlar.</i> <i>Birisi Lina,</i> <i>Öbürü - Pavlina.</i> <i>Lina uçêr, Pavlina da uçêr,</i> <i>Lina konêr, Pavlina da konêr.</i></p> <p>Sınış. Siiredin resimi. Söläyin, ne yapêr Niku, ne yapêr Länka. (Üürenmāk kiyadı)</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne yapêr Niku? - Niku kuşlara su verer. - E, Länka ne yapêr? - Länka kuşları doyurêr. 	<p>Uşaklar šiiri sesleerlär da üüredicinin ardına tekrar ederlär, imitațiya yap êrlar.</p> <p>İkişär uşak çift kurêrlar da malinin kapusu önündä var olan kuşlar için dialog kurêrlar.</p>
	<p>Rollerä görä oyun. Uşaklar çift kurêrlar. Birisi üüredici olêr, öbürü uşak olêr. Dialogta lafederlär.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sän kuşlara su verersin mi? - Da. Bän kuşlara su vererim. - E, sän kuşları doyurêrsın mı? - Da. Bän kuşları doyurêrim. <p>Dinamika pauzası: <i>Kur, kur-kur-kur! –</i> <i>Kuşcaazlar göktä uçêr.</i> <i>Kur, kur-kur-kur! –</i> <i>Lüzgercik serin eser.</i></p> <p>Sınış. Ne bilersiniz malinin kapusu önündä var olan kuşlar için? Gösterin kuşları modelä görä: <i>Ku-ku-ri-gu!</i> <i>Bu bir horoz. Horoz malinin aulu içindä. O büyük hem gözäl. Horoz iyer tenä hem içêr su.</i></p>	<p>Uşaklar siirederlär resimi 55-inci sayfadan. Birisi sorêr, öbürü cevap eder.</p> <p>Uşaklar çiftlerä bölünerlär. Birisi üüredici, öbürü uşak. Modelä görä dialog kurêrlar.</p> <p>Uşaklar alêrlar bir kuşun resimini da bir küçük infor- mațiya onun için vererlär.</p>
<p>Refleksiya</p>	<p>Çiftlerdä işlemāk. Sorun hem cevap verin. Ne bilersiniz resimdä verili kuşlar için?</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bu ne? - Bu bir ördek. - Ördek nesoy? - Ördek gözäl. - Nesoy ses çıkarêr ördek? - Ördek yapêr mak-mak-mak. <p>Zanaata kantarlamak yapîlêr. Üüredici uşakların cevaplarına kantarlamak yapêr (verbal hem/yada nonverbal). Daadêr smaylikleri, angıların yardımınnan üüredici gösterer kendi bakışını uşaan çalışmasına. Saalıcaklan!</p>	<p>Uşaklar çiftlerä bölünerlär da modelä görä kabledilmiş resimnerdä var olan kuşlar için dialog kurêrlar.</p> <p>Uşaklar üüredicidän feedback kablederlär, tefterä smaylikleri yapıştırêrlar. Uşaklar üürediciylän saalıcaklaşêrlar.</p>

HAZIRLIK GRUPA

Öncä A1.3. uuru

7. Didaktika proekti

Tematika birimi: *Bän uşak başçasındayım*

Zanaatın teması: *Ne yapêrız uşak başçasında?*

Kompetențiya birimneri:

- 1.4. İşidilmiş kısa cümledä verili nişannarın yardımınnan hem dä onnarsız, konkret informațiyanın (haber-in) maanasını annamaa.
- 2.4. Kendin için yada dolayımızdan obyektleri için kısa cuvapları kurmaa.
- 2.5. Sıradan sözleşmäk temalarına görä kısa soruşlar kurmaa.
- 3.3. Gagauz dilindä spețifikä normalarını (selemneşmäk, kendini tanıştırmak modelleri, sevinmelik duyguları) kullanmaa.

Zanaatın neetleri (davaları).

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: uşak başçasında yapılan zanaatlar hem işlär için annadêr;

N2: uşak başçasında kendi yaptıkları için bir kısa informațiya dooru söleer;

N3: üüredicinin soruşlarına cuvap verer, tanıdı konulara kendi bakışını kısadan söleer;

N4: uşak başçasında uşakların yaptıkları için annadêr;

N5: verbal hem nonverbal sözleşmektä kendini götürmäk için normalarını kullanêr.

İçindekiliin birimneri:

- Leksika/söz birimneri: *resimnemää, boyamaa, düzmää, üürenmää, oynamaa.*
- Lingvistika fenomenneri: ses [z]; işliklär *resimnemää, boyamaa, düzmää, üürenmää, oynamaa* oluşluk çalımında şindiki zamanda I, II, III üz, bir. sayısı; II üz, çok. sayısı.
- Komunikațiya (sözleşmäk) modelleri:
 - *Sän ne yapêrsın?* – *Sän ne yapêrsın?* – *Dan ne yapêr?*
 - *Bän resimneerim.* – *Bän oynêêrim.* – *Dan oynêêr.*
 - *Kosti ne yapêr?* – *Sän neylän oynêêrsın?* – *Neylän oynêêr?*
 - *Kosti bir ev düzer.* – *Bän bebelän (kuklaylan) oynêêrim.* – *O toplan oynêêr.*

Didaktika strategiyaları:

- **forma:** individual, çiftlerdä, grupada.
- **metodlar hem tehnikalar:** didaktika oynunnarı, sınışlar, barabar cuvap, non-stop sözleşmäk;
- **didaktika materialları:** resimni kartoçkalar, oyuncaklar, mikrofon, çalışmak fişaları;
- **didaktika resursları:** kompyuter, audio kolaylıkları, dinamiklär.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlamak** (aazdan);
- **metodlar hem tehnikalar:** soruşlar, aazdan cuvaplar, dialoglar, non-stop sözleşmäk, kendi-kendini kantarlamak.

Produktlar: soruşları kabul etmää /soruşlara cuvap; reaksiya duydurmaa (verbal hem nonverbal); kısa hem sadä söylemeklär (annatma hem soruş) modellerä görä: sözleşmäk; model-dialog; türkü/şiiir söylemää.

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

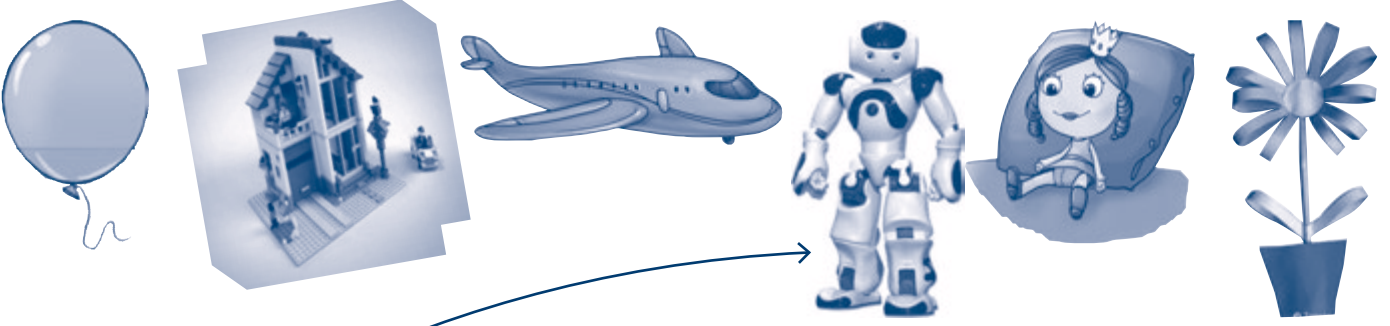
Eta- plar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metod/ Kolaylık	Organiz. formaları	Didaktika araçları
A K L I N A G E T İ R M Ä K	Organizaşıya momenti Üürediciylän selem- neřmäk. „Sabaä hayır olsun!” türküsünün çalması.	Uşaklar barabar üüre- diciyi selemneerläär.	1'	Birliktä cuvap	Grupada iş	CD, türkü, kompyuter, dinamik.
	Zanaatın neetlerini hem ne yapaceklar zana- atta, açıklêär.	Uşaklar türkü çalêrlar <i>Sabaä hayır olsun!</i> hem se- lemneřerläär (I-dörtsıralık): - <i>Sabaä hayır olsun,</i> <i>Kızlar hem çocuklar!</i> - <i>Güneş göktä dursun,</i> <i>Saalık hem ii uurlar!</i> - <i>Sabaä hayır olsun,</i> <i>Başçadaki dostlar!</i> <i>Ürään güneş dolsun,</i> <i>Çalsın gözäl kuşlar!</i>	2'			
	Didaktika oyunu. Var mı nicä gireyim? Var mı nicä çıkayım?	Uşaklar üürendii strukturaları tekrarläer- lar.		Didaktika oyunnarı		
	Örnek: - <i>Elena Petrovna, var mı nicä gireyim?</i> - <i>Var mı nicä çıkayım?</i> - <i>Da, var nicä./ Yok, yok nicä giräsin.</i>	Uşaklar biri-biri ardı sora modelä görä soruşları koyêrlar. Uşakların öbür payı modelä görä cuvap eder- läär.				
Konuşmak (konu): Uşak başçası.			Konuşmak	İndivi- dual işi + grupada iş		
Soruşlar-örnek: <i>Biz neredä bulunêrız?</i> <i>Uşak başçasında kim var?</i> <i>Uşak başçasında kim yok?</i> <i>Ne yapêrız uşak başça- sında?</i>	Uşaklar soruşlara cuvap vererläär: <i>Biz uşak başçasında bu- lunêrız.</i> <i>Uşak başçasında var</i> (sıralêär, kim var uşak baş- çasında) <i>Viktor... .</i> <i>Uşak başçasında yok</i> (sıralêär, kim yok uşak başçasında) <i>Elena... .</i> <i>Uşak başçasında oynêr- rız.</i>	2'				

Eta- plar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları			
				Metod/ Kolaylık	Organiz. formaları	Didaktika araçları	
M A A N A S I N I T A M A N N A M A K	Sınış. Seseleyin, bakın resimä hem tekrarlayın! Uşakları eni sözlük birimnerinnän tanıştırmak. Resimneri göstermek. 1. <i>Kosti bir ev yapêr (düzer).</i> 2. <i>Nikuda <u>bir kalem</u> var</i> <i>O <u>kalemnän</u> bir ev <u>resimneer.</u></i>	Uşaklar sesleerlä, bakêrlar resimä hem lafları tekrarläerlä.	2'	Sınış Göstermek	Frontal işi	Resimni kartoçkalar	
	3. <i>Diana bir şışiriga boyêr.</i> 4. <i>Länka bebelän (kuklaylan) oynêr.</i> 5. <i>Doyna gagauz dilini üürener.</i>		2'				
	Sınış. Bän sorêrim, sän cuvap edersin. Örnek: <i>Länka ne yapêr?</i> <i>Länka bir balon boyêr.</i> Didaktika oyunu. Mim. Bän mimikaylan göstererim, sän dä sölä, ne yapêrim.	Uşaklar bakêrlar resimä hem soruşlara cuvap ederlä.	3'	Didaktika oyunu <i>Mim</i>		Bir resim: Uşak başçasında	
	Didaktika oyunu. Dooru mu osaydı diil mi. Bakın resimnerä. Seseleyin deyimneri. Söleyin: <i>Dooru mu osaydı Diil mi.</i> Var nicä kullanmaa iki renkli fişaları.	Uşaklar sıradan mimikaylan bir işi göstererlä, öbürleri dä çözerlä hem dä söleerlä, ne yapêrlar kafadarları.	3'	Didaktika oyunu <i>Dooru yada Diil</i>			
		Uşaklar resimi bakêrlar hem söleerlä: Dooru mu osaydı yannış.	4'	Sınış Barabar cuvap		Resimni kartoçkalar Fişalarlan iş	
			2'				

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metod/ Kolaylık	Organiz. formaları	Didaktika araçları
	<p>(Dooru – eşil, Diil dooru – kırmızı.</p> <p>Sınış. Birleştirin resimneri, söläyin, kim, ne var hem ne yapêr.</p> <p>Örnek: Doynada bir bebek (kukla) var. Doyna bebellän (kuklaylan) oynêêr.</p> <p>Dinamika paузası. Şiir: Biz uşak başçasına alatlêêrız. Uşak başçasında islää, Üreneriz çok işlär. Burada olduk biz dost, Kimsey bişey yapmêêr prost. Oynamaa severiz pek Hem gözäl türkü çalmaa. Hepsimiz biz şeremet Çalışêrız iş yapmaa T. Marinoglu</p> <p>Didaktika oyunu. Sorun hem söläyin. Ne var? Ne yapêr?</p> <p>Örnek: – Viktor, sendä ne var? – Bendä bir maşına var. – Sän ne yapêrsın maşınaylan? – Bän maşınaylan oynêêrim. – E, sendä ne var? – Bendä bir kalem var. – Sän ne yapêrsın kalemnän? – Bän kalemnän resimneerim (boyêrim).</p>	<p>Dooru/ Diil dooru (Yanniş)</p> <p>Uşaklar fişalarda resimneri birleştirerlär hem söleerlär, kimdä ne var hem ne yapêr.</p> <p>Uşaklar şiiri barabar söleerlär, mimikayı hem jestleri kullanarak.</p> <p>Uşaklar birär oyuncak alêrlar hem sırayca modelä görä dialog kurêrlar</p> <p>Uşaklar çevredä durêrlar. Herkezindä birär oyuncak var. Herbiri sölesin läözüm, ne yapêr oyuncaklan.</p>	2'	Didaktika oyunu.		Kompyuter, dinamiklär
			3'	Sınış		oyuncaklar
			3'			oyuncaklar
						Resimnär, şırma, oyuncaklar

Eta- plar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metod/ Kolaylık	Organiz. formaları	Didaktika araçları
	<p>Didaktika oyunu. <i>Bän başlayacam, sän devam et.</i></p> <p>Örnek: <i>Uşak başçasında bän oynêêrim. Uşak başçasında bän bebelän (kuklaylan) oynêêrim. Uşak başçasında bän şişirigaylan oynêêrim...</i></p> <p>Non-stop sözleşmäk <i>Sän ne yapêrsın uşak başçasında?</i></p> <p>Herbir uşak läüzim sölesin, ne yapêr uşak başçasında, cuvapları doldurup.</p> <p>Örnek: <i>Uşak başçasında bän oynêêrim. Uşak başçasında bän resimneerim, boyêrim...</i></p>	<p>Uşaklar bir sırada oturêrlar. Herbir uşak läüzim adım-adım sölesin, ne yapêr uşak başçasında. Kim taa tez bitkiyâ etişecek, o da kazanacak.</p>				
R E F L E K S İ Y A	<p>Didaktika oyunu. <i>Büülü mikrofon.</i></p> <p>Bir uşak korespondentin rolünü yapabilir. O sorabilir uşaklara, onnar uşak başçasında ne yapêrlar.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zaman hayır olsun, Kristi.</i> - <i>Hayır olsun, Yana.</i> - <i>Sän ne yapêrsın uşak başçasında?</i> - <i>Bän oynêêrim, resimneerim, boyêrim, düzerim, üürenerim gagauz dilini.</i> - <i>Neylän sän oynêêrsim?</i> - <i>Bän toplan oynêêrim.</i> <p>Zanaatın çıkışları</p> <p>Üreducî uşakların cuvaplarını kantarlêêr, komentariya yaparak, verbal yada nonverbal formasında.</p>	<p>Uşaklar küçük bir dialog kurêrlar.</p> <p>Moderatorlar soruşları modelä görä düzâbilirlär. Uşaklar moderatorların soruşlarına cuvap verirlär.</p> <p>Uşaklar üüreducidän feedback kablederlär. Uşaklar üüreducîyâ kal saalıcaklan deyerlär.</p>	5'	Didaktika oyunu. <i>Büülü mikrofon</i>	Çiftlerdä işlemäk	Mikrofon
			3'			

Çalışmak fişası
Birleştiren resimleri, söyleyin, kim hem ne yapar.

8. Didaktika proekti

Tematika birimi: *Transport kolaylıkları*

Zanaatın teması: *Neylän uşak başçasına gideriz?*

Kompetențiya birimneri:

- 1.2. Açık söyleyip, dolayımızdan predmetlerin adlarını hem də onların işlemini temaya görə kısa cümlelerde tanımaa.
- 1.5. İşidilmiş kısa cümlede verili nişannarın yardımınnan hem də onnarsız, konkret informaiyanın maanasını annamaa.
- 2.2. Kısa informaiyayı, şiirleri, türküleri elementlerin yardımınnan tekrarlamaa.
- 3.4. Zanaatların çevresinde gagauz dilinde lafetmesinə, halk kultura aspektlerine kendi meraklını göstermäa.

Zanaatın neetleri.

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: transportların adlarını söyleer;

N2: transport için informaiya sorêêr;

N3: verbal hem nonverbal sadä soruşlarına zanaatın zamanında cuvap verer;

N4: izin isteer, kableder hem də izine cuvap verer yada reaksiya gösterer;

N5: gagauz diline kendi kuşkulunu hem meraklını gösterer.

İçindekiliin birimneri:

- leksika birimneri /laflar: *biçikleta, samokat, yayan gider*;
- lingvistika fenomenneri: ses [z]; işlik: *gitmäa*, şindiki zaman, III-cü üz.; adlıklar doorudak halda afiks-lär *a, ä*;

Komunikativ örnekleri:

– <i>Anä uşak başçasına neylän gider?</i>	– <i>Kosti uşak başçasına biçikletaylan mı gider?</i>	– <i>Var mı nicä uşak başçasına yayan (örüyeräk) gitmäa?</i>
– <i>O uşak başçasına avtobuslan gider.</i>	– <i>Da, Kosti uşak başçasına biçikletaylan gider./Diil, Kosti uşak başçasına biçikletaylan gitmeer. O avtobuslan gider.</i>	– <i>Da, var nicä./Yok, yok nicä!</i>

Didaktika strategiyaları:

- **formalar:** individual, çiftlerde;
- **metodlar hem teknikalar:** didaktika oyunu, sınış, cuvap birerde (barabar), sözleşmäk, yıldız patlaması.
- **didaktika kolaylıkları:** resimnär-län kartoçkalar, oyuncaklar – transport araçları, yıldızçıklar soruşlar-lan, çalışmak fişalar, mikrofon, audio kolaylıkları, kompyuter, dinamiklär.

Kantarlamak strategiyaları:

- **formativ kantarlaması** (aazdan);
 - **metodlar hem teknikalar:** sözleşmäk, birerde cuvap, yıldız patlaması, intervyü, avtokantarlamak.
- Produktlar:** verbal hem nonverbal reaksiyası, kısa hem sadä soruşlar, modelä görə sözleşmäk, dialoga katılmak, türkü çalmak.

Zanaatın didaktika şenariyası (proekti)

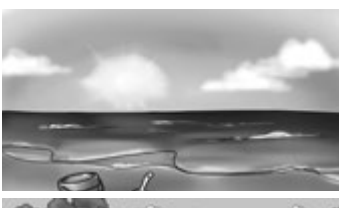

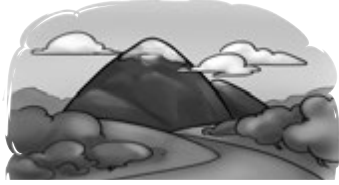

Etap- lar	Üüredicinin çalışması	Uşakların çalışması	vakıt	Didaktika strategiyaları		
				Metod- lar hem tehni- kalar	Orga- niza- tıya for- ması	Didakti- ka araç- ları
	<p>Organizaşıya momenti Üüredici uşaklarlan selemneşer. Türkü çalêrlar: <i>Sabaa hayır ol- sun!</i> Üüredicinin sözü: <i>Sevinerim, ki sizi görerim, hepsiniz gözâl hem şen. Büün biz üürenecez, neylân uşak başçasına kafadarlarınız geler, neylân ana-bobalarınız işä giderlär, neylân maliniz hem dädunuz pana- yıra giderlär. Büün biz oynayacez, resimneyecez, türkü çalacez.</i></p>	<p>Uşaklar barabar üüredicinin selemneş- mesinä cuvap vererlär. Uşaklar çalêrlar türkü <i>Sabaa hayır ol- sun!</i> hem dä selemne- şerlär. <i>Sabaa hayır olsun, Kızlar hem çocuk- lar!</i> <i>Güneş göktä dur- sun, Saahk hem ii urlar!</i></p>	1'		Grupa- da iş	CD, tür- kü; kom- pyuter, dina- miklär
A K L I N A G E T İ R M Ä K	<p>Didaktika oyunu. Mim. Bän göstererim, sän söleersin. Pantonima oyunu. Transport kolaylıklarını göstermää pantoni- manın yardımınnan (üüredici yada bir uşak). Öncä üürenilmiş transport ko- laylıklarını tekrarlamak: <i>uçak, tren, maşına, trolleybus, mikrobüs.</i></p> <p>Didaktika oyunu. Sürpriz kutu- su (korobkası). <i>Ne var kutuda? Al hem sırala!</i></p> <p>Örnek: <i>Bu bir uçak. Bän uçaklan giderim.</i></p>	<p>Uşaklar transport araçlarını sıralêrlar hem gösterip, ne oldu- nu söleerlär (oyun- caklar, resimni kartoç- kalar).</p> <p>Herbir uşak sürpriz kutusundan (korobka- sından) birär transport kolaylınu – oyuncak yada resimni kartoç- ka çıkarêr da modelä görä bir cümlä kurêr.</p>	2' 2'	Didak- tika oyunu <i>Mim</i>	İndi- vidual iş	Oyun- caklar/ resimni kartoç- kalar; sürpriz kutusu (korob- kası)
	<p>Sınış. Seslä hem tekrarla. Tanıştırmää uşakları eni sözlük birimnerinnän. Göstermää obyekt- leri (predmetleri).</p> <p> Bendä bir biçikleta var.</p> <p> Bendä bir samokat var.</p> <p> Bän örüyeräk (ya- yan) giderim.</p>	<p>Uşaklar seslerlär hem lafları tekrarläer- lar.</p>	2'	Sınış Göster- mäk	İndi- vidual iş	Oyun- caklar/ resimni kartoç- kalar

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar hem tehnikalar	Organizatiya forması	Didaktika araçları
T A M A N N A M A K	<p>Sınış. Seslä hem tekrarlä. Tanıştırmää uşakları eni sözlük birimnerinnän. Göstermää obyektleri (predmetleri).</p> <p>Bendä bir var.</p> <p>Bendä bir var.</p> <p>Bän örüyerek (yayan) giderim.</p> <p>Dinamika pauzası. Türkü <i>Avtobus</i>. (Bak <i>Didaktika teklipleri</i>, s. 43)</p>	<p>Uşaklar çerçevədə durêlar. Onnar taman-nadêrlar, modelä görä, resim/resimni kartoçkaları kullanarak.</p> <p>Barabar (birerdä) cuvap metodunu kullanmaa, türküyü çalmaa hem dä göstermää.</p>	1'	Kartoçkalar		
		<p>Sınış. Sorun hem söläyin. Üreduci türlü resimneri gösterer: uşak başçası, malinin evi, deniz, bayır, tükän (lavka) h.b. Onnara dayanarak, uşaklar soruş kurêrlar hem cuvap ederlär.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Mariya, sän neylän malinä gidersin?</i> - <i>Bän maliya avtobuslan giderim.</i> <p>Sınış. Seslä hem tut aklında. Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Uşak başçasına yayan var mı nicä gidäsin?</i> - <i>Da, var nicä./Yok, yok nicä!</i> <p>Türlü situatiyalar kurulur.</p> <p>Didaktika oyunu. Maşınaylan nereyi gidersin? Grupada erdä bir vatmanda resimnenmiş yollar, göstererlär türlü obyektleri, nereyi läüzüm gitmää: uşak başçası, bir büyük ev, bir bayır, bir park. Türlü transport kolaylıkları – oyuncaklar erdä. Üreduci bir örnek gösterer, uşaklar da modelä görä sözleşerlär.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Alöşa, sän maşınaylan nereyi gidersin?</i> - <i>Bän maşınaylan uşak başçasına giderim.</i> 	<p>Birkaç resim gösteriler. Onnara dayanarak, uşaklar soruş düzerlär hem dä cuvap vererlär. Kim soruşu kurêr, o da büülü mikrofonu elinä alêr.</p> <p>Uşaklar tekrarläerlar hem aklında tutêrlar.</p> <p>Uşaklar kilimin üstündä oturêrlar bir resimin dolayında, ellerinä oyuncak alêrlar da çiftlerdä, biri-birinä karşı durup, işleerlär.</p> <p>Uşaklar göstererlär hem lafederlär (sözleşerlär).</p>	2'	Sınış	Grupada iş
			1'	Barabar (birerdä) cuvap		
			3'		Çiftä iş	Oyuncak

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar hem tehnikalar	Organizatiya forması	Didaktika araçları
	<p>Didaktika oyunu. Benim ardıma sölä.</p> <p>Resimdä kişileri göstererlär hem dä deyimi söleerlär.</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bän mikrobuslan giderim, Niku da mikrobuslan gider. - Bän trolleybuslan giderim, Anä da trolleybuslan gider. <p>Sınış. Bakın çalışma fişalarına. Söläyin, kim gider, nereyi gider hem neylän gider.</p> <p>Örnek:</p> <p>Niku parka biçikletaylan gider.</p>	<p>Çevredä durup, uşaklar üreducinin ardına tekrarläerlär.</p>	1'	Sınış		Kompyuter, dinamıklar
	<p>Dinamika pazvası: Dikatlık için oyun.</p> <p>Üreduci sorêr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uçak uçêr mı? - Uçêr! - Kuşçaaz uçêr mı? - Uçêr! - Maşına uçêr mı? - Diil (yok), uçmêr! <p>Didaktika oyunu. DA yada DİİL?</p> <p>Örnek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - İonuñ biçikletaylan mı uşak başçasına gider? - Da, İonuñ biçikletaylan uşak başçasına gider. - Elena malisinä uçaklan mı gider? - Diil, o malisinä uçaklan gitmer. O gider biçikletaylan. 	<p>Uşaklar resimneri siirederlär hem modelä görä cümlä kurêrlär.</p>	2'	Fişalar		Büülü mikrofon
		<p>Uşaklar imitatiya yapêrlar: „uçêr” dediynän, ellerinnän göstererlär, nicä uçak uçêr, kuşlar uçêr dediynän, biri-birinin ellerini sıkêrlar.</p>	1'			
		<p>Uşaklar soruşu sesleerlär dä cevap ederlär DA yada DİİL. DA deyarkän – ellerini urêrlar. DİİL deyarkän – ayaklarına kalkêrlar.</p>	1'			

Etaplar	Üreducinin çalışması	Uşakların çalışması	Vakit	Didaktika strategiyaları		
				Metodlar hem tehnikalar	Organizatsiya forması	Didaktika araçları
R E F L E K S İ Y A	Yıldız patlaması Üç uşak, moderator, <i>Ne? Neylän? Neredä?</i> soruşları kurêrlar. Selemnêşmäk hem da kalın saalicaklan formalarını, başka uşaklarlan, kullanarak. Örnek: – <i>Bu ne?</i> – <i>Bu bir biçikleta.</i> – <i>Neylän Viktor uşak başçasına gider?</i> – <i>O uşak başçasına avtobuslan gider.</i> – <i>Nereyi Anä mikrobuslan gider?</i> – <i>O malisinä mikrobuslan gider.</i>	Uşaklar resimin dolayında çevre-dä oturêrlar, ortada oyuncaklar transport kolaylıkları. Moderatorlar soruşları modelä görä uşaklara düzerlär. Uşaklar moderatorların soruşlarına cuvap vererlär. Uşaklar üreducidän feedback, verbal/nonverbal kablederlär.	5'	Yıldız patlaması		Yıldızçık soruşlan resim, oyuncaklar
	Zanaata kantarlamak Üreducici uşakların cuvaplarını kantarlêêr, komentariya yaparak, verbal yada nonverbal formasında. Uşaklar hem üreducici ii ayrılêêrlar.		3'			

Çalışmak fişası

Kim?	Neylän?	Nereyi?	Gider
			
			
			
			
			

2. DİNAMİKA PAUZALARI: NEET HEM ONNARIN KULLANILMASI DİLLERİN PARALEL ÜRENMEK PROJESİNİN ÇEVRESİNDÄ

Dinamika pauzaları ölä tamannandırıcı çalışmalar, angıların yardımcı olêrlar uşakları raatlandırmaa zanaatlardan sora, neredä uşaklardan maksimum dikatlık isteniler. Bu konteksttä çizelim ki, gagauz hem romın dillerinin ürenmek projesindä dinamika pauzalarının kullanılması uşakların dillerinin ürenmesi için meraklını kaldıracak, meraklandırarak uşakların türlü tekstlerin annamasına, angılarını kullanıp, uşaklar tekrarlayacaklar tek yada grupalarda seslerin ötmesini; uşakların sözlüünü genişledecek, oynayarak, uşaklar taa kolay sözleşmek modellerini (örnekleri) aklında tutacaklar. Dinamika pauzaların çevresindä çeşitli didaktika oyunlarını kullanabiliriz: dilkırmaklar, sayılmaklar, şiirlär, türkülär h.b. Hepsi onnar var nasıl kullanılsın jestlärlän, fizika sınışlarınınan. Muzikanın hem taktın kullanılması stimülätiya efektini verecek, uşakları dinnendirecek.

Taa başarılı dinamika pauzalarını geçirmää deyni, läüzüm verili istedikleri tamannamaa:

- Dinamika pauzaları temaya, yaşa hem dolaydaki şartlara görä seçilsin läüzüm;
- Üredici butakım pauzaları ayırarak, angıları en uygun konkret bir situaçiyaya, uşakların durumuna baalı olacaklar;
- Dinamika pauzalarını, genel olarak, üredici kullanabilir zanaatın ortasında, ama var nasıl kullansın başka dönümündä dä, deyecez, açan uşaklar yorgun kendisini duyêrlar yada onnarın dikatı artık kay-beler;
- Önemlidir, ki dinamika pauzaları raatlık dönümündä geçirilsin, şamatayı kaldırmassınar, uşakların dikatını temadan çekmesinnär, kesmesinnär, üretmek projesini düzmää deyni yardımcı olsunnar;
- Dinamika pauzalarında hepsi uşaklar mutlak pay alsınar läüzüm, üredicinin ardına tekrar ederäk;
- Dinamika pauzalarını geçirärkän, vakıdı läüzüm dooru payetmä;
- Hesaba alın, ki dinamika pauzaları çeşitli olsunnar.

Dinamika pauzaları klasifikaçiya edilir bu türlü:

- içindekilinä görä (şiirlär, türkülär, oyunlar, dilkırmaklar h.b.);
- formasına görä (jestleri kullanarak türküleri çalmaa, ritmaları tekrarlamaa, şiirleri söylemä; gimnastika sınışlarını yaparak, lafları tekrarlamaa; türlü oyunları oynamaa da sesleri çıkarmaa, barabar tekrarlamaa).

2.1. Dinamika pauzaların modelleri ürenmek projesinin çevresindä

Gagauz dilini uşak başçasında taa efektif ürenmä deyni, teklif ederiz aşaaada verili dinamika pauzalarını kullanasınız.

1. ÇALGICILAR

Kullanmak için teklif: Uşak başçasında, Kim hem ne yapêr? (büük grupa); Uşak başçasında ne yapêrız? (hazırlamak grupası) h.b.

Uşaklar artist gibi kalkêrlar da iilerlär. Uşaklar muzıka instrumentlerindä çalmak gibi imitaçiya yapêrlar hem dä sözleri söylelär:

*Biz artık çalgıcılar,
Kemençä, piano var.
Biz gitarada oynêrız,
Şamarlarımızı urêrız.*

*Şamarlarlan şap-şap.
Bacaklarlan pat-pat.
Hadi şindi dönelim,
Erimizä dä geçelim.* } 2 kerä

2. GİMNASTİKA VAKIDI

Kullanmak için teklif: Gimnastika yapêrız (hazırlık grupası); sabaa gimnastikasının zamanında h.b.

Lüzgär eser yukardan,
Sallanêr ondan fidan,
Büküler dallar aşaa,
Uçları diyer topraa.

Kalkêr dallar yukarı –
Kimildêêr yaprakları.
Yannadı fidan saaya –
Dokundu komuşuya.

Sora yannadı sola –
Tutunduk biz kol-kola ...
Uracêz şamarları –
Lüzgär dönsün yukarı.

LÜZGÄRCİK

Lüzgärcik eser, eser,
Fidancık pek sallanêêr, (Bükülerlär saaya-sola bir kaç kerä.)
Fidancık üüsek büüyer. (Uşalar parmaklar ustundä uzanêrlar yukarı.)
Lüzgärcik tä yavaşêêr. (Çökerlär erä da oturêrlar skemnelerä.)

3. MUSAAFİRLÄÄ HAZIRLANMAK

Kullanmak için teklif: Günün sıralı (büük grupa); Gimnastika yapêriz (hazırlık grupası); saba gimnastika zamanında, personal temizlik alışkannu h.b.

Tavşam sabaalen uyandı,
Musaafirläâ gitmäâ hazırlandı.
Gözlerini yıkadı,

Burnusunu yıkadı,
Yanaklarını yıkadı,
Kulaklarını yıkadı,

Ellerini yıkadı,
Üzünü peşkirlän sildi.
Şen, şen da atladi.

4. UÇÊRİZ BİZ, UÇÊRİZ

Kullanmak için teklif: Hadi oynayalım, Ev kuşları (büük grupa); dışarda gezi zamanında h.b. Uşaklar şiiri anadêrlar da imitaşiya yapêrlar nicä kuşlar uçêrlar, atlêêrlar, konêrlar.

LİNA HEM PAVLİNA

İki küçük kuşcaaz
Aulda oynêêrlar,
Bir bacaanda atlêêrlar.
Birisi Lina,

Öbürü - Pavlina.
Lina uçêr, Pavlina da uçêr,
Lina konêr, Pavlina da konêr.

5. GEZİYA DAAYA GİTTİK

Kullanmak için teklif: Kim daada yaşêêr? (büük grupa) h.b. Uşaklar türküyü çalêrlar, laflara görä imitaşiya yapêrlar.

Geziyâ daaya gittik,
Emiş, çilek topladık,
Tä bölä, tä bölä!
Tä atlêêr bir tavşamcık,
Küçücük, yımışacık,
Tä bölä, tä bölä!

Bak, bir kuvancık uçêr
Da çicäâ ilin konêr.
Tä bölä, tä bölä!
Bir dä kurbaacık gördük,
Kaçarak geeri döndük,
Tä bölä, tä bölä!

6. KÖPRÜ OYUNU

Kullanmak için teklif: Hadi oynayalım (orta grupa); Geziya gideriz (büük grupa); Barabar oynêêriz (hazırlık grupası) h.b.

Bir uşak ellerini yumuruk toplêêr. Onnarı üstü-üstünä düzer.

İkinci uşak söleer:

– Köprüyâ pineyim mi?

– Hadi pin! - cevap eder ilincisi.

İkinci uşak dizer yumuruklarını ilk uşaan yumurukların üstünä. Üçüncü uşak danışêr:

– Bän dä köprüyâ pineyim mi?

– Hadi pin! – ikincisi cevap eder.

Üçüncüsü dä yumuruklarını düzer. Hep bölä devam eder hepsi uşaklar.

Bitkidä ilincisi sorêr, öbürleri dä cuvap ederlär:

– Hepsi mi pindi?

– Hepsi pindi!

İlincisi yumuruklarını bir tarafa alêr, köprü dä daalêr. Uşaklar da seviner.

7. SAYILMAKLAR

1, 2, 3, 4, 5 – kim yaktı daada ateş,
6, 7, 8 – ya söläyin bana siz.
Biz sayêrız – sän kalêrsın,
Biz söleeriz – sän çıkêrsın.

Döner, döner tekerlek,
Göktä uçêr kelebek.
Sudan gelir çok ördek,
Ayırêr hepsini kim tek.

8. ŞİİRLÄR (uşaklar laflara görä kımıldanêrlar)

Kullanmak için teklif: Bu şiirlär var nasıl kullanılsın türlü çalışmalarda, deyecez, uşakların sözlüünü kaaviletmesi için yada seslerin dooru söylenmesi için.

Dum-çık-çık! Dum-çık-çık!
Dum-çık-çık! – daul dumnêr,
Dimu Domnaylan oynêr,
Dostlarınnan sarmaşêr.

Kur, kur-kur-kur! –
Kuşcaazlar göktä uçêr.
Kur, kur-kur-kur! –
Lüzgercik serin eser.

Olmuş almalar,
Dallarda sarkêr.
Lüzgercik eser –
Almalar düşêr.

Her sabaa kendim kalkêrım,
Taranêrım, yıkanêrım,
Anamı tatlı öperim,
Büük havezlän okuyêrım.

Cıvır-cıvır, cıvır- cıvır! –
Cıvırlıga cıvırdêr.
Cıvır-cıvır, cıvır-cıvır! –
Göklerä üüsek uçêr.

Yaamurcuk türkü çalêr - sıp-şıp, şıp-şıp,
Ama kim onu annêr sıp-şıp, şıp-şıp,
Güneşçik da seviner, şen şilêr, hep şilêr,
Yaamurcuklan sarmaşêr, sarmaşêr.

ÇOBAN ÇİRTMADA OYNÊR

Çoban çirtmada oynêr,
Havalar käämil öteer,
Parmaklar çemrek gezer,
Çirtmayı çoban üfler.
Çekirgelär dä atlêrlar,
Karşı avasını oynêrlar.

POTMARCILAR

Hrü – hrü – hrü,
Hrä – hrä – hrä.
Pek severiz biz eşmää,
Gölcezdä yuvarlanmaa,
Yabanı bizi görärsä,
Ardımıza takışarsa,
Tez ondan uzak olarız,
Evceezä biz saklanarız.

YAAMURCUK YAYÊR

Nicä yaamurcuk yaayêr?
Damnalar erä damnêr!
Çekeder yavaş – yavaş,
-Şıp-şıp,- şıp,
Ama sora taa hızlı:
-Şıp-şıp,- şıp,
-Şıp-şıp,- şıp,
(hep ölä, ama taa hızlı ritmada).

Bulutçuk uzaklaşêr,
Yaamurcuk da yavaşêr
-Şıp-şıp,- şıp,.....
Sora heptän durgunêr.

Lüzgercik pekçä eser,
Fidancu o salladêr.
Lüzgercik yavaşdı,
Fidancık büüdü, büüdü.

SUVAZLAMAK

Çatır-çatır çatırdêêr,
Patır-patır patırdêêr,
Kıtır-kıtır kıtırdêêr –
Lüzgâr daayı suvazlêêr.

GÜNEŞ UYANMIŞ

Güneş sabaalen uyanmış,
Uyanmış, gülümsemiş,
Yaamurcuklan yıkanmış,
Bulutçuklan silinmiş,
Hepsinâ selâm vermiş.

LÄÄZİM YIKANMA

Selâm kaba peşkirâ
Hem pastaya dişlerâ,
Sabunnar gözâl koksun,
Taraklar da sık olsun
Her avşam, her sabaa
Lääzım, lääzım yıkanmaa
Kim isteer kirli kalsın
Utansın! Utansın!

9. GARGALAR

Çamcaazın bir altında
Gargalar pek şen atlêêrlar,
Üüsek seslân baarışêrlar –
Kar-kar-kar!!! (üüsek seslân
uşaklar baarêr).
Üüsek seslân baarışêrlar.

Bütün gün hep baarışêrlar,
Uykularımızı bozêrlar.
Ua-ua-ua! (uşaklar baarêr).
Uykularımızı bozêrlar.

Salt gecä onnar susêrlar,
Hepsi barabar uyuyêrlar.
Kar-kar-kar (yavaş seslân söleerlâr).
Hepsi barabar uyuyêrlar.

10. TÜRKÜLÄR

1). Türkü „BAŞÇADA” (çevirdi Elena Şlömskaya)

<http://x-minus.pro/track/193228/%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B-D%D0%B0%D1%8F-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B-D%D0%B0%D1%8F>

Var bizdä bir büük başça,
Morkva büüiyêr orada.
Te bölä genişlii,]-2 kerä
Te bölä üüseklii.]-2 kerä

Var bizdä bir büük başça,
Laana büüiyêr orada,
Te bölä genişlii,]-2 kerä
Te bölä üüseklii.]-2 kerä

Refren:
Morkva, morkva, gel bizä
Da çeket sän oynamaa.
Şen oyna, şen oyna,]-2 kerä
Sepet içinä atla.]-2 kerä

Refren:
Laana, laana, gel bizä,
Da çeket sän oynamaa.
Şen oyna, şen oyna,]-2 kerä
Sepet içinä atla.]-2 kerä

Var bizdä bir büük başça,
Suvan büüiyêr orada.
Te bölä genişlii,]-2 kerä
Te bölä üüseklii.]-2 kerä

Var bizdä bir araba
O yardım eder bizä.
Te bölä genişlii,]-2 kerä
Te bölä üüseklii.]-2 kerä

Refren:
Suvan, suvan, gel bizä
Da çeket sän oynamaa.
Şen oyna, şen oyna,]-2 kerä
Sepet içinä atla]-2 kerä

Refren:
Sän, şoför, gel tez bizä
Da çeket sän oynamaa,
Biz sana yardım edecez,]-2 kerä
Bereketi toplayacêz.]-2 kerä

2). Türkü „HAY DİNİ, DİNİ”

Hay dini, dini dönelim, dönelim, dönelim.
Dönüp tä çökelim, çökelim, çökelim.
Hay dini, dini içelim, içelim, içelim.

İçip tä biçelim, biçelim, biçelim.
Hay dini, dini çalalım, çalalım, çalalım.
Çalıp ta oynayalım, oynayalım, oynayalım.

3). Türkü „Avtobus” (çevirdi Patraman Olga, muzıka Jeleznova Ekaterina)

<https://x-minus.me/track/348658/%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%B1%D1%83%D1%81>

Tekerlek avtobusda döner, dön-döner, dön-döner.

Uşaklar avtobusa piner, pin-piner.

Skemnelerdä uslu oturup, gül-güler, seviner.

Bütün gün avtobuslan geziner, gez-gezer.

Tekerlek avtobusda zıb-zıb, zıb-zıb, zıb-zıb, zıb-zıb, zıb.

Yaamurcuk yaayêr şıp-şıp-şıp, şıp-şıp-şıp.

Uşaklar da türkücük çalêr, hep çalêr, şen çalêr.

Lä-lä-lä -lä - türkü çalêr, şen çalêr.

Ol dikat avtobus ses verer, bip-bip-bip, bip -bip-bip.

Uşaklar da hep tekrar eder bip-bip-bip.

Tekerlek avtobusda döner, dön-döner, dön-döner.

Uşaklar avtobuslan gider, gid-gider.

Tekerlek avtobusda döner, dön-döner, dön-döner.

Uşaklar avtobuslan gider, uzaa gider.

4) Türkü „ADAMIN GÜÜDESİ”.

Kullanmak teklifleri: Senin neren acıyêr? büyük gruba, personal temizlik alışkannı h.b.

Uşaklar, türküyü çalarak, güüdü paylarını gösterlär butakım eni leksika birimnerini aklında tutêrlar. Bu türküyü çeketmesindä yavaş çalın, sora da yavaş-yavaş hızlanın.

Göz, kafa, omuz hem diz, ayak

Göz, kafa, omuz hem diz, ya kalk.

Hem aaz, burnu, yanak, iki kulak,

Aaz, burnu, yanak, kulak, ya kalk!

Göz, kafa, omuz hem diz, atlêêriz!

Göz, kafa, omuz hem diz, döneriz!

Hem aaz, burnu, hem el, iki yanak,

Aaz, burnu, iki yanak, on parmak.

5) Türkü „SAA – SOL”

(muzıka - <https://www.muzicapentru copii.eu/stang-si-drept-karaoke-845.html>)

Saa – sol üüreneriz,

İki tarafa gideriz,

Saa – sol, biz bakêriz,

Var nezaman da şaşirdêriz.

Saa tarafa bir adım yap,

Sol tarafada ya tez bak.

Sol tarafa bir adım yap,

Saa tarafa ya sän tez bak.

2 kerä

Saa elini sän tez kaldır,

Sol elini dä silkindir.

Sol elini sän tez kaldır,

Saa elini dä silkindir.

Saa – sol üürendik,

Saa tarafa biz büküldük,

Sol ayandaa biz atladık,

Saa – sol üürendik.

2 kerä

11. DİLKIRMAKLARI

Mak, mak, makazçık

Şen işleerlär çık, çık, çık.

* * *

Olak, olak, olacık-

Olak – sarkık kulacık.

Hor – hor - hor, hor – hor - hor

Dädumuz bizim horlêêr.

Hor – hor - hor, hor – hor – hor.

“Hora mare” o çalêr.

Todur Marinoglu

Baarêr bargan:

Kalktı boran,

Gider ordan,

Geler burdan.

11. KEDİ HEM SIÇAN

Uşaklar yapêrlar bir çevrâ. Bir uşak sıçan, biri dâ kedi olacak. Sıçan oturêr çevrenin ortasında. Kedi sâ gezer çevrenin dıŝaanda da sorêr: „Sıçan evdâ mi?” Uşaklar cuvap ederlâr.

- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan uyuyêr.
- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan uyanêr.
- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan suratını yıkêêr.
- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan siliner.
- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan giiner.
- Sıçan evdâ mi?
- Sıçan geziyâ çıkêr.
- Bak, sıçan, sän ol hızlı, kedi sendän kalsın geeri!

Sıçan çıkêr çevredän da kedi koolêêr onu.

12. SIÇANNAR

Uşaklar kol-kola bir büyük çevrâ yapêrlar, lafları birliktâ sölerlâr.

*Sıçannar bıktırdılar,
Hepsini kemirdilâr,
Biz onnarı koolayacez,
Deliktâ dâ tutacez!*

Uşaklar çancaaz ya bubna, sesinä sesergenerlâr. Kedi(lâr) çevrânin dıŝanında. Birkaç sıçan da çevrânin içindâ. Kedi(lâr) çalışêêrlar sıçannarı tutmaa. Muzıka durgunêr, „HLOP”- delik kapanêêr. Uşaklar sayêrlar kaç sıçan tutuldu.

Dinamika pauzaların dooru seçilmesi hem zanaatlarda yada rejim momentlerindâ kullanılması üürenmâk proşesini taa efektif, dinamik yapacaklar, butakım çalışmaları yardımınnan üürenmâk proşesi interaktiv olacak, uşaklar herbir kıpımı duygulu yaşayacaklar, kendi becermelerini kaaviledecekler.

3. DİLLERİN PARALEL ÜRENMESİNDE MASALLARIN KULLANMASI

Masalın yardımınan uşaklar diil sade kendini, ama dolayında dünneyi dâ tanıyêrlar (üürenerlär).

(Karol Read)

Masalların okuması küçük uşakların yaşamasında büyük er kaplêêr, onnar yaşêêrlar masalların personajlarının barabar. Bu bir period, açan uşaan fikiri, yaratıcılı, duyguları, annaması kolay ilerleer. Masalların yardımınan uşaaak taa kolay ana dilini hem başka bir dili (angı dil dâ olmasa) üürener. Gagauz hem da romın dillerin paralel ürenmesinde o bir uygun model uşakların sözlüünü genişletmää.

Masal – o diil sade ürenmâk forması uşaklara deyni, ama görgü dâ kazanmak. Uşaklar, gerçektân, masalın istoriyasının yaşêêrlar, kendilerini personajlarla yaratırêrlar, onnarla ilgilenerlär, eni lafları işidip, üürenerlär, alkında tutêrlar h.b. Üüredicinin davası uşakların yaratıcılıını (bunun sırasında dilin özellikleri dâ) genişletmää deyni, yardımcı olmaa. Pek faydalı masalların okuması sözleşmâk kompetençiyasının oluşmasında (aazdan haber) seslerin hem sözlerin dooru söylemesinde. Masalın okuması uşakları tekrarlamak üüretmesinde önemli rolünü oynêêr.

Masal yardım eder hertarafça ilerlesin uşaan fikiri. Masal – o bir büyük aydınnık, şafklı pençerä, angısından uşaan ruh dünnesi zenginener, dolêr eni-eni terminnêrlän, laflarla, frazalarla. Masal – nicä bir koorcaaz, tutuşturêr ateşi – uşaan meraklıını.

Bütün grupayla yada grupanın bir bölümünän barabar masalı okumak, annatmak yardımcı olêr logika fikirlemesini, aklında tutmasını, dikatlıını hem dâ dillerin normalarını üürenmää, bilmää.

Pek faydalı masalların okuması terbiyetmâk taratından da. Onnar üüreder uşakları ii ürekli, cömert, çalışkan, arif, acızgan, hatırlı olsunar. Uşaklar bilerlär, ani ilik enseer kötülüü.

Masalların dili adetçä kolay, zengin leksikalı, sıralı, annaşılı. Bu yaratmalarda var çok sinonim, antonim, frazeologizma, söyleyiş, angılarının yardımınan uşakların sözlüü zenginener.

Bilim adamnarı sayêrlar, ki masalların kolaylınnan uşaklar üürenerlär denemää işitmää teksleri üürenän dildä: nasıl kurulêr masalın içindekilii, angı elementlär orada verili (personajlar, zaman, olaylar, yaptıklar h.b.) sözlüün genişlii, logika düşünmelerini, sintaksis elementlerini, başka kulturayla buluşmaları.

Yukarda sölediimiz gibi, masalı seşlärkan, uşaklar üürenerlär seslemää, annatmaa, oynamaa, sora da kendi masallarını kurmaa.

Masalları okuyarken uşaklara, üüredici lääzım bilsin, ki:

- teksti bütünnä, speşifika detallerini yada bir payını uşaklar kabledäbilir;
- verili modelin strukturasına göre masalı annadabilir;
- masalda olayları logikayca dizilmesini duyabilir.

Bu etapta neetlär:

- uşaan dikatlıını artistik literatüra tarafından geliştirmää;
- literatüra tekstini bilmää deyni, uşakları meraklandırmaa;
- kendi masallarını kurmak için interes uyandırmaa.

Küçük uşakları gagauz dilinde masallarla buluşturmakta, üüredici lääzım esaba alsın:

- uşaklar masalı başka dildä (angısını ii bilerlär) bilsinnär;
- masalları okuyarken, türlü metodları (seslemâk, görmâk, duymak, imitaçiya yapmak); yaratıcı kolaylıkları (grafika, eskizlär, resimmär, ilustraçiyalar h.b.) rekvizitleri (kuklalar, kostümnar h.b.) mimika, jest, intonaçiya, muzıka kullanmaa;
- masalı uşaklar taa kolay aklında tutrêrlar, açan annadarkan, okuyarken, üüredici gösterer resim yada çizgili film, o da sayılacak „masalın kartası”;

- masalı üürenmää deyni, üüredici kendisi kararlêêr: laflun içindekiliini, lingvistika feniomennerini, leksikayı, sözleşmâk örneklerini h.b.;
- masalı annadarkan, okuyarkan grupada uşaklar hepsi katılêrlar;
- masal – o bir efektif forması türlü intelektual uurunda uşakları üüretmää deyni.

Masalı seçmâk proşesindâ üüredici esaba alêr, ki masal interesli, annaşılı temasınnan hem süjetlân, ii personaşlarlan olsun; masal lâázım uysun uşakların yaşına hem olsun onnarın uuruna görâ. Masalda olsun tekrarlamaklar, türkücükler, onnarı uşaklar taa kolay aklısında tutêrlar.

Zanaatın didaktika proekti gösterer:

- kompetenşiyaların belliedilmesini;
- neetlerin koyulmasını;
- içindekilerin ayırılmasını;
- leksika birimlerini, lingvistika fenomenlerini, modelleri, ezberlemâk için lafları;
- epizodların sırasını, süjet planın kurulmasını h.b.
- üüredicinin material hazırlamasını.

Uşakları masallan buluşturmâk algoritmasının sırası. Onun üç etâpı var: (I) *teksti öncâ okumaktan period*, (II) *teksti okumak periodu*, (III) *teksti okumaktan sora period*.

Teksti öncâ okumaktan periodu/teksti taa okumadaan, üüredici türlü hazırlamak yapêr, angıları meraklandırarak uşakları masalı dikatlı seslemää: ne sebeplân, ne neetlân masal okunacak, annadılacak, belliediler. Taa ii uşaklar annasınnar deyni, kullanılêr türlü strategiyalar: çıkış yapmaa, interpretaşıya etmää h.b. Olur kullanmaa türlü araçlar: resimnâr, oyuncaklar, ilüstraşiyalar h.b. Muzıka kullanılması yardım edecek uşaklara daalmaa masalın büülü atmosferasına.

Teksti okumak periodu (masalı okumak/seslemâk), uşaklar buluşêrlar/sesleerlâr masalı.

Masalı annatmaa, okumaa uşaklara lâázım annaşılı, masalın süjeti uşakların duygularını dürtüsün. Hazırlanarkan masalı annatmaa, üüredici lâázım esaba alsın psikologo-pedagogların aaraştırmaların çıkışlarını. Uşak tutêr aklıda: 7-10% sölenmişân, 35-40% sesin üüsekliindân, 50-55% nonverbal teksin sıralıundan.

Buna bakarak, teksttân (*Ne?*) aklında kalêr – 1/8, ama duygu proşesindân (*Kim?*) korunêr – 7/8 informaşıya. Bunnarı uşaklar kazansınnar deyni, üüredici dooru kullanêr sesin üüsekliini, intonaşıyayı, pauzaları, sözüün ritmasını, mimikayı h.b.

Uşakların dikatını tutmak için, üüredici masalı annadarkan, türlü resimnâr, ilüstraşiyalar gösterer, uşaklara teklif eder onnar personajların yaptıklarını göstereşinnâr, dialoglar düzülerlâr, soruşlara cevap etsinnâr. Teksti üüredici yavaş, annaşılı seslân söyleer. Buna görâ, uşaklarda herbir olaya reaktıya verbal/nonverbal gösteriler.

Teksti okumaktan sora period. Bu period kullanılêr tekstin içindekiliini doorutmak için.

Kantarlamaa (soruşların yardımınnan), ne annadılar uşaklar, ne dâ annayamadılar. Var nicâ çalışmak fişasını hazırlamaa, personaja karakteristika yapmaa, laflını kantarlamaa, ne beendilêr resimnesinnâr. Çok önemni masaldan olayları kendi görgüsünnân baalantı yapsınnar. Bu çalışmaklar yaklaştıracak uşakları kendi masallarını kursunnar.

3.1 DİDAKTİKA PROEKTİ (ÖRNEK)

HAZIRLIK GRUPASI

Data:

Zanaatın teması: masal „Eldivencik”

Kompetenşiya birimleri:

- 1.4. İşidilmiş kısa cümledâ verili nişannarın yardımınnan hem dâ onnarsız, konkret informaşıyanın (haberin) maanasını annamaa.
- 1.6. Gagauz dilindâ bir kısa hem sadâ, aylâylân baalı aazdan mesaja, sözleşmektâ meraklını göstermää.
- 2.2. Kısa sadâ informaşıyayı, modelâ görâ, aazdan, aylâ temasına baalı, üüredicinin yardımınnan söylemää.
- 3.4. Zanaatların çevresindâ gagauz dilindâ lafetmesinâ, halk kultura aspektlerinâ kendi meraklını göstermää.

Zanaatın neetleri.

Zanaatın sonunda uşak yapabilir:

N1: okunmuş tekstden karakterleri sıralar;

N2: sorulara verbal/nonverbal cevap verir;

N3: sözleşmekte koyulu neet göre davranır;

N4: gagauz diline kendi ilgisini, ilgilerini hem meraklı gösterir.

İçindekilerin birimleri:

- Leksika birimleri: *avcı, eldivencik, kurbaa, sıçan, kaybetmää, bakmaa.*
- Lingvistik fenomenleri: adlar doorudak halde afikslar *a, ä*, işlik: şimdiki zaman, I, III-cü üz, I- sayısı.

Komunikatif örnekleri:

- *Kim eldivencikte yaşer?* – *Kablet beni da eldivencää!* – *Var mı nicä girmää?/Var mı nicä gireyim?*
- *E, san kimsin?* – *Buyur, gir!*

Zanaatın forması: *integrir zanaatı*

Zanaatın tipi: *karışık*

Didaktika stratejileri:

- **formalar:** individualca, çiftlerde, grupta;
- **metodlar hem teknikler:** anlatmak, demonstrasyon, didaktika oyunu, sınıf, birerde (barabar) cevap, probleme elementleri, sözleşmek, masal anlatmak;
- **didaktika kolaylıkları:** masaldan resim; yaban hayvanları (figuralar/marionetler); fırça; kartondan bir eldivencik; yaban hayvanları yaprakten kesili, türlü dayaklara baalı; tıfırlar; kufne eldivenleri, uşak eldivenleri, büyükler de aynı eldivenler, bilgisayar, dinamikler.

Kantarmak stratejileri:

- **formativ kantarmak** (aazdan);
- **metodlar hem teknikler:** sorular, cevaplar, konuşmaya, kendini kantarmak
- Ürünler:** soruları kabul etmek/cavapları vermek; destekleri kullanarak yada onnarsız dialog-modeleri kurmak;

Bibliyografi:

Saba hayır olsun! <http://bilingual.antem.org/lesson/poezii-si-cantece/>

Masal *Eldivencik. Gagauz dillerini barabar üreneriz. Masal, cümbüş, anlatma toplumu.* ANTEM. Kişineu, 2019. <http://bilingual.antem.org/gy/lesson/povesti-snoave-si-povestiri-6-7-ani/>

ZANAATIN PROEKTİ

Zanaatın etapları	Zanaatın içindekili	Didaktika stratejileri
Aklına getirmek	Organizasyon momenti Üretilenin selemmesi. Şiir: <i>Saba hayır olsun, uşaklar!</i> Uşakların bulunmasını kontrol etmek. Didaktika oyunu. Var yada yok Örnek: <ul style="list-style-type: none">- <i>Viktor uşak başcasında var mı?</i>- <i>Da, Viktor uşak başcasında var.</i>- <i>Anä uşak başcasında var mı?</i>- <i>Yok, Anä uşak başcasında yok.</i> Üretilen haberler uşakları, ki kimseydi gelmiş misafirler hem bir sürpriz hazırlamış. Uşaklar Nikuyu tanırlar. Niku eldivencik elinde girer. O uşaklarla selemşer hem sürprizini gösterir – eldivencii. <ul style="list-style-type: none">- <i>Saygılı uşaklar, bilersiniz mi bu ne?</i>	Barabar (birerde) cevap Sözleşmek Didaktika oyunu Üretilenin sözü Anatmak Lafetmek

Zanaatın etaplari	Zanaatın içindekilii	Didaktika strategiya-lari
	<p>– Bu bir eldivencik! – Kaç el bizdä var? – İki el bizdä var. – Kaç eldiven bizdä var? – İki eldiven. – Nezaman eldivenleri giyeriz? – Nezaman suuk.</p> <p>Didaktika oyunu. Kim taa hızlı. Bulun çifti Uşaklara iki kutu (korobka) teklif ediler türlü eldivennärlän: mutfak (kufnä) eldiveni, uşklara deyni eldivennär, büyüklerä deyni eldivennär. Uşaklar läüzim çiftini bulsunar.</p> <p>Örnek: Bir eldiven – iki eldiven. Bir büyük eldiven – iki büyük eldiven. Bir küçük eldiven – iki küçük eldiven. Bütün „Eldivencik” masalını barabar üürenecez. Bu eldivenciklän çok meraklı işlär daada olmuş.</p>	<p>Didaktika oyunu, problematizatiya elementleri</p>
	<p>Didaktika oyunu. Mim. Tanı, kim gelecek? Bir uşak gösterer (pantomima), öbür uşaklar hayvannarı tanıyêrlar: köpek, tavşam, tilki, canavar, ayı. Demonstratiya yaparak, eni lafları üürenmää.</p> <p>Sınış. Bän söyleirim büyük, sän söyleersin küçük. Resin/resimni kartočka göstereriz.</p> <p>Sınış. Tanışalım! Bän söyleycäm, sän tekrarla! Üüredici hayvanı gösterer hem ipliciktän çeker. Uşaklar barabar (birliktä) tekrarlêêrlar. Kim geler? Kim geler? (herbir hayvanı görüncä, tekrarlêêrlar) – Bän sıçan – pek korkan! – Bän kurbaa, kva-kva-kva! – Bän tavşam – pek kaçan! – Bän tilkicik-şalvircik! – Bän canavar – keskin dişlär.</p> <p>Sınış. Bän söyleirim, sän göster. Herbir uşaa veriler birär eldivencik hayvannarlan. Uşaklar läüzim tanısınar hayvanı hem onnarı sölesinnär. Geler kurbaa, kva-kva-kva! Neredä o? Burada kurbaa, kva-kva-kva!</p> <p>Sınış. Sayın. Kaç hayvan var eldivenciktä? Uşaklar barabar (birerdä) hayvannarı sayêrlar.</p> <p>Dinamika pauzası. Didaktika oyunu. Kedicik hem sıçancıklar. Var mı nicä gireyim? – Bän kurbaa, kva-kva-kva! Var mı nicä gireyim? E, sän kimsin? – Bän sıçan – pek korkan. – Buyur, gir!/Yok, olmaz. Türlü situaşiyalar kurulêrlar, nezaman sıçancık içeri giräbilir yada girämöz. Niku hem üüredici masalın çeketmesini haberleerlär. Uşaklar kilim üstünä oturêrlar.</p>	<p>Didaktika oyunu. Anatmak</p> <p>Sınış</p> <p>Sınış</p> <p>Sınış</p> <p>Didaktika oyunu</p>

Zanaatın etapları	Zanaatın içindekilii	Didaktika strategiya-ları
<p>Maanayı realize etmek</p>	<p>Dikatlı masalı seslemää, sora soruşlara cuvap vermää: <i>Kaç hayvan eldivenin içinä girdi?</i> <i>Kim girmede?</i> Üüredici masalı annadêr yada CD-dä (kompakt-disktan ses-leerlär (masal saytta da var). Resimnerin yardımınnan annadilêr. Marionetka kuklaları kullanabilirlär. Koyulu soruşlara cuvap verer. Sınış.</p> <p>Eldivencik gösteriler. – <i>Bu eldivencik neyä ben-zeer?</i> – <i>Bir evceezä.</i> – <i>Neçin?</i> – – <i>Kim yaşêêr bu evceez-dä?</i></p> <p>Sınış. Bän başlayacam, sän ilerlet. Niku üürediciylän hem uşaklarlan barabar taa bir kerä masalı annadêrlar. Uşaklar lafları, payları ekleerlär, soruşlara cuvap ederlär, tamannêêrlar boş erleri. Üüredici resimeri gösterer. <i>Sıçancık kırda gezärkän bulmuş bir Da erleşmiş orada Gelmiş ona bir ...</i> – <i>Tık, tık, tık, kapucuk Kim var Ses etsin</i></p>	<p>Göstermää</p> <p>Anatmaa</p> <p>Sınış</p>
<p>Refleksiya</p>	<p>Kolaj „Eldivencik” hazırlamaa. Herbir uşak birär kesilmiş eldivencik kableder hem dä masaldan personajları (hayvannarı) kiyattan makazlan kesili. Uşaklar kolaj yapêrlar da eldivencäa yapıřtırêrlar. Hayvannarı hem dä eldivencii sora da olur kullanmaa.</p> <p>Zanaatın çıkışları Üüredici herbir uşaan ayır-ayır-ı cuvabını kantarlêêr, komentariya yaparak, verbal yada nonverbal formasında.</p>	<p>Sınış</p>

4. GAGAUZ DİLİNİ TÜRKÜLERİN YARDIMINAN ÜÜRENERİZ

Dili oluşturmak için birleşmeli çalışmakalar *muzıka terbedilmesi* dizisinde dâ gerçekteştirilâbilir.

Dillerin üürenilmesinde türkü önemni instrumenttir. Sözü terbedilmesi çalışmaklar çerçevesinde muzıkanın kullanılması araştırmacıların hem üüredicilerin taa sık dikatını çeker.

Dillerin üürenilmesinde türkülerin kullanılması için en görümnü motıvlâr bunnardır: aklında tutmayı kolaylaştırmak hem sözlüünü kaaviletmâk, söylenmeyi çalıştırmak, lingvistika strukturalarını türkülerin tekrarlı kullanması yardımınan üürenmâk, duygulu katılmasınan motıvaşiyalamak. Bu söylenmiş görâ türküler seslemek becermelerinin iileşmesini saalêêr, uşakların emoşiyalarını hem gütmesini etkiler hem motıvaşiyâ üzerine pozitif efekti var.

Aklında tutmak için:

Dillerin paralel üürenmesi türkülerin kullanılması:

- şaka atmosferasını, üürenmâk durumunu yaradêr;
- uşak uslandırêr hem da çalışmak havezini kaldırêr;
- uşaklarda dooru intonaşiyâ hem lafetmâk düzmââ;
- kullanılan sözlük türkü ün yardımınan taa kolay ezberlener;
- gramatikanın hem sözlüün taa kolay üüretmesinâ üüredicilerâ yardım eder;
- türkü sıraları kolay ezberlenerlâr;
- uşaklar türkü tekstlerini, ana-bobalara çâlêrlar;
- türkünün yardımınan uşaklar dilin kultasının türlü aspektlerini üürenerlâr uşaklar.

Türkü intonaşiyalanması zamanında uşaklar dans edâbilerlâr, tekstin mesajına ilgili güüdâ demekliini hem muzıkanın diişikliini belliederlâr. Muzıka tekstlerinde lafların yada şiir sıraların tekrarlanması sözlüün, lafbirleşmelerin, cümlelerin ilin kaavilenmesinâ yol açêr.

Örnek: *Yortu türküsü Kolada*

<i>Yolcaazlar ne aydınını!</i>	<i>Çorbacılar oturêrlar,</i>
<i>Yolcaazlar ne aydınını!</i>	<i>Sofra başında durêrlar.</i>
<i>Krêçun –Dädu, ol yakını,</i>	<i>Koladayı bekleerlâr,</i>
<i>Getir bizâ baaşışını.</i>	<i>Koladayı bekleerlâr.</i>
<i>İçerdâ kim oturêr?</i>	<i>Koladacılar gelerlâr,</i>
<i>İçerdâ kim oturêr?</i>	<i>Kısmet sizâ getirerlâr!</i>

Nışannayalım, ki başlankı etapta uşaklardan sade imitaşiyalasınar, göstereşinnâr, ne annadılar, türküyü sölämedâän, istener, taa sora birkaç kerâ çalışmanın tekrarlamasından hem enilenmesindän sora uşakların çoyu türkü söylemââ başlêêrlar.

Türküleri taa kolay üürenmââ deyni mnemotablişalar pek faydalı olabilir. Biliner, ki uşakların düşünmesi konkrettir, butakım, mnemotablişalar bir dayak gibi olup, uşaklara resimlerin yardımınan lafları/frazaları göstererlâr da türüküleri taa kolay aklısında tutêrlar. Aşaada verili mnemotablişaların kullanması taa farklı var nicâ olsunar. Uşaklara onnarı payedin, türküyü seslêrkân, ko göstereşinnâr, ne işiderlâr, yada küçük grupada işleyip, puzzle toplasınar.

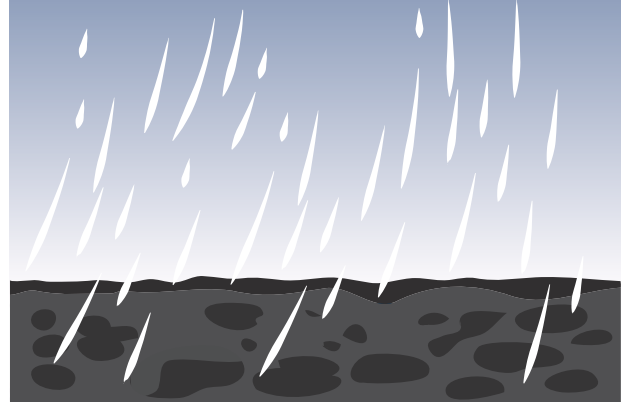
Türkü „Yaamurcuk”

Laflar hem muzika: Mihail Paçi

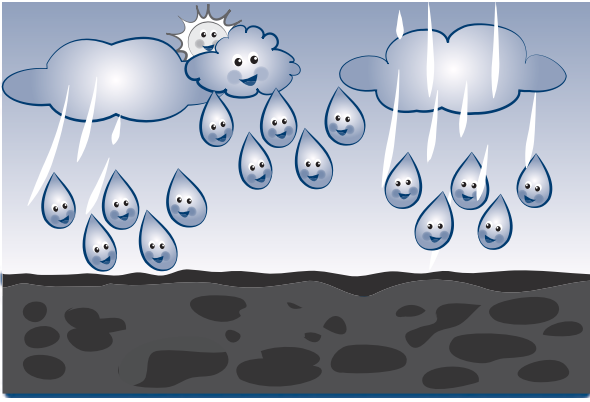
Mnemotablııayı hazırladı Oli Patraman, gagauz dilindä üüredici, 7-ci Komrat uşak başçası

Güzün çok yaamur yaayêr,

Erceezi yımışadêr.

Ne gözâl onu yıslêêr,

Herercii gölcäöz olêr.

Pat - pat - pat, pat - pat - pat!

Duruk yaamurcuk, ya, bak!

Pat - pat - pat, pat - pat - pat!

Üüsek ellerini uzalt.

Güz zamanı çok gözäl,

Yaamurcuk dökär.

Bereket bizä verer,

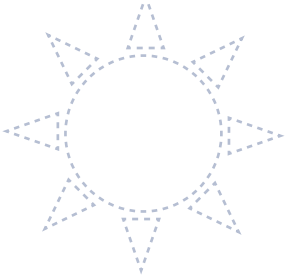

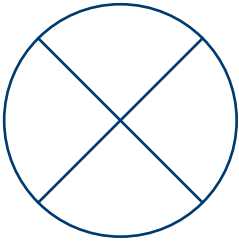
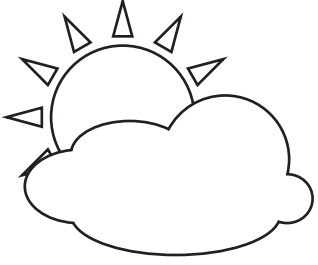
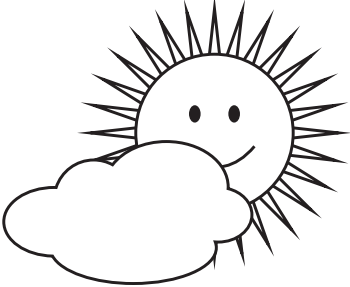
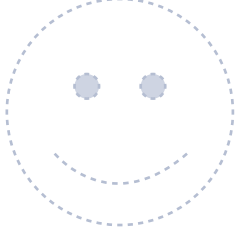
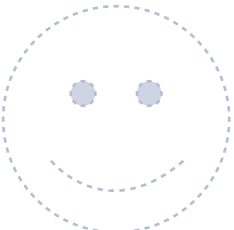
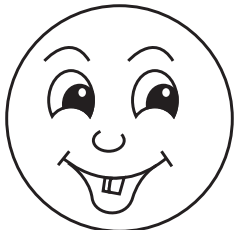

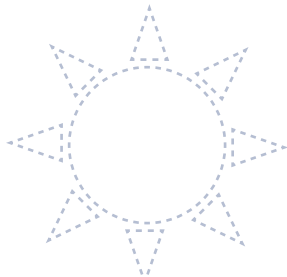
Evimizä getirer.

Türkü Güneşçik

Laflar: Nikolay Baboglu

Muzika: Mihail Kolsa

Mnemotablıyı hazırladı Oli Patraman, gagauz dilindä üüredici, 7-ci uşak başçası Komrat

<p>Güneşçik</p> 	<p>sän güneşçik,</p>
<p>Sansın goktä</p> 	<p>biricik,</p>
<p>Kalma</p> 	<p>bulut ardına</p>
<p>Göster üzünü</p> 	<p>bana.</p>
<p>Bän dä</p> 	<p>gülümseyecäm,</p>
<p>Çık, çık</p> 	<p>güneş! - deyecäm.</p>

5. KULTURA DÜŞÜNMEYÄ DAALMASI – DİL HEM KULTURA MODELLERİN BİRİ-BİRİNÄ BAALANTISI

Kultura düşünmeyä daalması (kultura imersiyaları) üürenmâk proçesinin zamandaş modelidir. Bu modelä görä ölä uygun sözleşmâk ortamı kurulêr, neredä uşaklar gagauz dilindä lafederlär, kulturaylan, adetlärän tanışêrlar, türlü oynunnarı oynêêrlar.

Okulöncä uurunda, orta, büyük hem hazırlık grupasında kultura düşünmeyä daalmarının neetidir uşaklara, ana-bobalara maasuz sözleşmâk ortamını kurmaa, adetlärän tanıştırmmaa, kendi ana dilinä, ana tarafına segvisini oluşturmaa, gagauz hem romın dillerindä lafetmää.

Dillär taa effektiv üürenileceklär ozaman, açan didaktika proçesinä ana-bobalar da katılacaklar romın hem gagauz dillerinin üürenilmesindä, serbest, cannı, hoşlu, oyun atmosferasında/dolayında.

Kultura imersiyaların çevresindä kolaylık var türlü materiyalardan tradiñional predmetlerini hazırlamaa, deyecez, martacık örmää, susak boyamaa, kilimcik dokumaa, Paskellä yortularında kırmızı yımırta boyamaa, paska, kolaççık yapmaa, bütün proçesinin sürüsü ama gagauz yada romın dilindä läüzüm geçirilsin. Bu kultura hem lingvistika daalmalarında bütün dä aylä katılabilir, gagauz halk imekleri için daalmaklar, sokakta uşaklara deyni oynunnarı için, yada Kolada adetleri için daalmalarına babuları-däduaları teklif edäbiliriz.

Uşaklar, angıları imersiyalarda payalêrlar, taa serbest kendini yabancı ortamında duyêrlar, sözleşmâk kompetençiyalarını taa kolay oluşturulêrlar. Uşak başçalarında dillerinin üürenilmesi taa kolay oluşturulacak imersiya sınışların çevresindä.

Kultura hem dil daalmasının neeteleri:

- sözleşmâk becermeklerini ilerletmää;
- aazdan informaçiyayı kabul etmää, ona reaksiya göstermää;
- uşakların sözlüünü zenginnetmää;
- sözleşmâk modellerini aklında tutmaa hem onnarı türlü sözleşmâk situaçiyalarında kullanmaa;
- dil ortamını kurmaa;
- motivaçiyayı kaldırmaa;
- psihologika saalıkli ortamını düzmää;
- kultura aspektlerinä uşakların meraklını uyandırmaa.

Lingvistika imersiyaların özellikleri:

- okulöncä uşakların istediklerini hesaba alarak, programaları ilerletmâk;
- uşakları çeşitli sözleşmâk situaçiyalarına daaldırmak;
- tradiñional hem zamandaş metodlarını birleştirmâk;
- gerçek yaşamak situaçiyalarını kurmak.

Lingvistika imersiyalarını oluşturmaa deyni butakım şartları hesaba alêrız:

- programaları uşakların yaşlarına hem dil uuruna görä geliştirmää;
- metodika tarafından üüredicileri hazırlamaa;
- ana hem devlet dilini üürenmää deyni, uşakların motivaçiyasını kaldırmaa.

Hazırlık grupasında lingvistika daalmaları var nicä geçirilsin:

- gagauz avtorların adına yaratmak avşamnarı;
- martacık yortusu;
- anaların günü;
- artistik programası: Eni Yıl yortuları, Hederlez, Kasım, Kolada, h.b.
- halk adetlerinin yortularında;
- yaz okulların h.b.

Şiirleri, türküleri, kartoçkalarla oynunarı, horuları, ekskursiyaları var nasıl kullanalım.

Lingvistika imersiyası - o ölä bir metod, angısı uşakların gagauz dilindä becermeklerine hem dil standartlarına baalıdır, o üzerä Gagauziyanın uşak başçalarında, romın hem gagauz dillerini üürenärkän, maa-suz dil, kultura ortamını düzün.

5.1. Didaktika proekti

Tema: *Kasım yortusu*

Payalannar: *büük grupa, analar-bobalar*

Hazırladı: *Elena Çelak, gagauz dilindä üüredici, Beşgöz uşak başçası*

Kompetenţiya birimneri:

- 1.1. Kısa, açık hem annaşılı söylenmiş, sıradan informaţiyanın maanasını annamaa.
- 2.6. Etiket kurallarını kullanarak, sıradan sözleşmäk temalarına görä kısa hem sadä dialoglarda meraklan pay almaa.
- 2.8. Temaya görä informaţiyanın diişilmesine gagauz dilindä meraklını göstermäa.
- 3.2. Gagauz kultasından halk tekstlerini, oynunarını annatmaa hem kullanmaa.

Üüredici: Zaman hayır olsun, paalı dostlar hem musaafirler, analar, bobalar, malilär hem dädular! Sizi teklif ederim Kasım yortusu için programamızı izleyelim, barabar bu gün şennenelim. Kasım yortusunu karşılayalım.

Uşak (reportör gibi) annadêr: Zaman hayır olsun, saygılı siirediciler! Hoş geldiniz bu gözäl Kasım yortusuna! Kasım - o bir büük yortu bütün Gagauziyada. Bu yortu pek sayıarmış taa eveldän. Bu yortu belli eder, nişannêr, ki yaz işleri tamannandı. Kırılarda, aullarda, bereket toplandı. Çobannar koyunnarı evä, çorbacıya daadêrlar. Artık güz geçer. Kış yaklaşêr. (Ştenaya Güz gelir.)

Uşak: Güz geldi, güz geldi.

Güz: Sabaa hayır olsun, uşaklar!

Uşak 1: Güz altın, güz zengin,
Ne bizä sän getirdin?

Güz: Getirdim üzüm kara,
İcecez tatlı şıra!

Uşak 2: Güz altın, güz zengin,
Ne bizä sän getirdin?

Güz: Laana, morkva, patlacan.
Topladım bän başçadan,
Ani insana olsun

Kışın neylän doyunsun!

Uşak 3: Güz altın, güz zengin,
Ne bizä sän getirdin?

Güz: Çok renkli gözäl yaprak.
Aaçlarda sarı kıvrak.

Türkü Yapracıklar (*Gagauz dilini barabar üüreneriz, s.43 Laflar hem muzıka Mihail Paçi*) Uşaklar türküyü çalêrlar, yapracıklarla imitaşıya yapêrlar.

Üüredici: Güz altın, Güz zengin,

Ne bizä taa getirdin?

Güz: Getirdim bän büün sizä

Kasım yortusunu gözäl.

Uşak reportör: Kasım yortusunu insan pek sever hem gözäl hazırlanêr. Eveldän bizä bir adet kaldı. Çadır kasabasında Kasıma karşı bir büük panayır açılêr. Çok ev hayvanı hem ev kuşu orada satılêr. Biz dä barabar panayıra gidelim da bakalım, ne satılêr panayırda. (*Sergidä dizili meyvalar, zarzavatlar, ev hayvannarı, ev kuşları, katoçkalar belli ederler, kaç para tutêr. Kimisi satıcı – kimisi dâ alıcı. Uşaklar panayıra gelirler, satıcıya selâm vererler. Analar, uşaklarla kol-kola tutunarak, sepetçiklän yaklaşêrlar: annadêrlar, ne isteerler almaa.*

Uşaklar panayıra gelirler, satıcıya selâm vererler, örneklerä görä:

Örnek 1:

- Zaman hayır olsun!
- Hayır olsun!
- Sizde patlacan var mı?
- Var.
- Sän nesoy patlacannar isteersin?
- Bän isteerim üç kırmızı küçük patlacan.
- E, morkva var mı?
- Morkva da var, laana da var, biber dä var. Sän laana isteersin mi?
- Bän morkva, patlacan hem laana isteerim.
- Buyur!
- Saa olun!

Örnek 2:

- Zaman hayır olsun!
- Hayır olsun!
- Siz panayırda ne satêrsınız?
- Bizdä ev hayvannarı var: bak burada koyun hem inek var, orada keçi hem tavşam var.
- Ev kuşu da var mı?
- Bak horoz, tauk, ördek hem kaaz var.
- Verin bizä bir tauk, bir dä tavşam.
- Buyur!
- Saa olun!

Satıcı I: Saygılı alıcılar, buyurun bizim lavkaya! Burda var en ii ev hayvannarı, en ucuz. Dooru yalpak danışın, ne isteersiniz almaa yazdırın, da ev hayvanı sizin olacak. *Örnek: O ev hayvanı büyük, bizä süt verer. Yapêr muu-u-u.*

Satıcı verer, ne istedilär (var nasıl dooru vermesin, ama alıcılar enidän annadêrlar).

Satıcı II: Saygılı alıcılar, buyurun bizim lavkaya! Burada var en ii ev kuşları, hem paalı da diil. Dooru yalpak danışın, ne isteersiniz almaa, yazdırın, da ev kuşu sizin olacak.

Kızlan çocukak kol-kola sepetçiklän yaklaşêrlar: yazdırêrlar, ne isteerlär almaa. *Örnek: Kukurigası büyük, sabaalän öter, bizi uyandırêr.*

Uşak reportör: Kasım günnerindä çobannar koyunnarlan evä kışlamaa dönärmişlär. Çorbacılar ödeşärmişlär çobannarlan – ekin, papşoy verärmişlär. Eveldän varmış bir çoban. Taşıyarmış ad Oglan. Koyunnarı otladarmış çırtmada käämil çalarmış. Çıkêr Oglan.

Dinamika/ritmika paUZası: Oglan çırtmada çalêr, uşaklar şamarlarını düüyüp, melodiyayı tekrar ederlär. (*İntonaşiyayı var nicä diıştirmää, hızlı, yavaş, uzun ses, kısa ses, bir ayanda atlayarak h.b.*)

Türkü Oglan.

Üredici: Uşaklar, hadi oynayalım Çoban hem yabanı.

Çoban aacın altında çırtmada oynêr. Koyunnar uslu otlêrlar. Ama küüyün kenarında bır sürü aaç yabanı avlanarmış. Yabanılar koyunnarı tutmaa hızlanêrlar. Çoban onnarı koolêr.

Ana-boba: (*Masal Yabanı hem Keçi olaklarlan*) Bir vakıt varmış - bir vakıt yokmuş. Uzakta, uzakta, bir küüyün kenarında yaşayarmış bir keçi hem onun 3 olacı. Teklif ederim siiredelim bir kısa masalcık *Yabanı hem Keçi olaklarlan.*

Muzika oynêr. Keçi üç olaklan çıkêr.

Avtor: Keçi hergün daaya gidärmış, eşil otcaaz otlarmış hem olacıklarını üüredärmış:

Keçi (ananın birisi): Olacıklarım-uşacıklarım, bän daaya gidecäm, otçaaz hem sütçääz sizä getirecäm. Kapuyu islää kapayın, kimseyä açmayın. Bän açan daadan gelecäm, sizä türkücük çalacam. Olun dikatlı. Benim türkümü sesläyin. Kapuyu yabancıya açmayın.

Sesläyin: Olacıklarım-uşacıklarım, açın bana kapuyu. Karşı edin mamuyu.

Ananız sizin geldi . Datlı sütçääz getirdi.

Olacıklar (üç uşak): İslää, mamu! Biz seni sesleyecez. Kapuyu kimseyä açmayacez.

Avtor: Gider keçi daaya. Olaklar evdä yalnız kalêrlar, kapuyu kilitlelerlär. Ama bu vakıtta bir aaç, fena yabanı türküyü seslemiş. Kapunun yanına gelir da titsi seslän türkü çekeder çalmaa.

Yabanı: Olacıklarım-uşacıklarım, açın bana kapuyu. Karşı edin mamuyu.

Ananız sizin geldi Datlı sütçääz getirdi.

Olacıklar: İşideriz, işideriz, ama bu ses diil mamunun. Bizim anamız çalêr incä seslän.

Avtor: Yabanı yok ne yapsın, gider çilingirä da sesini incelder.

Yabanı genä gelir, Keçinin türküsünü çalêr.

Yabanı (incä seslän): Olacıklarım-uşacıklarım, açın bana kapuyu. Karşı edin mamuyu.

Ananız sizin geldi. Datlı sütçääz getirdi.

Avtor: Küçük olacık sa tanımış, ani bu yabanın sesi.

Küçük olacık: Bu diil mamunun sesi. Açmayın kapuyu.

Avtor: Olacıklar kapuyu açtılar. Yabanı ikisini dä olakları çuval içinä baaladı. Ama en küçük olak sobanın içinä saklandı. Bu arada olakların mamusu daadan gelir. Kapuyu açık bulêr. Olaklarını aaramaa başlêr. Aalamaa çekeder.

Keçi: Olacıklarım-uşacıklarım, neredäysiniz?

Avtor: Küçük olacık soba içindän çıkêr. Anasına annadêr.

Küçük olacık: Yabanı içeri girdi – ikisini dä, kakuyu, batüyü çuvala koydu, daaya götürdü.

Keçi: Ya, uşam, gidelim, olakları kurtaralım.

Avtor: Yabanı fidan altında yorulmuş uyuyêr. Keçi olaklarını kurtarêr.

Muzıka şen çalêr.

Üredici: Yortumuz gözäl geçêr – hepsi mi burda şen durêr? Hadi oynayalım!

Oyun: „Dar köprücük”

„Dar köprücük” düzülü dar taftacıklardan. Ortası kırmızı şiritlän nişannı.

Kural: Koprünün ortasına lääzım mekleyerek etişmää. Kim taa hızlı kırmızı şiridä etişecek, o da koprünün obür tarafına gececek. Ama ikinci oyuncu lääzım ona yol yapsın, geeri dönsün, inatlaşmasın. İkisi dä keçilär bir vakıtta ortaya etişärsiyдилär, ikisi dä lääzım geeri dönsünnär.

Oyunun sıralı:

İki uşak: keçi maskaylan (biyaz hem kara), karşı-karşıya durêlar. Kalan uşaklar sayêrlar: 1, 2, 3. Uşaklar-oyuncular nekadar taa hızlı dar köprücükten meklemää çekederlär. Kim tarêr, o sürpriz kableder.

(Var nasıl 2-3 köprücük düzmää, ozaman taa çok oyuncu oyuna katılacak).

Uşak reportör: Bölä yortu hiç geçämâz şakasız. Moldovan cümbüşünü (fikra)“Päkalänin koyunnarı bakalım. (ştenalêrlar analar)

Muzıka çalêr. Karşı gelerlär Tındalä hem Päkalä.

Tındalä: Nereyâ, kardaşım, yolunu tutêrsın?

Päcalä: Giderim tarlama,vakıt geldi koyuncuklarımı evä almaa.

Tındalä: Kaç koyuncuun var ya?

Päcalä: Biyaz hiç birdä yok.

Tındalä: Kara kaç parça ya?

Päcalä: Biyazlardan da taa az.

Üredici: Uşaklar, siz saydınız mı, Päkaläda kaç koyun var?

Uşak reportör: Kasım günü – diil sade kış çeketmesi, çoban ödeşmesi, ama Ay Dimitrinin günü dä. Hepsi Dimitrilerin günü dä, kutlêêrız onnarı. Saalık, kuvet, kısmet dileeriz.

Üredici: Gagauzlarda bir dä yortu geçmeer, şen oynunnar oynamadaan, dans etmedään. Saa olun hepsinizä, ani bizim yortumuzda pay aldınız, bizimnän barabar şennendiniz. Kal saalicaklan, Güz! Kalın saalicaklan, analar hem bobalar. *Kadınca türküsü öter. Hepsi dansa katılêr.*

TEMA „SANA BİR MARTACIK”

Kompetençiya birimneri:

KULTURA DAALMASI İÇİN ŞTENARİY

Nikuyulan Länka ştenaya çıkêrlar. Muzıka hem uşakların gülüşü işidiler.

Länka: Ya seslä sän, ol kuşku! Gülüşlär işidiler! Sanki, ne orada olêr?

Niku: Bak, kimsä *burayı geler*, muzıka da şen öter.

(Uşaklar ana-bobalarlan ellerinnän tutunup, ştenaya girerlär. İlk girer İlkyaz (var nasıl olsun bir ana ilkyaz rubalarinnän giyimni))

İlkyaz: Kim eri eşillett,
Kim çiçek çok getirdi?
Neçin geldilär kuşlar?
Seslän doldular kırlar?

Hepsi uşaklar: İlkyaz, ilkyaz dolaya geldi!
Gözellik o getirdi!

İlkyaz: Ya tanı sän, tez tanı,
Angı çiçek ilk duuêr,
İlkyaza yolu açêr?
Hepsi uşaklar: Çiidem!
İlkyaz: Çiidem büüyer, uşaklar türkü çalêr.

Türkü „Çiidem” laflar M. Kösä muzıka P. Fusu

Çiidem, çiidem, bak bana,
Ne sinmişin sän daada?
Kaar artık kaybelaecek,
Gün eri yısıdacek.

Çiidem, çiidem, gel bana,
Pek sıcak aucuma, -
Bän seni yısıdacam,
Kızkardeşime verecäm.

Uşak: Bütün dünnä uyandı,
Çiidem kaarı kaldırdı.
İlkyaz çalarak geldi,
Martacı o getirdi.

(Ştenaya Martacık Güneşlän çıkêrlar)

Hepsi uşaklar: Martacık, Martacık,
Hoş bizä geldin!

Analar-bobalar: Martacık, Martacık,
Güneşi sän getirdin!

Martacık: Sevgili uşaklar, paalı analar hem bobalar, hoş sizi buldum!

İlkyaz: *Güneşçik, güneşçik,*

Sän yısıt, sän yısıt,

Ayazı tez koola,

Kaarcaazı da topla.

(Güneş ellerini yukarı kaldırêr, döner, sansın tabiatı yısıdêr).

Uşak: İlkyaz dolaya geldi –

Herersi çiçek doldu,

Sıcaklar gündän indi,

Kuşcaazlar küüyä döndü.

(Hepsi uşaklar ana-bobalarinnän türküyü *Güneş* çalêrlar, laflar hem muzıka – M. Paçi,

<http://bilingual.antem.org/wp-content/uploads/2016/12/08.G%C3%BCne%C5%9F.mp3>)

Ana-boba: Martacaa, Martacaa!!!

Hepsi sevinerlär,

Hem büüklär, hem küçüklär.

Hepsi uşaklar: Sevgiylän taşıyêrlar.

Analar-bobalar: Hem çok sevinerlär.

Uşak: Bu martacı sana

*Başlêrim, anacum,
Gözâl kısmet, saalık sana
Dileerim, paalicum!*

(Hepsi uşaklar ana-bobalarinnan horu oynêrlar, türküyü *Mamu* çalêrlar, laflar hem muzıka – M. Paçi, <http://bilingual.antem.org/wp-content/uploads/2016/12/06.Mamu-paal%C4%B1-mamucuum.mp3>)

Üüredici: Bravo, uşaklar hem dâ paalı analar-bobalar!

Niku: Sevgili üüredicimiz, hepsinizi oyuna teklif ederim. İki grupaya pay olalım – uşaklar hem ana-bobalar. Bân uşakların grupasında olacam, Länka da analarlan-bobalarlan oynayacak.

Üüredici: Ötäâ dooru da ne olacak?

Niku: Ya bakalım, kim taa çok Martacık için biler, o da tarayacak. Bân uşakalarlan analara-bobalara soruş koyacam, Länka da ...

Länka: ... bân dâ analarlan-bobalarlan – uşaklara. Hadi bakalım, oyunu çekedelim!

Niku: Martacık yortusunu nezaman kutlêêrız?

Analar-bobalar: Mart ayın 1-indä!

(Hepsi şamarlarını düüyerlär.)

Länka: Martacık angı renktä?

Uşaklar: Beyaz hem kırmızı!

Länka: Dooru, uşaklar!

Nicu: Martacık neyin simvolu?

Analar-bobalar: Martacık tabiatın enidän uyanmasını nişannêêr.

Niku: Dooru. Bravo, analar-bobalar! (hepsi şamarlarını düüyerlär).

Länka: Kaç vakıt martcıkları taşıyêrız?

Uşaklar: Bütün mart ayın süresindä.

Länka: Siz gördünüz mü, paalı analar-bobalar, uşaklar bizim adetleri islää bilerlär. Bravo!

Üüredici: Paalı analar hem bobalar, malilär hem dädular, uşaklar sizä Martacık için legendasını hazırladılar, buyurun bakalım. (Ştenariy: kiyat *Gagauz dilini barabar üüreneriz: Masal, cümbüş, annatma toplumu*, sayfa 43)

Uşaklar mamu hem mali için şiiirleri annadêrlar.

Uşak:

Savaşêrlar sıcaklar
Yaz bizä yolu bulsun.
Dayanamêêr uşaklar
Sekizi mardın olsun.

Uşak:

Sekizi mardın geldi,
İçeri sevinç girdi.
Mamuyu kutlêêrız biz,
Sık düüler üreciimiz.

Uşak:

Ko kısmet bilsin anam,
Demesin dâ: vay, uşam!
Yaşasın üzlärlän yıl,
Dünneya kalsın mayıl!

Uşak:

Vani pek çok iş yaptı,
Gözlemä dâ pişirdi.
Mamusu kayet şaşmış:
Bana iş hiç kalmamış!

Uşak:

Benim anam pek yalpak,
Bana verdi o yaşamak.
O gözâl, nicä çiçek
Hem pek datlı yapêr ekmek.

Sonu:

İlkyaz: Sevgili uşaklar, paalı analar hem bobalar, üüredicilär, terbiyecilär,

Martacıklan hem Güneşçiklän sizä geldik,

Çiçek, sevda biz getirdik,

Sizä saalık, kısmet dileeriz,

Martacıklan sizi kutlêêrız.

Martacınız kutlu olsun!

(Uşaklar İlkyaz çiçeklerin valsını dans ederlär, analara, malilerä çiçek başlêêrlar. Muzıka: https://www.youtube.com/watch?v=81ibpc7_W4A) 1

TEMA: BENİM GAGAUZYAM

Kultura daalması Gagauziya avtonomiyanın kurulmasının günü.

Kompetençiya birimneri:

- 1.4. Jestlän gösterilän, açık hem annaşılı sölenmiş selemneşmeyä, soruşa, sadä hem kısa instruktıyaya\sinışa reaktıyayı göstermää.
- 2.2. Kısa informaiçiyayı, şiirleri, türküleri elementlerin yardımınnan tekrarlamaa.
- 2.6. Etiket kurallarını kullanarak, sıradan sözleşmäk temalarına görä kısa hem sadä dialoglarda meraklan payalmaa.
- 3.1. Halkın kultura elementlerini (türküleri, şiirleri, simvolları, personajları adetä baalı yortuları h.b.) tanımaa.

YORTUNUN ÖRÜYÜŞÜ

Uşaklar barabar analarlan-bobalarlan, şen türkü çalarak, donaklı salona girerlär.

Öter şen Türkü: „Gel, gel, bizä”.

Refren:

Gel, gel, gel bizä, bu kapumuza,
Bizim kapumuz her zaman açık!!!

Üüredici:

- Sabaa hayır olsun, kızlar hem çocuklar!

Sabaa hayır olsun, paalı analar hem musaafirlär!

Güneş göktä dursun. Saalık hem ilik olsun!

Çok saa olun, ki geldiniz bizim uşak başçamıza! Şenniktä hem birliktä geçirelim yortumuzu.

Uşaklar seläm vererlär hem imitaçiya yapêrlar:

Uşak: Her saaba burayı geleriz,

Seläm hepsinä vereriz:

Uşak: Terbiediciya, üürediciya,

Kızlara, çocuklara,

Uşak: Yardımcıya, doktora,

Aşçıykaya, direktora,

Hepsinä, kimi tanıyêrız,

Saygıylan danışêrız.

Uşak: Onnar bizi üürederlär,

Tertiplerlär, doyurêrlar,

Hepsimizi pek severlär!

Uşak:

Gagauz gimni çalarkan,

Tez, dostum, sän kalk!

Kafanı sän tut üüsek

Kendini – çetin.

Biz dili bilärkän

Herkerä girgin.

(Moldovanın hem Gagauziyanın gimni öter).

Laflar: Aleksei Mateeviç

Muzıka: Aleksandru Kristea

„LIMBA NOASTRĂ”

Limba noastră-i o comoară

În adâncuri înfundată

Un şirag de piatră rară

Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde

Într-un neam, ce fără veste

S-a trezit din somn de moarte

Ca viteazul din poveste.

Laflar: Mina Kösä

Muzıka: Mihail Kolsa

“TARAFİM”

Tarafım, sän tarafım,

Ne gözälsin korafım:

Çok cömertsin sän topraam,

Gagauz Erım, Bucaam!

Gagauziya - hoşluum,

Çok sevin, koru dostluu,

Bayraanı üsek kaldır,

Sän benim paalı halkım!

Uşak:

Uşak başçasında islä,
Üüreneriz çok işlär.
Burada olduk biz dost,
Kimsey bişey yapmêêr prost.
Oynamaa severiz pek
Hem gözäl türkü çalmaa!
Hepsimiz biz şeremet,
Çalışêriz iş yapmaa.

Üüredici:

– Bizim Moldovada var bir gözäl, güneşli hem sıcak toprak. Onun adı ...

Uşaklar:

– Bucak! (barabar)

Üüredici:

– Çok yıllar burada yaşêêrlar gagauzlar hem başka da halklar.

Uşaklar:

– Moldovannar, bulgarlar, ruslar hem başka halklar.

Teklif ederiz hepsinizi sevinmää, şennenmää hem gagauzça lafetmää bizimnän barabar.

Uşak:

– Pek paalı hem gözäl laf ”Vatan”.
Her birinin var kendi Ana tarafı,
Adamın kırılêr kanadı,
Açan o unudêr bu lafi.

Uşak:

– Herbirinin kendi dili, nicä su akêêr,
İnsannarı tatlı dil bireri toplêêr.
Biz bu dillän – gagauz,
Hem da varız halk.

Üüredici:

– Herbir halkın var kendi adetleri, dili istoriyası, simvolları. Bayrak – devlet simvolu.

Uşak:

– Moldova Respublikanın bayraa üç renkli. (Gösterer maavi, sarı, kırmızı) ona deerlär tri kolor. Bayranın ortasında - gerb.

Uşak:

– Gagauziyanın bayraa üç renkli - maavi, biyaz, kırmızı. Bayrakta var üç yıldız.

Dans oyun lentalarlan: maavi, biyaz, kırmızı - türküyü çalêr Polina Stefoglo „Benim Gagauziyam”.

Yarışmak:

Uşaklar iki grupaya payedili: „Kim taa hızlı toplayacak Gagauziyanın bayraanı hem Moldova respublikanın bayraanı”, angılar payedili 10 küçük paya, nışannı tıfralalan (analar yardım ederlär).

Uşak:

– Bayraamız gözäl parlêêr
Üç türlü renktä
Üç yıldız onda durêr
Olun birliktä!

Uşak:

– Maavi göklär bu bayrakta,
Oguzların kanı...
Unutma hiç köklerini,
Tut aklında, tanı!

Uşak:

– Milletin yıldızları
Yanêrlar bayrakta
Binnärlän yıl dalgalansın
Bu bayrak Budcakta!

(Sürpriz momendi. İşidiler uşakların gülüşleri (çocuklar). Girer Niku gözäl giymni, oynayarak).

Üüredici:

– Teklif ederiz yortuya musaafirleri! Buyurun!

Niku:

– Zaman hayır olsun, uşaklar! Zaman hayır olsun, musaafirler!

Uşaklar:

– Zaman hayır olsun, Niku! Hoş geldin bizim yortuya!

Niku:

– Çok hoş hem şen buldum sizi!
Yortunuz çok şen geçer! Ama Länka pek küser.
O evdä yapaa dider, uzun yola göz atêêr!
Ya annadın bir şiiir, Länkayı şennedelim.
Yortuya teklif edelim!

Uşak:

Dart, gagauzka, modanı,
Hem koy çičä sän kulaana,
Pek yaraşêêr onnar sana,
Nicä sızgı kilimnerä!

Niku hem Länka:

– Çok saa olasınız!

Uşaklar annadêrlar Länkanın rubaları için:

– Länka pek gözäl giyimni. Fistanı açık maavi. Futası hem modası biyaz, şiritli. Länkanın kulaanda kırmızı gül. Bu gagauzların halk giymi.

Üiredici danışêêr Nikuya hem Länkaya:

Niku, Länka, var bir kaç soruşumuz sizä. (Uşaklar sorêrlar, dialog kurêrlar).

Örnek:

- *Niku, sän neredä yaşêêrsın?*
- *Bän Moldova Respublikasında yaşêêрім. Moldovanın baş kasabasında, Kişinêuda yaşêêрім.*
- *Länka, sän neredä yaşêêrsın?*
- *Bän Gagauziyada yaşêêрім. Gagauziyanın baş kasabası – Komrat. Bän Komratta yaşêêрім.*

Niku:

– Uşaklar, siz neredä yaşêêrsınız?

Uşak:

Bir köşä var dünnedä, gözäl eşerer!
Gagauzlar orada, bunca yıl yaşêêr!
Orada zengin toprak, köşenin adı – Bucak!

Uşaklar (barabar):

Yaşêêrız biz Moldovada,
Yaşêêrız Bucakta.
Yaşêêrız kääar kardaş gibi,
Yaşêêrız dostlukta.

Uşak:

– Pek paalı hem gözäl laf ”Vatan”.
Her birinin var kendi Ana tarafı,
Adamın kırılêr kanadı,
Açan o unudêr bu lafı.

Niku:

– Bän dä severim Moldova Vatanımı! Teklif ederim bir şen horuya „Moldovenäska”.

Länka:

– Uşaklar, siz angı küüdä yaşêêrsınız?

Uşak:

– Biz Beşgöz küüyündä yaşêêrız.

Länka:

– Sizin küüyünüz nesoy?

Uşak:

– Bizim küüyümüz büyük hem gözäl!

Länka:

– Bän pek türkü severim. Barabar çalmaa isterim.

Länka:

– İştittim sesinizi! Kutllamaa geldim sizi!
Saabanız hayır olsun! Üüreeniz şennik dolsun!
Şiiri da işittim, modamı bän tez dattım,
Gözäl, kıvrak donandım!
Sizä, yortuya geldim!

Uşaklar:

Biz sizi çoktan bekleeriz!
Bu büyük yortuylan kutlêêrız!
Bir sepet çiček baaşlêêrız!

Türkü: „Çöşmä”

1. Küüyümün kenarında, neredä çöşmä,
Yolcular bayırlardan su gelir içmää.

Refren:

Kim isteer türkü çalmaa, ko gelip gelsin,
Küüyümün kenarında su serin içsin, içsin,
Bir türkü çalsın.

2. Siz benim tarafıma razgelärsäydiniz,
Küüyümün kenarında dinnenärsäydiniz.

Refren.

3. Da birdän bir kuş gibi, yollanacak çalmaa.
İsteycek burda, yaşamaa kalmaa.

Refren.

Üüredici: Niku, Länka, sizi ekskursiyaya teklif ederiz, uşaklar sizi kendi ana tarafınnan tanıştıracıklar.
(Uşaklar annadêrlar şiirleri Gagauziyanın küüleri için, orada yaşayan anılmış adamnarı için).

Uşak:

– Herbirinin kendi dili, nicä su akêêr,
İnsannarı tatlı dil bireri toplêêr.
Biz bu dillän - gagauz,
Hem da varız halk.

Yarışma: Uygun sözlär

Uşaklar analar-bobalarlan iki grupaya pay olêrlar.

Büüklerinä veriler renkli kartoçkalar uygun sözlärlän iki paydan. Analar okuyêrlar, iki payını bireri toplêêrlar. Uşaklarlan birliktä tekrarlarêrlar.

- 1.Vatan, nicä tatlı bal, onu koruyan-helal.
- 2.Vatan, nicä ana, ama, yabancılık, o pek fena.
- 3.Vatandan gözäl yoktur bir da er.

Uşak:

Her avşam severim bän, malinin masalını.
Çinsabaalen selämnêêrim şen Bucak dannarını.
Yıl-yıldan sän büü, kaavileş Bucak,
Herkerä bizä, ol kaavi dayak!

Uşak:

Beygirä atlı pindim.
Kırlarda uçtum-gezdim.
Etiştim taa göklerä,
Gün çıkarkan küülerä.
Pek gözäl tarafımız,
Sevinerim bitkisiz.
Kalmaycek o hiç yalnız,
Burada yaşarkan biz.

Uşak:

Bu dünnedä biz insannarız –
Hepsimiz ii kardaşlarız.
Her zaman annaşalım
Hem sık-sık buluşalım!

Üüredici:

– Bir oyun bilä oynayalım.
Hepsimiz şennenelim!
Hazırlık grupadan uşaklar hazırladılar bir oyun „Kadınca”
Vererlär hepsinä emblema: „Gagauziyamı beenerim, Bän Gagauzça lafederim”.

KALIN SAALICAKLAN!

6. REJİM MOMENTLERİNDÄ SÖZLEŞMÄK MODELLERİNİN KULLANILMASI

Sözleşmök modelleri, küçük komunikativ bircikleri olarak, ayırı komunikativ situatıyalarında belirli lek-sika hem gramatika maanalarını götürer, deyecez, rejim momentlerindä ayırı sözleşmök modelleri kulla-nılêrlar, ki sesleyeni etkiletmää. Kurikulumun konçeptiya kolaylıkları temellenerlär **funktionäl sözleşmesi-nin modelinä**.

Uşak başçasında gagauz hem romın dillerin paralel üürenmesi için kurikulumun öz neetidir seslemää (mesajı kabul etmää) hem komunikativ kompeteneıyalarını geliştirmää.

Kurikulum çeşitli üüretmök situatıyalarını/yayınlarını kurêr gagauz hem romın dillerini üürenmää dey-ni, genel üürenmök çalışmaları, hem dâ başka çalışmalarda da (rejim momentlerindä, ana-bobalarlan didaktika çalışmaları, lingvistika hem kultura düşünmeyä daalmalarında). Uşak başçalarında rejim mo-mentlerindä gagauz dilinin kullanılması kolaylık verir uşakların sözleşmök becermelerini taa ilin kazan-maa hem dâ onnarı ilerletmää. Bu üzerä taa genişän gagauz dili kullanılsın läüzim hergünkü çalışmalarda farklı yayınlarda. Rejim momentlerindä uşaklar herbir gün, işidip, birtakım sözleşmök modellerini, onnarı aklında tutaceklar, sora kendileri dâ onnarı kullanaceklar, butakım onnar becereceklär: selemneşmää, se-lemneşmeyä cuvap vermää, şükür etmää, istediini sölemää, soruşa cuvap vermää, inforaıya istemää yada vermää, izini yada yalvarmayı annamaa h.b.

Okulöncä uşakların uurunda psikologlar sayêrlar, ki en efektif kolaylık dili üürenmää deyni o konuş-mak/sözleşmök (konversaıya). Uşaklar interaktiv üürenelär, türlü çalışmaları, sınışları yaparak – mesajı/ sözleşmeyi işiderlär (kabledelär); tekrarlêrlar; cuvap vererlär, soruş koyêrlar; seläm vererlär, selemä cuvap ederlär, izinneri oluşturerlär h.b. Hepsi bu çalışmaları yardım ederlär uşaklara tekrarlamaa üürenilmiş leksi-kayı hem dâ gagauz dilindä sözleşmök modellerini kaaviletmää.

Teklif ederiz üüredicileri hem terbedicileri dâ rejim momentlerindä maasuz sözleşmök modellerini her-günkü çalışmaları kullansınnar: *uşakların varmak zamanında; gimnastika yaparkan; personal temizlik alışkannık zamanında, sabaa/üülen/avşam imesinin vakidında; dışarda gezinärkän; uykuya gidärkän; temizlik hem distiplina alışkannını yaparkan, uykudan sora, evä gitmök vakidında*.

Programaya görä sözleşmök modelleri kullanaceklar iki dilinin üürenmök proşesindä – gagauz hem ro-mın dilini üürenärkän.

REJİM MOMENTLERİNDÄ SÖZLEŞMÄK MODELLERİ

Günnük çalışmaları	Orta gruba	Büük gruba	Hazırlık grupası
Uşakların gelmesi (varması)/ Selemneřmäk	Sabaa hayır olsun! Zaman hayır olsun! Sabaa hayır olsun, Miřa! Zaman hayır olsun, Anä!	Sabaa hayır olsun, Vani! Zaman hayır olsun, Kati! Seläm!	Sabaa hayır olsun! Zaman hayır olsun! Buyur, gir! Avşam hayır olsun! Var mı nicä gireyim!
Sabaa gimnastikası	Yukarı! Aşaa! Ellerini yukarı! Ellerini aşaa! Gideriz!	Hızlı! Yavaş! Gezeriz hızlı! Gezeriz yavaş! İleri! Geeri! Ellerimizi bir tarafa! Atlêêrız! Kaçêrız!	Gimnastikaya gideriz. Ellerinizi kaldırın/in- dirin! şamarlarınızı urun! Bir ayanda atlayın! Saa! Sol! Kalkın! Oturun!
Personal temizlik alış- kannı	Ellerinizi yıkayın! Suratınızı yıkayın! Ellerimizi yıkêêrız! Suratımızı yıkêêrız. Ellerinizi silin!	Baya odasına gideriz. Al peşkiri/sabunu! Ellerinizi sabunnan yıkayın! Üzünüzü yıkayın! Ellerinizi peřkirlän si- lin! Üzünüzü peřkirlän si- lin! Sän ne yapêrsın? Bän suratımı (üzü- mü) yıkêêrim.	Ellerimizi yıkêêrız. Ellerimizi sabunnan yıkêêrız. Ellerimizi peřkirlän sileriz. Ellerimiz nesoy? Ellerimiz pak/kirli. Suratımız (üzümüz) nesoy? Suratımız pak/kirli.
Sabaa/üülen/avşam imeesi	Uşaklar, iyin! Bereketli olsun! Saa ol! Anä, i! Sän idin mi? Da, bän idim. Yok, bän imedim. Sän ne yapêrsın? Bän iyerim. Bän kaşa iyerim. Ne iyersin? Bän borç iyerim. Ne içersin? Bän çay içerim.	İmää gideriz! Al kařu! Çanaa masaya koy! Al çaşkayı! Çaşkayı masaya koy! Ne iyersin? Bän saa yaalan ekmek iyerim. Kaşa tatlı mı? Da, kaşa tatlı. Borç (çorba) beener- sin mi? Da, beenerim. Yok, bän borç (çorba) beenmeerim. Kaşa nesoy? Kaşa datlı. Gözlemä nesoy? Gözlemä datlı.	Buyurun sofraya/ma- saya! Borç (çorba) nesoy? Borç sıcak. Borç suuk. Kaşa beenersin mi? Da, beenerim. Yok, beenmeerim. Sän ne beenersin? Bän saa yaalan ekmek beenerim. Dikat olun, çay hař- lak! Masada lafetmeyin! Hepsini idin mi? Da, hepsini idim. Yok, hepsini imedim. Südü içtin mi? Da, içtim. Yok, içmedim. Saa olun! Sofrayı toplêêrız.

Günnük çalışmaları	Orta gruba	Büük gruba	Hazırlık grupası
Dışarda gezi yapması	Uşaklar, dışarı çıkêrız!	Geziyâ çıkêrız/gideriz! Hava nesoy? Hava suuk./Hava sıcak./Hava güneşli.	Dışarda pek suuk/pek sıcak. Dışarda lüzgâr. Kaar yaayêr. Yaamur yaayêr. Hava bulutlu/güneşli. Biz oynêrız.
Temizlik yapmaa hem distiplina alışkannı	Ellerinizi yıkayın. Suratınızı (üzünüzü) yıkayın. Oyuncakları kaldırın!	Baya odasına gideriz. Al peşkiri/sabunu! Ellerinizi sabunnan yıkayın! Suratınızı yıkayın! Ellerinizi peşkirlän silin! Suratınızı peşkirlän silin! Sän ne yapêrsın? Bän suratımı yıkêrım. Oyuncakları erinä koyun! Oyuncaa erinä koy!	Ellerimizi sabunnan yıkêrız. Ellerimizi peşkirlän sileriz. Suratımızı (üzümüzü) yıkêrız. Suratımızı (üzümüzü) peşkirlän sileriz. Ellerimiz nesoy? Ellerimiz pak/kirli. Suratımız (üzümüz) nesoy? Suratımız (üzümüz) pak/kirli. Oyuncakları toplayın! Oyuncakları topla! Oyuncakları korobkaya koyun! Skemneyi erinä koyun! Skemneyi erinä koyêrız.
Üülen uykusu	Uşaklar, uyumaa gideriz! Gözlerinizi kapayın!	Uşaklar, uyumaa gideriz! Soyunun! Yatın uyumaa! Gözlerimizi kapêrız! Şamata yapmayın! Lafetmeyin! Kim uyumêêr?	Uyumaa gidin! Gözlerimizi kapêrız! Uyuyun! Tatlı uykular! Kim uyuyêr, tez büüyêr.
Uykudan sora çalışmaları	Kalkın! Giinin!	Uyanın! Donnarını gi. Fistanını gi. Ayak kaplarını gi. Sän ne yapêrsın? Giinerim. Emenilerimi giierim.	Uyanın! Giinin! Bän fistanımı giierim. Bän çoraplarımı giierim.
Evä gitmäk	Saalıcaklan! Kalın saalıcaklan!	İi avşamnar!	Saalıcaklan! Kalın saalıcaklan! İi avşamnar!

GRUPALARA/UURLARA GÖRƏ KOMPETENŦİYALARIN GELİŞTİRMESİ

1-Cİ SPEŦİFİKA KOMPETENŦİYASININ GELİŞTİRMESİ

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
SpeŦifika kompetenŦiyası 1. Aazdan türlü sözleşmək situaŦiyalarında, kısa hem sadə informaŦiyayı kabul etmək, kendi dikatlını, meraklını gagauz dilinə üürenmək proŦesində göstermək		
<p>1.1. Gagauz dilində ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri tanımaa.</p> <p>1.2. Temaya görə kısa cümlelərdə predmetlerin adlarını tanımaa hem söylemää.</p> <p>1.3. Üüredicinin yardımınnan kısa hem sadə tekstlerin maanasını açıklamaa.</p> <p>1.4. İşidilmiş informaŦiyanın (haberini) içindekiliini belliedili resimnän baalaştırmaa.</p> <p>1.5. Annaşılı söylenän hem üüredicinin tarafından jestlän gösterilän verbal hem nonverbal sadə hem kısa selemneşmeyä, soruşa/instrukŦiyaya, reaksiyayı göstermää.</p> <p>1.6. Gagauz dilində işidilmiş kısa hem sadə haberi temaya görə annamaa, kendi kuşkuluunu hem meraklını göstermää.</p>	<p>1.1. Gagauz dilində ayırı hem lafta, tek hem grupada speŦifikä seslerini tanımaa, kısa cümledä lafları annamaa.</p> <p>1.2. Temaya görə kısa cümlelərdə dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemää.</p> <p>1.3. Jestlerin yardımınnan kısa hem sadə tekstlerin maanasını açıklamaa.</p> <p>1.4. İşidilmiş informaŦiyanın (haberini) içindekiliini aazdan belliedili resimnän baalaştırmaa.</p> <p>1.5. Annaşılı söylenän hem jestlän gösterilän, verbal hem nonverbal sadə hem kısa selemneşmeyä, soruşa, instrukŦiyaya reaksiyayı göstermää.</p> <p>1.6. Gagauz dilində işidilmiş kısa hem sadə haberi temaya görə (şiiirlär, türkülär) annamaa, kendi kuşkuluunu hem meraklını göstermää.</p>	<p>1.1. Gagauz dilində ayırı hem lafta, tek hem grupada speŦifikä seslerini tanımaa, kısa cümledä lafları annamaa.</p> <p>1.2. Açık söyleyip, dolayımızdan predmetlerin adlarını hem də onnarın işlemini temaya görə kısa cümlelərdə tanımaa.</p> <p>1.3. Kısa, açık hem annaşılı söylenmiş, sıradan informaŦiyanın maanasını annamaa.</p> <p>1.4. İşidilmiş kısa cümledä verili nişannarın yardımınnan hem də onnarsız, konkret informaŦiyanın (haberini) maanasını annamaa.</p> <p>1.5. Jestlän gösterilän, açık hem annaşılı söylenmiş selemneşmeyä, soruşa, sadə hem kısa instrukŦiyaya/sınışa reaksiyayı göstermää.</p> <p>1.6. Gagauz dilində işidilmiş kısa hem sadə haberi temaya görə (şiiirlär, türkülär) annamaa, kendi kuşkuluunu hem meraklını göstermää.</p>

2-Cİ SPEŦİFİKA KOMPETENŦİYASININ GELİŞTİRMESİ

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
SpeŦifika kompetenŦiyası 2. Aazdan kısa informaŦiyayı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmək kontekstlerində kendi davranışını göstererek.		
<p>2.1 Gagauz dilində ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri söylemää.</p> <p>2.2. Üüredicinin yardımınnan temaya görə kısa hem sadə cümleleri/modelleri çıkarmaa.</p>	<p>2.1. Gagauz dilində ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri söylemää.</p> <p>2.2. Sıradan temaya görə kısa hem sadə cümleleri modellerä görə kurmaa.</p>	<p>2.1. Sadə cümledä sıradan temalara görə, ayırı hem lafta, tek hem grupada, gagauz dilində sesleri söylemää.</p> <p>2.2. Kısa informaŦiyayı, şiiirleri, türküləri elementlerin yardımınnan tekrarlamaa.</p>

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
<p>2.3. Renklere hem büyüklüğe göre bizim dolayımızdan diri tabiatın obyeklerini aazdan sıralama, yazdırma.</p> <p>2.4. Üreducinin yardımından temaya göre sadâ soruşları hem kısa cevapları kurma.</p> <p>2.5. Kısa hem sadâ dialoglarda temaya hem etiket kurallarına göre havezlan payalmaa.</p> <p>2.6. Üreducinin yardımından kendi için (adını, kız/çocuk, yaşını) informaşıya vermää.</p> <p>2.7. Gagauz dilinde temaya göre informaşyanın diişilmesine meraklını göstermää.</p>	<p>2.3. Renklere hem büyüklüğe göre bizim dolayımızdan canı tabiatın obyeklerini aazdan sıralama, yazdırma.</p> <p>2.4. Kendin için yada dolayımızdan obiyektleri için kısa cevapları kurma.</p> <p>2.5. Kısa hem sadâ soruşları temaya göre üreducinin yardımından kurma.</p> <p>2.6. Kısa hem sadâ dialoglarda temaya hem etiket kurallarına göre havezlan payalmaa.</p> <p>2.7. Üreducinin yardımından kendin için (adını, kız/çocuk, yaşını) informaşıya vermää.</p> <p>2.8. Gagauz dilinde temaya göre informaşyanın diişilmesine meraklını göstermää.</p>	<p>2.3. Elementlerin yardımından yada onnarsız, dolayımızdan obyeklerin adını söylemää, sıralama, saymaa, yazdırma.</p> <p>2.4. Kendin için yada dolayımızdan obyekleri için kısa cevapları kurma.</p> <p>2.5. Sıradan sözleşmek temalarına göre kısa soruşlar kurma.</p> <p>2.6. Etiket kurallarını kullanarak, sıradan sözleşmek temalarına göre kısa hem sadâ dialoglarda meraklan payalmaa.</p> <p>2.7. Elementlerin yardımından yada onnarsız kendin için, dolayımız için informaşıya vermää.</p> <p>2.8. Temaya göre informaşyanın diişilmesine gagauz dilinde meraklını göstermää.</p>

3-CÜ SPEŞİFİKA KOMPETENŞİYASININ GELİŞTİRMESİ

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
<p>Speşifika kompetenşiyası 3. Gagauz dilinin kulturasını annamak, onun halk (naşional) zenginliğine saygı hem merakık göstermek.</p>		
<p>3.1 Zanaatın süresinde gagauz dilinde kısa hem sadâ şiirleri, türküleri, oyunlarını başa annatmaa.</p> <p>3.2 Gagauz halkının kultura elementlerini (türkülär, şiirlär, tradişional yortular h.b.) tanımaa.</p> <p>3.3. Verbal hem nonverbal normalarını kullanarak (selemneşmek formaları, kendini tanıştırmak normaları), kendini tanıştırmak hem götürmää.</p> <p>3.4. Grupalarda işleyerek, ana diline meraklını göstermää.</p>	<p>3.1. Gagauz kulturasından kısa hem sadâ şiirleri, türküleri, halk oyunlarını annatmaa.</p> <p>3.2. Gagauz halkının folklorundan elementlerini (türkülär, şiirlär, tradişiyalar, yortular h.b.) tanımaa.</p> <p>3.3. Verbal hem nonverbal normalarını kullanarak (selemneşmek formaları), kendini tanıştırmak hem götürmää normalarını kullanmaa;</p> <p>3.4. Zanaatların çevresinde gagauz dilinde lafetmesine kendi meraklını göstermää.</p>	<p>3.1. Halkın kultura elementlerini (türküleri, şiirleri, simvolları, personajları, adetä baalı yortuları h.b.) tanımaa.</p> <p>3.2. Gagauz kulturasından halk tekstlerini, oyunlarını annatmaa hem kullanmaa.</p> <p>3.3. Gagauz dilinde speşifikä normalarını (selemneşmek, kendini tanıştırmak modelleri, sevinmelik duyguları) kullanmaa.</p> <p>3.4. Zanaatların çevresinde gagauz dilinde lafetmesine, halk kultura aspektlerine kendi meraklını göstermää.</p>

YILIN BİTKİSİNDÄ UŞAKLARIN BECERMEKLERİ

Orta gruba (4-5 yaş)	Büük gruba (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
<p>Orta grupada yılın bitkisindä uşaklar becerlär:</p> <ul style="list-style-type: none"> gagauz dilindä grupada hem tek-tek laflarda sesleri tanımaa hem tekrarlamaa; resimnerin yardımınnan obyektleri, predmetleri tanımaa hem dooru sölemää; temaya görä jestlerin yardımınnan işidilmiş sadä hem kısa cümlelerin öz fikirini annamaa; işidilmiş kısa hem sadä cümlelerdän konkret informañıyayı esaba almaa; bizim dolayımızdan obiyektleri sölemää hem yazdırmaa; sözleşmäk modellerin yardımınnan, temaya görä soruş hem cuvap düzmää; kısa hem sadä dialoglarda payalmaa, gagauz dilindä etiket normalarını kullanmaa; verili modellerä görä kendin için, predmetlär için kısadan sölemää; kısa hem sadä cümleleri kurmaa, şiirleri, türküleri temaya görä sölemää; hergünkü zanaatlarda üüredicinin instrukñıyalarını annamaa, tamannamaa; gagauz dilinä üürenmektä di-katlını, meraklını göstermää. <p>Paalılıklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> gagauz dilindä aazdan tekstleri başa çıkarmaa; gagauz dilini üürenmää deyni, meraklını göstermää; hergünkü lafetmektä aktiv payalmaa; gagauz kulturasının zengininiä hatır göstermää. 	<p>Orta grupada yılın bitkisindä uşaklar becerlär:</p> <ul style="list-style-type: none"> grupada hem tek-tek laflarda sesleri tanımaa hem annaşılı tekrarlamaa; resimnerin yardımınnan obyektleri, predmetleri temalara görä tanımaa hem dooru sölemää; temaya görä jestlerin yardımınnan işidilmiş sadä hem kısa cümlelerin (monolog/dialog) öz fikirini annamaa; işidilmiş kısa hem sadä cümlelerdä konkret informañıyayı annamaa, ona reaksiya göstermää; dolayından predmetlerin adlarını sölemää hem onnarı bil-mää yazdırmaa; gagauz dilinin lafetmäk formullarını/modellerini kullanıp, kısa hem sadä dialoglarda payalmaa; lafetmäk modellerin yardımınnan temaya görä soruş hem cuvap kurmaa; kendin için yada başka insan için sadä informañıya sıraycasına annatmaa; sıradan temalara görä cümleleri kurmaa, şiirleri, türküleri sölemää; hergünkü zanaatlarda üüredicinin instrukñıyalarını annamaa, tamannamaa. <p>Paalılıklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> gagauz dilindä aazdan tekstleri başa çıkarmaa, meraklını göstermää; gagauz dilini havezlän üürenmää; temalara görä sözleşmäk projesindä payalmaa, kendini serbest duymaa. halk kulturasının zengininiä hatır hem saygı duymaa. 	<p>Orta grupada yılın bitkisindä uşaklar becerlär:</p> <ul style="list-style-type: none"> kısa cümlelerdä, annaşılı söyleyip, tek hem grupada sesleri, lafları tanımaa hem sölemää; resimin yardımınnan sıradan temalara görä, sözleşmektä lafların maanasını annamaa; sıradan temalara görä, işidiliş sadä mesajının/dialogun maanasını annamaa; kısa hem sadä cümlelerdä işidilmiş konkret informañıyayı annamaa, verbal/nonverbal ona reaksiya göstermää; kendi dolayından predmetleri elementlerin yardımınnan yazdırmaa; sıradan temalara görä kısa hem sadä soruş hem cuvap kurmaa; elementlerin yardımınnan yada onnarsız sadä informañıyayı sıraycasına annatmaa; gagauz dilinin kultura elementlerini kullanıp, kısa informañıya, şiir, türkü, aazdan oynunarı sölemää. <p>Paalılıklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> gagauz dilindä üürenmäk hem sözleşmäk projesindä meraklını göstermää; sözleşmäk projesindä payalmaa, kendini serbest duymaa; halk kulturasının zengininiä hatır hem saygı duymaa.

GRUPALARA GÖRÄ TEMALARIN GELİŞTİRMESİ

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
1. Hadi tanışalım! 1.1. Zaman hayır olsun! Kalın saalıcaklan! 1.2. Sän kimsin? 1.3. O kim? 1.4. Kim uşak başçasında var?	1. Bän hem benim dostlarım uşak başçasında 1.1. Seläm! 1.2. Bän hem benim dostlarım 1.3. Uşak başçasında 1.4. Ya, nekadar çok oyuncak! 1.5. Benim sevgili oyuncaam 1.6. Hadi oynayalım! 1.7. Kaç oyuncaan var?	1. Bän uşak başçasındayım. 1.1. Sabaa hayır olsun! 1.2. Uşak başçasında ne yapêrız? 1.3. Hadi sayalım 1.4. Ne gün büün?
2. Benim oyuncaklarım 2.1. Bendä var bir maşına. Sendä ne var? 2.2. Anäda bir top var. Daşada ne var? 2.3. Şişiriga nesoy? 2.4. Bendä çok oyuncak var!	2. Benim ayläm 2.1. Bän hem benim ayläm 2.2. Bir gözäl ayläm var 2.3. Kim ne yapêr ayledä? 2.4. Ana-boban neylän zanaatlanêr? 2.5. Ana-boban neredä işleer?	2. Bän hem benim ayläm 2.1. Tanışalım 2.2. Bölä benim ayläm 2.3. Pazar günü ayleydä 2.4. Duuma günüm
3. Uşak başçasında 3.1. Sän neredäysin? 3.2. Niku neredä? 3.3. Grupada ne var? 3.4. Masa üstündä ne var? 3.5. Bereketli olsun!	3. Benim evim 3.1. Ev, neredä yaşêırım 3.2. Benim odam (içerim) 3.3. Kufnedä/mutfakta 3.4. Masaya imekleri koyêrız 3.5. Ne datlı imeklär! 3.6. Bereketli olsun! 3.7. Kim geler musaafirlää?	3. Benim evim 3.1. Sän neredä yaşêêrsın? 3.2. Ne var hem neredä bulunêr? 3.3. Bizdä musaafirliktä 3.4. Temizleeriz/ tertipleeriz.
4. Bän hem benim ayläm 4.1. Kim bu? 4.2. Ana /boba nesoy? 4.3. Ana /boba ne işleer ? 4.4. Sän kaç yaşındaysın?	4. Nekadar datlı meyvalar hem zarzavatlar! 4.1. Meyvalıkta (meyva başçasında) 4.2. Nekadar datlı meyvalar! 4.3. Zarzavatlıkta (zarzavat başçasında) 4.4. Pazara gideriz 4.5. Zarzavattan salata hazırlêrız	4. Transport kolaylıkları 4.1. Uşak başçasına neylän gideriz? 4.2. Biz avtobuslan gideriz 4.3. Dikat! Yolu geçêriz! 4.4. Taatilä neylän gideriz?
5. Benim odam 5.1. Odada ne var? 5.2. Dolap içindä ne var? 5.3. Fusta/triko nesoy? 5.4. Kim ne giier?	5. Nekadar çok hayvan! 5.1. Babuda/malidä musaafirliktä 5.2. Babunun/malinin aulunda 5.3. Kim yaşêêr daada? 5.4. Benim dostum Mimi	5. Yılın zamannarı 5.1. Kış geldi 5.2. İlkyaz gelir 5.3. Hoş geldin, yaz! 5.4. Güz geldi
6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar 6.1. Bir sepet meyva 6.2. Meyvalar nesoy? 6.3. Bir sepet zarzavat 6.4. Zarzavatlar nesoy? 6.5. Meyva hem zarzavat iyerim	6. Günün sıralı 6.1. Sabaalen ne yapêrız? 6.2. Geziya gideriz 6.3. Saalıklı olmaa isteerim 6.4. Senin neren acıyêr?	6. Bendiim zanaatlar 6.1. Barabar oynêêrız 6.2. Gimnastika yapêrız 6.3. Zooparka gideriz 6.4. Bän çizgi filmayı severim

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
7. Hayvannar hem kuşlar 7.1. Ev hayvannarı 7.2. Benim kediciim/ köpeciiim 7.3. Ev kuşları 7.4. Daa hayvannarı	7. Yıl zamannarı 7.1. Yıl zamannarı hem renklär 7.2. Hava nesoy? 7.3. Ne giierim? 7.4. Dinnenmäk/taatil zamanında nereyi gidecez? 7.5. Taatılä ne alêrim?	7. Bän Moldova Respublikasında yaşêirim 7.1. Benim vatanım 7.2. Kişinöv kasabasında 7.3. Ayaz Dädu geler
8. Moldova - benim Vatanım 8.1. Bän Moldovada yaşêirim 8.2. Masal gibi gözäl Ana tarafım 8.3. Yortular hem adetlär: Eni Yıl, Martacık 8.4. Uşaklar için folklor	8. Benim ana tarafım 8.1. Benim vatanım - Moldova Respublikası 8.2. Masal gibi duuma erim 8.3. Kışın kolada gezeriz 8.4. Senin günün, mamucuum! 8.5. Uşakların folklorundan	8. Hoşçakal, uşak başçası! 8.1. Kendimi tanıştırerim 8.2. Tä ne uşak başçasında bän üürendim! 8.3. Gagauz dilini pek severim

SÖZ KULLANMASININ ELEMENTLERİ (kullanmak uurunda)

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
Sintaksis hem morfologiya uuru: A.1 Frazä, cümlä: Sözleşmäk modellerinä görä frazaları dooru düzmää. Sadä cümlä. Cümlä soyları: Cümlä. Sadä cümlä. Anätma cümlä.	Sintaksis hem morfologiya uuru: A.1. Frazä, cümlä: Sözleşmäk modellerinä görä frazaları dooru düzmää. Sadä cümlä. Cümlä soyları: negativ (olumsuz) hem afirmativ (olurlu) cümlä; annatma, soruş, şaşma cümlelär.	Sintaksis hem morfologiya uuru: A.1. Frazä, cümlä: Sözleşmäk modellerinä görä frazaları dooru düzmää. Sadä cümlä. Cümlä soyları: olumsuz hem olurlu cümlä; annatma, soruş, şaşma cümlelär.
A.2 İşliklär: olmaa, istemää Şindiki zamanın oluşluk çalımı, geçmiş zaman hem gelecek zaman. Şindiki zamanın isteyişlik çalımı.	A.2. İşliklär, durumnar: Oluşluk çalımı, şindiki zaman. İsteyişlik çalımı. Lääzımnık çalımı. Zaman, üz, sayı.	A.2. İşliklär: Oluşluk çalımı, şindiki zaman, geçmiş zaman, gelecek zaman (olumsuz hem olurlu). İsteyişlik çalımı. Lääzımnık çalımı. Zaman, üz, sayı.
B.1 Predmetlerin, canrı obyektlerin adları (adlık): Sayı Hallar	B.1. Predmetlerin, canrı obyektlerin adları (adlık): Sayı. Hallar.	B.1. Predmetlerin, canrı obyektlerin adları (adlık): Sayı. Hallar.
B.2 Göstermää nişanı (nişannık): Nişannıkların adlıklarlan barabar kullanılması (kullanmak uuru).	B.2. Göstermää nişanı (nişannık): Nişannıkların sayısı. Nişannıkların adlıklarlan barabar kullanılması.	B.2. Göstermää nişanı (nişannık): Nişannıkların sayısı. Nişannın eri. Nişannıkların adlıklarlan barabar kullanılması. Yaraştırmak uuru <i>pek/ en./ (taa)</i>
B.3 Aderliklär: Üz aderlikleri. Hatırlık aderlikleri. Gösterici aderliklär. Soruşlar: <i>Kim? Ne? Nesoy? Neredä?</i>	B.3. Aderliklär: Üz hem sayı. Üz aderlikleri: biz, siz. Gösterici aderlik: bu. Soruşlar: <i>Kaç? Nezaman?</i>	B.3. Aderliklär: Üz hem sayı. Soruşlar: <i>Kimä? Kiminnän? neylän?</i>

Orta grupa (4-5 yaş)	Büük grupa (5-6 yaş)	Hazırlık grupası (6-7 yaş)
B.4 Sayılık: Sıra sayılıkları. Sayı sayılıkları (1 - 5).	B.4. Sayılık: Sayı sayılıkları (5 - 10)	B.4. Sayılık: Sayı sayılıkları (10 - 20)
B.5 İşhallık. Er hem vakıt işhallıkları.	B.5. İşhallık. Er, zaman hem nicelik işhallıkları. Nicelik işhallıkları: islää, hızlı; zaman işhallıkları: erken, geç, büün; er işhallıkları: burada, orada.	B.5. İşhallık. Er, zaman hem nicelik işhallıkları. Nicelik işhallıkları: yavaş, hızlı, islää, kötü; zaman işhallıkları: büün, dün, erken.
B.6 Ardlaflar.	B. 6. Ardlaflar.	B.6. Ardlaflar.
B.7 Baalayıcılar: hem Semantika leksika uuru: Sözlük. Laflar, angıları gösterer predmetleri, personajları, canını obyektleri, nışannarı, işi.	B.7. Baalayıcılar.	B.7 Baalayıcılar: ama
	B. 8. Duygucular.	B.8. Duygucular.
Leksika minimumu. 75 – 100 laf, söz becermelerinin hem sınışların ilerlemesi verili temalara görä. Fonetika uuru: uşakların becermelerini tek seslerin dooru sölemesini hem kullanmasını kaaviletmää: uzun vokallar: <i>aa, oo, uu, üü</i> ; kalın vokallar: <i>a, o, u, ı, ê</i> ; incä vokallar: <i>ö, ä, ü, i, e</i> ; konsonnar: <i>b, t, d, g, k, v, m, n, l, t</i> ; çiftli konsonnar: <i>d-t, v-f, b-p, z-s</i> ; ses birleşmeleri: <i>de, di, dö, dü, ya, ye, yê</i> ; ardlaflar: <i>-lan, -län, -dan, -dän</i> ; afikslär: <i>da, dä</i> , h.b. İntonaşyanın yardımınan lafları dooru urgulamaa. Üüretmäk içindekileri (tematika, lingvistika) karşılaşêrlar sözleşmäk modellerindä. Dialog. Temaya görä kısa hem sadä soruşlarlan dialog kurmaa. Monolog. Cannı hem cansız obyektlerini aazdan yazdırmaa.	Semantika leksika uuru Sözlük. Laflar, angıları gösterer predmetleri, insannarı, diri obyektleri, nışannarı, işi geçmiş temalara görä. Leksika minimumu. 100 - 125 laf sözleşmäk modellerinä görä. Fonetika uuru: Sölemektä hem işitmektä bu ses grupaların tanınması: <i>s-ş; ş-ç; c-ç; s-ç; z-ç hem ses birleşmelerindä: dä, de, di, dö, dü, tä, te, ti, tö, tü, ca, cê, cı, co, cu, sç, şç, ts, tş, ps, pş, dê, tê, vê, fê, kê, gê, lê, rê, sê, şê, zê, bê, pê.</i> Vokalların dooru sölemesi [<i>ä, ü, ö, ê</i>]; konsonnarın dooru sölemesi. Türlü pozitiyalarda seslerin dooru sölemesi. Urguyu dooru koymaa. İntonaşyayı bilmäk, diişirtmäk. Üüretmäk içindekileri (tematika, lingvistika) karşılaşêrlar sözleşmäk modellerindä (funksiyonal/komunikativ printipi). Dialog. Sırdadan temalar için kısa hem sadä soruşların hem cevapların yardımınan dialog kurması. Monolog. Predmetleri, cannıları, bilän insannarı aazdan yazdırması. Kısa tekstinin kurulması.	Semantika leksika uuru Sözlük Laflar, angıları gösterer predmetleri, insannarı, diri obyektleri, nışannarı, işi geçmiş temalara görä. Karşımaanalı laflar. Leksika minimumu. 125 - 150 laf sözleşmäk modellerinä görä Fonetika uuru: Sölemektä hem işitmektä bu ses grupalarını tanımaa: <i>s-ş; ş-ç; c-ç; s-ç; z-ç hem ses birleşmelerindä: dä, de, di, dö, dü, tä, te, ti, tö, tü, ca, cê, cı, co, cu, sç, şç, ts, tş, ps, pş, dê, tê, vê, fê, kê, gê, lê, rê, sê, şê, zê, bê, pê.</i> Vokalların dooru sölemesi [<i>ä, ü, ö, ê</i>]; konsonnarın dooru sölemesi. Türlü pozitiyalarda sesleri dooru sölemää. Urguyu dooru koymaa. İntonaşyayı diişirtmäää. Üüretmäk içindekileri (tematika, lingvistika) karşılaşêrlar sözleşmäk modellerindä (funksiyonal/komunikativ printipi). Dialog. Sırdan temalara görä kısa hem sadä soruşlarlan hem cevaplarlan dialog. Monolog. Predmetleri, cannıları, bilän insannarı aazdan yazdırmaq. Aazdan sadä tekst kurmak.

Nota: Herbir grupada sade eni lingvistika (dil)temaları veriler, ama geçmiş temalar da zanaatlarda tekrarlanêr.

TERBİETMÄK İÇİNDEKİLERİN YAKLAŞIK PROEKTLERİ

HAZIRLIK GRUPASI

Tematika birimleri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
Bän uşak başçasındayım				
1.1. <i>Sabaa hayır olsun!</i>	girmää çıkmaa grupa	Vokallar [ä, e] ses birleşt.: <i>dä, de</i> Cümlä, annatma cümlelär	Danısmak formaları: <i>Saygılı üüredici!</i> - <i>Seläm!</i> - <i>Sabaa hayır olsun, saygılı terbieğici!</i> - <i>Sabaa hayır olsun, Viktor!</i> - <i>Senin adıñ ne?</i> - <i>Bän / Benim adıñ ...</i> Yalvarmak, sormak formaları: - <i>Var mı nicä gireyim?</i> - <i>Var mı nicä çıkayım?</i> Kayıllını vermäk: - <i>Da, var nicä.</i> - <i>Yök nicä.</i> - <i>Buyur, gir.</i>	Fonetika sınışları: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Selemneşin hem cuvap verin! Didaktika oyunu: <i>Selemneşmâk (uşaklar biri-birinnän selemneşerlär).</i> Çiftlerdä iş: kısa dialog kurun: <i>Selemneşmâk.</i> Rollerä görä oyun: Var mı nicä gireyim? / Var mı nicä çıkayım? Şiiri <i>Uşak başçasında</i> sesläyin. Barabar tekrarlayın. Türküyü <i>Sabaa hayır olsun!</i> sesläyin hem barabar çalın.
1.2. <i>Uşak başçasında ne yapêriz?</i>	resim-nemää boyamaa düzmää üürenmää oynamaa	Ses: [l] İşliklär, oluşluk çalımı, şin-diki zaman, I hem III-cü üz, birlik sayıda, II -ci üz çokluk sayısında. Ardlaf: - lan/län nan/-nän	Bir oluş için informaŋiya istemää, cuvap vermää: - <i>Sän ne yapêrsın?</i> - <i>Bän resimneerim.</i> - <i>Kosti ne yapêr?</i> - <i>Kosti resimneer.</i> - <i>Dan ne yapêr?</i> - <i>Dan oynêr.</i> - <i>Dan neylän oynêr?</i> - <i>Dan toplan oynêr.</i> - <i>E, sän ne yapêrsın uşak başçasında?</i> - <i>Bän kuklaylan oynêrim.</i> İnformaŋiyayı açıklamaa: Bän uşak başçasındayım. Burada bän resimneerim, renkleerim, kuklaylan oynêrim.	Fonetika sınışları: Sesläyin, resimnerä bakın hem tekrarlayın. Sınış: Resimnerä bakın. Sorun hem cuvap verin <i>Kim hem ne uşak başçasında yapêr?</i> Sınış: Resimnerä bakın. Dooru mu osa diil mi. Sınış: Sesläyin. Kim hem ne yapêr, okçaaazlarlan gösterin. Çiftlerdä iş. Resimnerä bakın. Kim hem angı oyuncaklan oynêr, söläyin. Örneklerä görä dialog kurun: Kim hem ne uşak başçasında yapêr. Sesläyin annatmayı <i>Bekçi</i> . Soruşlara cuvap verin. Sesläyin şiiri <i>Sabansêrsın, gün</i> . Bir fragmenti aklınızda tutun. <i>Lafederiz gagauzça nr.1</i> programının ilk payını siiredin, sınışları barabar tekrarlayın: https://www.youtube.com/watch?time_continue=50&v=nYryyKoX-FQ

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
1.3. Hadi sayalm!	Saymaa: onbir, oniki, onüç, ondört, onbeş	Ses: [o] Sayılık (10-15) Soruşlar: Kaç? Neka-dar?	Nekadarlımı göstermää: – Länkada kaç kalem var? – Länkada edi kalem var. – Maşidä 14 kalem mi var? – Da, Maşidä 14 kalem var. İnformatiıya becermekläär için vermää: – Niku, sän saymaa bilersin mi? – Da, bän sayma bilerim. – Bän saymaa bilerim: bir, iki, üç ... Kendin yada başka insan için informatiıya vermää: Benim adım Anä. Bän edi yaşındayım. Bän uşak başçasına giderim. Bän onbeşü kadar saymaa bilerim.	Sınış: Sesläyin, tekrarlayın sora da sayısını söläyin. Aklında tutmak oyunu: <i>Dikat! Angı tıfrayı bän sölämedim?</i> Sınış: <i>Bän söleerim bir, sän söleersin onbir...</i> Çiftlerdä iş: Sayın. Soorun hem cevap verin. Örnek: Grupada kaç masa var? Sınış: a). Sesläyin hem örnää görä tekrarlayın. b). Sesläyin da söläyin doorumu osa diil mi. Sınış: Grupada predmetleri barabar sayın. Yarışmak: <i>Kim taa hızlı</i> . Grupada predmetleri sayın. Didaktika oyunu: <i>Bul çiftini</i> . Bakin resimnerä. Söläyin, kaç obyekt orada var? Rollerä görä oyun: <i>Oyuncak lafkasında</i> . Kim hem kaç oyuncak alêr? Şeremet ellär: Kiyattan birär uçak yapın. Sora onnari sayın. Saymakları sesläyin, da aklınızda tutun.
1.4. Ne gün büün?	pazertesi, sali, çarşamba, perşembä, cumaa, cumertesi, pazar.	Sesläär: [s, t] Soruş aderlii: ne?	Predmetläär, insannar, oluşlar için informatiıya vermää: – Bu gün ne? – Büün cuma. – Cumaa günü ne yapêrsın? – Cumaa günü futbolu giderim. – Kosti nereyi gider? – Kosti tırka gider. – E, sän nereyi gidersin? – Bän maliyü giderim. – Büün perşembä mi? – Da, büün perşembä/Yok, büün diil perşembä. Büün çarşamba.	Fonetika sınışları: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Bän söleerim, sän tekrarla. (Haftanın günneri). Sınış. Sorun, cevap verin hem gösterin. <i>Ne gün hem nereyi Niku gider?</i> Didaktika oyunu: <i>Haftanın günneri. Angı gün kaybel-di?</i> Çifttä iş. Örnää görä dialog kurun. <i>Sän nereyi gidersin? Labirinti çöz. Kim hem ne yapêr?</i> Şiiri <i>Haftanın günneri</i> sesläyin. Barabar annadın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
2.1. Tanuşalım	Bu benim senin	Saabilik aderlikleri: <i>benim, senin</i> Gösterici aderlikler: <i>o, bu</i>	Bir insan/personaj için harak-teristika yapmaa deyni, informatıya istemää: – <i>Bu kim?</i> – <i>Bu benim bobam/benim dâdum.</i> – <i>Bu kim?</i> – <i>Bu benim anam/benim malim.</i> Başka bir insan için informatıya vermää hem istemää: – <i>O senin kardaşın mı?</i> – <i>Da, o benim kardaşım.</i> – <i>Anä senin kızkardaşın mı?</i> – <i>Da, Anä benim kızkardaşım.</i>	Sınış: Türküyü dikatlı sesläyin hem tekrarlayın. Çiftlerdä iş: Sorun hem cevap verin. <i>Bu kim? O kim?</i> Aklında tutmak için didaktika oyunu: Resimä bakın. <i>Kim yok?</i> Didaktika oyunu: <i>Şen mi osa küsülü mü?</i> Çiftlerdä iş: Aylene kişilerinän tanıştırın. Kim hem nesoy söläyin. Aylenezi resimnäyin. Kendi aylenezinän tanıştırın. Sınış: Sesläyin hem çalın türküyü: <i>Aylä.</i> Aylä için teksti sesläyin. Lääzimni resimi personajların peydalanmasına görä kaldırın. Aylenezi insanınnan bir poster kurun. Didaktika oyunu: <i>Kim taa hızlı söyleyecek?</i> Aylä için türkülerini sesläyin hem tekrarlayın. Şiiri <i>Benim ayläm</i> sesläyin. Bir fragmenti aklınızda tutun.
2.2. Bölä benim ayläm	Ana-boba, semvää, işçi ≠ hay-laz, şen ≠ küsülü, kaavi, sevgili	Ses: [ê] Ses: [n] Saabilik aderlikler: benim, senin Nişannun hem adlun arasında baalantılar: <i>benim anam benim bobam</i> Nişannıklarin topikası: <i>mamu işçi mali şen</i>	Obyektlerin, insanın harakteristikaları için informatıya istemää: – <i>Senin anan işçi mi?</i> – <i>Da, benim anam işçi.</i> – <i>Senin dâdun ii mi?</i> – <i>Da, benim dâdum ii.</i> – <i>Senin boban nesoy?</i> – <i>Benim bobam kaavi.</i> – <i>Senin kardaşın haylaz mı?</i> – <i>Yok, benim kardaşım işçi.</i> Kendin için yada başka insan için informatıya vermäk: <i>Benim adım Saşa. Benim ayläm büük. Bän anamı-bobamı severim. Benim mamun hem bobam işçi. Kızkardaşım hem kardaşım şen.</i>	Sınış: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Dialogları tekrarlayın. Çiftlerdä iş: örnää görä sorun hem cevap verin: <i>Bu kim? O nesoy?</i> Didaktika oyunu: <i>Şen mi osa küsülü mü?</i> Çiftlerdä iş: Kendi aylenezi için dialog kurun. Resimnäyin: <i>Bän hem benim ayläm.</i> Şiiri <i>Benim anam</i> sesläyin, tekrarlayın, aklınızda tutun. <i>Lafederiz gagauşca nr. 20</i> programayı siiredin, uşaklar-lan barabar programada pay alın: https://grt.md/lafederiz-gagauşca_%E2%84%9620/

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üüretmâk hem kantarlamak sınışları
2.3. Pazar günü ayledä	dondurma, hazırlamaa, sofrayı koy- maa, bara- bar	Seslär: [c-ç] Ses birleş.: <i>ca, cu, êr, êr</i> Sayılun, nişannın hem adlun aralarında baalantılar İşhallık çalımın gösterilmesi <i>işçi≠haylaz,</i> <i>ii≠fena</i>	Başka insan için informațiya istemää: <i>Anä, bomboni isteersin mi?</i> İnsannar için informațiya istemää: - <i>Mamu ne yapêr?</i> - <i>Mamu imää yapêr.</i> - <i>Boba ne yapêr?</i> - <i>Boba kartofi paktêr.</i> İstediklerini açıklamaa: - <i>Bän dondurma isteerim.</i> - <i>Mali çorba isteer.</i> Oluşların yazdırılması: - <i>Mamu dath imäk yapêr. Biz hepsimiz sofrada oturêriz. Mali hem dâdu çorba iyerlär. Ana-boba gözlemä iyerlär.</i>	Fonetika oyunu: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Resimä bakın. Kim ne yapêr, söläyin. Oyun pantomima: <i>Kim ne yapêr.</i> Resimnerä bakın. Kim hem ne isteer, söläyin. Didaktika oyunu: <i>Sän ne isteersin?</i> Didaktika oyunu: <i>Bän sölerim, sän dâ göster.</i> Çiftlerdä iş. Örnää görä dialog kurun. Şiiri <i>Babubun sevinci</i> sesläyin hem aklımızda tutun.
2.4. Benim duuma günüm	duuma günüm, yortu, kiyat, baaşlamaa, baaş kab- letmä	Ses: [ş] İşliklär <i>baaş- lamaa,</i> <i>baaş kab- letmä</i> oluş- luk çalımında, şindiki zamanda	Bir insan için informațiya istemää: - <i>Sän kaç yaşındaysın?</i> - <i>Bän edi yaşındayım.</i> - <i>Sän edi yaşında varsın mı?</i> - <i>Da, bän edi yaşındayım./ Yok , bän diilim edi yaşında.</i> Dilemâk/ kutlamak söylemää: - <i>Büün senin duuma günün mü?</i> - <i>Da, büün benim duuma günüm.</i> - <i>Duuma günün kutlu olsun!</i> - <i>Çok Yillara!</i> - <i>Saa ol!</i> Bir obyekt için informațiya istemää. Nekadarlınu söylemää: - <i>Senin duuma gününä kim gelir?</i> - <i>Benim duuma günümä malim geler.</i> - <i>Anä sana ne başladı?</i> - <i>Anä bana bir uçak başladı</i> - <i>Niku ne kabletti?</i> - <i>Niku bir top kabletti.</i> - <i>Bän çok başış kablettim.</i>	Didaktika oyunu: <i>Sesläyin hem tekrarlayın.</i> Sınış: Resimnerä bakın. Sorun hem cevap verin. <i>Kim duuma gününä geldi? Ne getirdi?</i> Sınış. Resimä bakın. Söläyin ne uşaklar duuma günündä yapêrlar. Sesläyin da cevap verin. <i>Kim hem ne yapêr? Dooru mu osa diil mi?</i> Didaktika fişası: <i>Bulun kim Nikuya başış getirdi. Ne getirdi?</i> Çiftlerdä iş. Sorun hem cevap verin. <i>İsteersin mi?</i> Pantomima oyunu: <i>Bän söleerim, sän dâ göster.</i> Didaktika fişası: <i>Kim hem ne isteer?</i> Sınış. Modelä görä dialog kurun. Çiftlerdä iş. Sorun hem cevap verin: <i>Sän kaç yaşındaysın?</i> Türküyü <i>Çok yaşayasmız</i> barabar çalın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
3.1. Sän neredä yaşêersın?	adres, ev, blok, giriş	Seslär: [b, p] Sadä cümlä. Anätma cümlälär. Soruş aderlikleri: <i>nere-dä?</i> nesoy? İşlik yaşa- <i>maa</i> oluşluk çalımında, şindiki zamanda	Bir oluş için informațiya istemää: – Sän neredä yaşêersın? – Bän Komratta yaşêırım. – Adresin nesoy? – Gavrilov sokaanda yaşêırım, ev 5, giriş 2. Kendin için hem başkası için informațiya vermää: <i>Benim adım Kati. Bän Avdarma küüyündä yaşêırım, Boris Glavan sokaa, 10-uncu ev.</i>	Sınış: Resimnerä/predmetlerä bakın. Sesläyin dä söläyin, ne hem neredä bulunér. Sınış: Dialogları tekrarlayın. Didaktika oyunu: <i>Mebeli sıralayın.</i> Sesläyin dä predmetleri çevreyä alın. Çiftlerdä iş. Örneklärä görä dialog kurun. Aklında tutmak için oyun: <i>Ne kaybeldi?</i> Didaktika oyunu: <i>Neredä yaşêersın?</i> Fizaralık Gözäl evimiz. Sınış: Sesläyin hem cevap verin: <i>kim neredä yaşêér?</i> Çiftlerdä iş. Örnää görä dialog kurun. Didaktika oyunu: <i>İçerilerä mobilayı erleştirin.</i> Türküyü Böcek (laflar hem muzıka Dionis Tanasoglu) sesläyin. İmitațiya yapın.
3.2. Ne var hem neredä bulunér?	duvar, pençerä, tablo, er, baia odası, üüsek	Ses: [d,t] Ardlafklar: lan-län, dan-dän Eri gösterän ardlafklar: üstündä, içində, yanında, Soruş aderlii: neredä? nesoy?	Obyektlär için informațiya istemää, cevap vermää. Predmetleri sıralamaa: İçerdä ne var? – İçerdä bir masa, iki skennä, bir krivat hem bir dolap var. Obyektlär için informațiya vermää. Cuvapları açıklamaa: – <i>Krivat neredä?</i> – <i>Krivat duvarın yanında.</i> – <i>Kilim neredä?</i> – <i>Kilim duvarda.</i> – <i>Kiyat neredä?</i> – <i>Kiyat masanın üstündä.</i>	Sınış: Resimnerä/obyektlerä bakın. Neredä ne bulunér, söläyin. Sınış: Sesläyin hem birleştirin. Ne hem neredä bulunér. Sınış: örneklärä görä dialogları kurun. Didaktika oyunu: <i>Mebelleri sıralayın.</i> Sınış: Yaprakta mebel predmetlerini çevreyä alın. Çiftlerdä iş. Örnää görä dialoglara improvizatiya yapın. Aklında tutmak oyunu: <i>Ne kaybeldi?</i> Didaktika oyunu: <i>Mebelleri erleştirin.</i> Sınış. Kendi odanızı yazdırın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmāk/lafetmāk örnekleri	Üüretmāk hem kantarlamak sınışları
3.3. <i>Bizdä musaafir-liktä</i>	pak, ii, lampä, koltuk	Seslär [l] Arđlaflar: <i>üstündä, içindä, yanında</i> Soruşlar: <i>ne? kaç?</i>	Bir predmet için informaťiya istemää: – <i>Odada ne var?</i> – <i>Odada bir krivat var?</i> – <i>Krivat nesoy?</i> – <i>Krivat eni.</i> Eri göstermää: – <i>Tablo neredä?</i> – <i>Tablo duvarda.</i> – <i>Kukla neredä?</i> – <i>Kukla krivadın üstündä.</i>	Sınış: Seslâyın hem lafları tekrarlayın. Sınış: Yarımınarı toplayın, içerdä obyektleri sıralayın, onnarın rengini belli edin. Sınış: Resimä bakın. Ne var hem nesoy, söläyin. Sınış: Angı içerdä predmet bulunêr söläyin. Çiftlerdä iş. Dialog kurun. <i>Senin için nesoy?</i> Didaktika oyunu: <i>Mebelleri odalara erleştirin.</i> Resim: <i>Evin bir odasını resimmäyin.</i>
3.4. <i>Temizleeriz/tertipleriz</i>	ayak kaplarını çıkarmaa, emeni, kutu, koymaa	Sesbirleşme-si: <i>ya işlik koymaa oluşluk çalımında, şındaki zamanda.</i> İşhallık. Eri gösterän iş-hallıklar	Obyektlär için informaťiya vermää. Cuvapların açıklanması: – <i>Doyna ne yapêr?</i> – <i>Doyna temizleer.</i> – <i>Dan ne yapêr?</i> – <i>Dan ayak kaplarını çıkarêr.</i> – <i>Emenilerini nereyi koyêr?</i> – <i>Emenilerini dolaba koyêr.</i> İzin vermää: <i>Niku, gölmää dolabın içinä koy.</i> <i>Aleks, oyuncakları kutunun içinä koy.</i>	Sınış: Seslâyın da herbir predmeti kendi erinä koyun. Didaktika oyunu: <i>Kaybelmiş rubalar/ ayak kaplar.</i> Sınış. Rubaları erinä koyun. Sınış: Rubaları ayırın. Sınış: Dialogları seslâyın hem onnarı tekrarlayın. Didaktika oyunu: <i>Seslä hem yap, ne bän söleerim.</i> Plastilindän bir paraliya yapın. Kiyattan/kartondan don, fistan kesin. Çifttä iş. Örnää görä dialog kurun. Şiiri <i>Ol karnak</i> (Todur Marinoglu) seslâyın. Soruşlara cevap verin.
4. TRANSPORT KOLAYLIKLARI				
4.1. <i>Uşak başçasına neylän gideriz?</i>	biçikleta, avtobus, microbus, yayan, gitmää	Seslär: [ç] [c] Arđlaflar: <i>-nan, -nän.</i>	Obyektlär/insannar/oluşlar için informaťiya ayır-maa: – <i>Daşa, sän neylän uşak başçasına gidersin?</i> – <i>Bän uşak başçasına avtobuslan giderim.</i> Transport kolaylıkları için informaťiya vermää: <i>Bu trolleybus. Trolleybus maavi.</i> <i>Bu biçikleta. O kırmızı.</i>	Sınış: Seslâyın hem tekrarlayın. Sınış: Resimnerä bakın hem transportları sıralayın. Sınış. Seslâyın cümleleri. Dooru mu, diil mi dooru. Verili örnää görä dialog kurun. Sınış: Seslâyın hem dooru resimi çevreyä alın. Sınış: Bän bir söleerim, sän dä çok. Didaktika oyunu: <i>Loto/fişalar transportlarıtan.</i> Resimä bakın: Soruşlara cevap verin. Neylän uşak baş-çasına gideriz. Birär transport resimmäyin sora da onu renklâyın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
4.2. Biz <i>avtobuslan gideriz</i>	trolleybus, microbus, yayan, eni, komfortlu	Seslâr: [s] [z] Soruş aderlii: <i>neylân?</i> Adlın halları: Gösterek halı, Ardlarlar: <i>-nan, -nân.</i> Nişanın adlıkların barar kulları: <i>nılması: eşil avtobus eşil avtobuslar</i>	Obyektlâr/insannar/oluşlar için informaçıya vermää: – <i>Anä uşak başçasına neylân geler?</i> – <i>Anä maşınaylan geler.</i> Transport kolaylıklarını için informaçıya vermää: <i>Bu trolleybus. Trolleybus maavi.</i> <i>Bu mikrobus. O sarı.</i>	Sınış: Seslâyın hem tekrarlâyın. Sınış: Resimâ bakım. Transportlarının adını söläyin. Verili örnää görâ dialog kurun. Sınış. Resimnerâ bakın. Söläyin, kim hem neylân gider. Sınış: Noktaları birleştirin da predmeti söläyin. Transport kolaylıklarını için şiirleri seslâyın. Aklınızda tutun. Türküyü <i>Gideriz biz gideriz uzak, uzak yola barabar çalın.</i>
4.3. <i>Dikat olun! Yolu geçerez!</i>	svetofor, dikat, yolu geçermää, erindä durmaa, zebra	Ses: [s] İşlik yolu <i>geçmää</i> oluşluk çalımında, şindiki zamanda.	Bir oluş için informaçıya vermää: – <i>Doyna ne yapêr?</i> – <i>Doyna yolu geçer.</i> – <i>Nesoy renktä yolu geçer?</i> – <i>Eşil renktä yolu geçer.</i> Predmetlâr için informaçıya vermää: – <i>Svetoforun kaç rengi var?</i> – <i>Svetoforun üç rengi var.</i> – <i>Angı renktä yolu geçersin?</i> – <i>Bân eşil renktä yolu geçerim.</i> – <i>Angı renktä erindä durêrsın?</i> – <i>Kırmızı renktä durêrim.</i>	Sınış: Seslâyın da dooru resimi çevreyâ alın. Sınış: Bân söleerim rengi, sän dâ sölä transportu. Didaktika oyunu: <i>Transportu tanı.</i> Çiftlerdä işlâyın. Sorun hem cevap verin. Didaktika oyunu: <i>Renkli fener. Angı renk şindi olacek?</i> Resimâ bakın: Modelâ görâ soruşlara cevap verin. Çiftlerdä iş. Modelâ görâ dialog kurun. Konstantın Dragomirin şiirini <i>Svetofor</i> seslâyın. Barabar annadın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üüretmâk hem kantarlamak sınışları
4.4. <i>Taatilä neylän gideriz?</i>	Taatilä gitmää	Ses: [ä] İşlik <i>taatilä gitää</i> oluşluk çalımda, şindiki zamanda. Soruş ader- lii: <i>neylän?</i>	Bir oluş için informaıya vermää: – <i>Niku neylän taatilä gider?</i> – <i>Niku uçaklan taatilä gider.</i> – <i>Sän trennän mi taatilä giderisin?</i> – <i>Da, bän trennän taatilä giderim.</i> Obyektler/insannar/oluşlar için informaıya ayırmaa: <i>Länka denizä maşınaylan gider.</i> <i>Mihaela taatilä trennän gider.</i>	Sınış: Sesläyin da barabar tekrarlayın. Sınış: Sesläyin, kim neylän taatilä gider, söläyin. Çiftlerdä iş. Sorun hem cevap verin: <i>Neylän taatilä giderisin?</i> Devam edin: <i>Her yaz biz ... (nereyi) ... (neylän) gideriz.</i> Türküyü <i>Avtobus</i> barabar çalın, imitaıya yapın. řiri <i>Avtobus</i> sesläyin. Bir fragmentini aklınızda tutun. řiri <i>Biz gideriz</i> (Güllü Karanfil) sesläyin. Aklınızda tutun. Kiyattan bir gemi bükün (origami).
5. YILIN ZAMANNARI				
5.1. <i>Kış geldi</i>	suuk, kaar yaayer, kaar adamı, kaar topu	Ses: [aa], [uu] İşlik <i>beenerim</i> İşhallık. İşle- rin nicä ol- masını açık- lamak: <i>suuk,</i> <i>pek gözäl.</i>	Duygular için informaıya istemää hem cevap vermää: – <i>Elena, kış beenersin mi?</i> – <i>Da, beenerim.</i> – <i>Kışın ne yapêrsın?</i> – <i>Kışın kaarlan oynêerm. Kaar adamı yapêêrm.</i> <i>Kızaklan kayêrm.</i> Obyektler /insannar/fenomennär için informaıya ayırmaa: – <i>Kışın nesoy?</i> – <i>Kışın suuk./Kışın pek gözäl!</i>	Sınış: Sesläyin da sora temaya baalı lafları sıralayın. Didaktika oyunu: <i>Ne göersin, sırala</i> (obyektler/resim-när). Resimä bakın. Örnää görä soruşlara cevap verin. Sınış: Modelä görä dialoglara inştenirovka yapın. Türlü formalarda kaar yıldızçıklarını renkläyin. Bir kızak/bir kaar adamı plastilindän yapın. Kış için şiirleri sesläyin hem aklınızda tutun. Anätmayı <i>Biyaz horu</i> sesläyin. İnştenirovka yapın.
5.2. <i>İlkyaz geler</i>	çüidem, erimää, gelmää, ççek, açmaa, yısınmaa	Ses birleşmeleri: [ç], [çe] İşhallık. Zaman işhallıkları: <i>ilkyazın,</i> <i>yazın, güzün,</i> <i>kışın</i>	Şükür etmää: <i>Saa ol!</i> Cuvap vermää: <i>Sän dä saa ol.</i> Obyektler/insannar/fenomennär için informaıya ayırmaa: – <i>Nezaman çüidemnär açêrlar?</i> – <i>Çüidemnär ilkyazın açêrlar.</i> – <i>Dışarda hava nesoy?</i> – <i>Dışarda sıçak.</i> Obyektleri, oluşları, fenomenneri yazdırmaa: <i>İlkyazın kaar eriyer. Çüidemnär açêrlar. Kuşlar geleri dönerler.</i> İlkyaz aylarını sıralamaa: <i>İlkyaz ayları: mart, april, may.</i>	Sınış: Sesläyin da barabar tekrarlayın. Sınış: Angı ççekleri seversiniz, söläyin. Sınış: Resimnerä bakın. Soruşlara cevap edin. İlkyazın ne olêr? Çiftlerdä iş. Dialogları modelä görä kurun. Devam edin: <i>Her ilkyaz...</i> Resimnerä görä ilkyaz için annadın. Resimi ilkyaz için yazdırın. İlkyaz için türküyü sesläyin. Barabar çalın. řiri <i>Çüidem</i> sesläyin. Soruşlara cevap verin. Bir fragmenti aklınızda tutun.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
5.3. Hoş geldin, yaz!	pek sıcak, deniz, dondurma	Ses: [d] [t] İşhallik pek Soruş aderlikleri: kimimmân? neylân? ne-reyi? Soruşun konyulması. Soruş aderlii: kimimmân?	Obyektlâr hem işlâr için informaçiya ayırmak: – Yazın hava nesoy? – Yazın sıcak hem pek sıcak. Obyektlâr/insannar/fenomennâr için informaçiya vermää: – Doyna nereyi gider? – Doyna denizâ gider. – Kiminnân gider? – Anannan-bobannan gider. – Neylân gider? – Avtobustan gider. Obyektleri/oluşları/fenomenneri yazdırmaa: Yaz. Hava pek sıcak. Güneş yısıdêr. Yaz ayları: iyün, iyül, avgust.	Sınış: Seslâyın hem tekrarlayın. Taatiliää nereyi gideriz? Sınış: Resimnerâ bakın hem yıl zamanını söläyin. Resimnerâ bakın. Çevrelerâ ilkin meyvaları, sora da zarzavatları alın. Örnää görâ dialogları kurun: Yazın nereyi dimnenmää gidersin? Resimnerâ görâ yazı yazdırın. Plastilindân meyva yapın. Sınış: Noktaları birleştirin da nesoy meyvalar oldular, söläyin. Bilmeyceleri tanıyın. Türküyü Biz oynêêrız çimendâ seslâyın, barabar çalın.
5.4. Bereketli güz	yaprak, bereketli, olmuş, tatlı, suuk/serin, düşmää, toplamaa, yaamur yaayêr	Ses birleşmeleri [ya] [yê] İşlik. Oluşluk çalımı, şindiki zaman. Durumu açıklayan işhalliklar: suuk, serin, olmuş. Bân beenerim/ bân severim	Duyguları açıklamaa: – Angı meyvaları seversin? – Armut severim. Obyektlâr/işlâr/oluşlar için informaçiya istemää, bişey belli etmää: – Almalar nesoy? – Almalar tatlı. – Eriklâr nesoy? – Eriklâr olmuş. – Güz nesoy? – Güz bereketli. Obyektleri/insannari/fenomenneri yazdırmaa: Güz. Hava serin. Yaamur yaayêr. Yapraklar düşerlâr. Kuşlar sıcak devletlerâ uçêrlar. Güzün çok meyva hem zarzavat var. Kristi erik toplêêr. Güz ayları: sentâbri, oktâbri, noyabri.	Sınış: Lafları seslâyın hem tekrarlayın. Sınış: O nesoy? Onnar nesoy? Antonimnâr: tatlı-işi, sıcak-suuk. Oyun Bingo! Didaktika oyunu: Göster, ne işittin. Modelâ görâ dialog kurun. Sevdii meyvaları hem zarzavatları resimnâyın/ plastilindân yapın. Türküyü Güz geldi! seslâyın, bir fragmenti barabar çalın. Şiiri Güz seslâyın. Bir fragmenti aklınızda tutun.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üüretmâk hem kantarlamak sınışları
6. BEENDIİM ZANAATLAR				
6.1. <i>Barabar oynêêriz</i>	oynamaa, düzmâä, atlamaa, kaçmaa, saklanmaa	Seslär: [t, n] İşilk. Oluşluk çalıımı, şındaki zaman. Üzleri belli etmâä: <i>bän, sän, o, onnar</i>	Başka insannar için informaıya istemâä hem vermemeä: – <i>O ne yapêr?</i> – <i>O kuklalarlan oynêêr.</i> – <i>Onnar ne yapêrlar?</i> – <i>Onnar bir ev düzerlär.</i> Bir oluş için informaıya ayırmaa: <i>Länka ip atlêêr. Doyna biçikleıaylan geziner. Anä kuklaylan oynêêr. Niku saklanêêr. Kristi kaçêr.</i> Oluşları/ obyektleri yazdırmaa: <i>Bän dostlarımnan oynêêrim. Kosti trennän oynêêr.</i>	Fonetika sınışları: Sesläyin aklınızda tutun. Didaktika oyunu: <i>Bän bir obyekt/personajı göstererim – sän dä ona baalı bir instruktıyayı sölä.</i> Sınış: Resimnerä bakın. Kim neylän oynêêr, söläyin. Didaktika oyunu: <i>Haşlak top.</i> Oyuncakları resimnäyin, renkläyin. Dinamika oyunu: <i>Kör babu.</i> Dinamika oyunu: <i>Padışaa, Padışaa bir askerci ver bizä</i> Şiiri <i>Uşak başçasında ne yapêriz, sesläyin.</i> Aklınızda tutun.
6.2. <i>Gimnastika yapêriz</i>	yukarı, aşaa, ileri, geeri, auç, hızlı, yavaş	Seslär: [aa], [ee] İşilk. Oluşluk çalıımı, şındaki zaman.	İnstruktıyalı/ izinnär: <i>Ellerimizi yukarı! Ellerimizi aşaa! Gideriz ileri! Gideriz geeri!</i> <i>Gideriz hızlı! Gideriz yavaş!</i> <i>Gezeriz parmaklarımızda! Gezeriz tabannarımızda!</i> <i>Şamarlarımızı urêriz!</i> <i>Makazçık yapêriz!</i> Bir oluş için informaıya istemâä: – <i>Niku ne yapêr?</i> – <i>Niku hem Länka ayı gibi gezerlär.</i> Bir insan için informaıya vermâä: <i>Niku hem Länka ayı gibi gezerlär. Kosti hem Kristi kurbaa gibi atlêêrlar. Anä hem Kristi tavşam gibi atlêêr. Mihaela hem Dan makazçık yapêrlar.</i>	Sınış: Sesläyin, barabar tekrarlayın. Sınış: Sesläyin da söläyin, kim hem ne yapêr. Örneklerä görä dialog kurun. Sorum hem cevap verin: <i>Nezaman?/Kiminnän?/Nere-dä gimnastika yapêrsınız?</i> Devam edin: <i>Her sabaa bän bobannan gimnastika yapêrim...</i> Resimnerä görä, tekst kurun: <i>Biz uşak başçasında gimnastika yapêriz.</i> Türküyü <i>Dizileriz sıraya</i> sesläyin, kimi elementleri barabar tekrarlayın.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
6.3. <i>Zooparkta</i>	zoo, göl, akvarium, kafes, kurbaa, papagal, balık	Adlık. Temel halı, gösterek halı. Adlıklar çokluk sayısında. Soruş aderli: <i>kaç?</i> Sayılık	Obyektlär / oluşmalar / cannular için informaıtaıya istemäi: – <i>Bu kim?</i> – <i>Bu bir maymun.</i> – <i>Maymun neredä?</i> – <i>Maymun aaaçta.</i> – <i>Maymun ne yapêr?</i> – <i>Maymun banan iyer.</i> Obyektlär, oluşlar, insannar için informaıtaıya ayırmaa: <i>Biz zooparka gideriz. Orada bir göl var. Zooparkta akvarium var. Kafestä iki aslan var.</i>	Sınış: Sesläyin hem tekrarlâyin. Sınış: Resimnerä bakın. Soruşlara cuvap verin: <i>Kim bu? O nesoy? Ne yapêr?</i> Sınış: Noktaları birleştirin, angı hayvan saklı, tanıyin. Grupalarda iş. Türkın arenasında nesoy hayvannar var, söläyin? Türküyü <i>Gideriz, biz gideriz...</i> çalın. Masallardan personajlara medalyon yapın.
6.4. <i>Bän çizgili filmları severim</i>	okumaa, seslemäi, bakmaa, kiyat, film, resim, masal	İşlik. Bir olayın açıklanması. Oluşmak çalımı, şindiki zaman. Afirmativ/negativ cuvap.	İnsannarın hem işlerin belli edilmesi: – <i>Kim masal okuyêr?</i> – <i>Malim masal okuyêr?</i> Afirmativ/negativ cuvaplar: – <i>Sän masal beenersin mi?</i> – <i>Da, beenerim. Yok, beenmeerim!</i> Duyguların açıklanmaa: – <i>Angı masalı beenersin?</i> – <i>Masalı „Aslan Padişaa” beenerim.</i>	Sınış: Sesläyin hem tekrarlâyin. Sınış: Personajlara bakarak, masalı/çizgili filmayı tanıyın. Verili örneklerä görä dialog kurun. Sınış: Sesläyin hem resimi çevreyä alın. Didaktika oyunu: <i>Loto (masalların, çizgili filmaların personajlarınman).</i> Personajları resimnäyin. Şiiri <i>Kiyatçıklar</i> (Vladimir Rusu). Sesläyin hem onu aklınızda tutun. Çizgili filmları gagauz dilindä bakın. Soruşlara cuvap edin.

Tematika birimleri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
7. BÂN MOLDOVA RESPUBLİKASINDA YAŞÊERİM				
7.1. <i>Moldova</i> - benim <i>Vatanım</i>	republika, vatan, kasaba, kütü, yaşamaa	Ses: [e]	Kendin için informatiya vermää: <i>Selâm, dostlar. Bân Niku. Bân Moldova Respublikasında yaşêêrim. Moldova Respublikası benim Vatanım. Moldova gözâl hem zengin. Moldovada çok meyva hem zarzavat büüyer.</i> Obyektler hem olaylar için informatiya istemää: - <i>Niku neredä yaşêêr?</i> - <i>Niku Moldova Respublikasında yaşêêr.</i> - <i>Moldova nesoy?</i> - <i>Moldova gözâl hem zengin.</i> - <i>Moldovada angı meyvalar büüyer?</i> - <i>Moldovada alma, armut, şefteli, erik büüyer.</i> - <i>Mihaela, sän neredä yaşêêrsım?</i> - <i>Bân Kongaz küüyündä yaşêêrim.</i> - <i>Senin malin neredä yaşêêr?</i> - <i>Benim malin Avdarmada yaşêêr.</i>	Fonetika sınışları: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Resimnerä bakın. Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış. Resimnerä bakın. Sesläyin hem soruşlara cevap verin. Çiftlerdä iş: Sorun hem cevap verin. Didaktika oyunu: <i>Bân başlêêrim, sän dä devam et ...</i> Şiiri <i>Vatan</i> için sesläyin. Aklınızda tutun. Türküyü <i>Bucak</i> sesläyin. Aklınızda bir fragmenti tutun da onu çalın.
7.2. <i>Kişinöv kasabasında</i>	baş kasaba, merkez, park, teatra, anmak taşı	Ses: [k] Soruş adrelikleri: <i>ne? kiminän?</i>	İnsannar/ obyektler/ oluşlar için informatiya ayrımaa: - <i>Länka neredä yaşêêr?</i> - <i>Länka Kişinövün merkezindä yaşêêr.</i> - <i>Länka kiminän?</i> - <i>Länka dostlarınnan.</i> - <i>Selâm, Kosti!</i> - <i>Selâm, Anä!</i> - <i>Sän Kişinöva gittin mi?</i> - <i>Da, gittim.</i> - <i>Ne gördün?</i> - <i>Çok park hem anmak taşı gördüm.</i> Obyektler/işlar için informatiya vermää: <i>Bân Kişinöva gittim. Parka gittim. Ştefan çel Marinin anmak taşı gördüm. Kişinöv pek gözâl bir kasaba.</i>	Sınış: Resimnerä bakın. Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış: Resimnerä bakın. Sesläyin, örneklerä görä dia-log kurun. Sınış: Resimnerä bakın. Sesläyin, dialogları tekrarlayın. Çiftlerdä iş: Sorun hem cevap verin. Sınış: Sesläyin hem resimi çevreyä alın. Sınış: Resimnerä bakın. Sesläyin, modelä görä bir tekst kurun.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistika örneklere	Sözleşmâk/lafetmâk örneklere	Üretmâk hem kantarlamak sınışları
7.3. <i>Ayaz Dâdu geler</i>	Kolada Ayaz dâdu, baaşş, kısmetli, şen, kabletmâä,	Seslâr: [è] [e] İşlik. Oluş- luk çalımlı, şindiki za- man.	Bir oluş için informaşıya istemâä hem vermâä: – <i>Doyna ne yapêr?</i> – <i>Doyna pençeredân bakêr.</i> – <i>Kim geler?</i> – <i>Ayaz Dâdu geler.</i> – <i>Sân ne baaşş kablettin?</i> – <i>Bân bir kukla kablettim. E, sän?</i> – <i>Bân konstruktör kablettim.</i> – <i>İsteediini sölemâä:</i> – <i>Länka sän ne baaşş istersin?</i> – <i>Bân Lego isteerim.</i> Dilemâk sölemâä: <i>Kolada yortulari kutlu olsun!</i> <i>Eni Yılmı kutlu olsun!</i> <i>Şen yortular!</i>	Sınış: Bakın, seslâyın hem tekrarlayın. Sınış. Resimnerä bakın. Seslâyın hem tekrarlayın. Oyun: <i>Bir çuval baaşş.</i> Sınış: Resimnerä bakın, kim hem ne baaşş kabletti, söläyin. Çiftlerdä iş. Sorun hem cevap verin. Oyun: <i>Başş tanı</i> (Bir uşak baaşş yazdırêr, biri dâ taniyêr) Bir suvraki sopasını yapın. Şiiri <i>Suvraki</i> seslâyın, aklınızda tutun. Soylarınıza kolada/suvraki gezin.
8. HOŞÇAKAL, UŞAK BAŞÇASI!				
8.1. <i>Kendimi tanıştürêrim</i>	tanıştür- maa, severim, beenerim	Anätma cümlelâr	Kendi hem başka insan için informaşıya vermâä: <i>Bân Sanda. Bân altı yaşındayım. Bân Kongaz kü- yündä yaşêêrim. Benim aylâm büük. Bir kardaşım hem bir kızkardaşım var. Bân beenerim oynamaa.</i> İnsannar için informaşıya vermâä/ istemâä: – <i>Senin adın ne?</i> – <i>Benim adım Kristi.</i> – <i>Kaç yaşındaysın?</i> – <i>Bân altı yaşındayım.</i> – <i>Senin aylân nesoy?</i> – <i>Benim aylâm büük.</i> – <i>Sân ne beenersin yapmaa.</i>	Sınış: Seslâyın hem tekrarlayın. Sınış. Dooru mu osa diil mi. Resimnerä bakın. Seslâyın, tekrarlayın, örneklere göre dialog kurun. Oyun: <i>Kendimi tanıştürêrim.</i> Sınış: Örneklere göre kendinizi tanıştürün. Çiftlerdä iş. Sorun hem cevap verin. Sınış. Kendi dostunuzian tanıştürün.

Tematika birimneri	Sözlük	Lingvistik örnekleri	Sözleşmâk/lafetmâk örnekleri	Üüretmâk hem kantarlamak sınışları
8.2. <i>Tä ne uşak başçasında bän üürendim!</i>	Saymaa, üürenmää, bilmää, söylemää	Ses: [m]	Becermeklär için informaşağa istemää/vermää: <i>Bän Länka. Uşak başçasında bän üürendim 15-dän saymaa, resimnemää, gagauz dilindä lafetmää, şiir annatmaa.</i> Zanaatlar için informaşağa vermää: – <i>Niku ne yapêr?</i> – <i>Niku resimneer.</i> – <i>Länka uşak başçasında ne üürendi?</i> – <i>Länka şiir annatmaa üürendi.</i>	Sınış: Sesläyin hem tekrarlayın. Sınış. Sesläyin da resimi kapadın. Çiftlerdä iş. Sorun hem cuvap verin. Oyun: <i>Kim hem ne biler?</i> Sınış: Bakın, sesläyin hem tekrarlayın. Sınış. Resimnerä bakın. Sesläyin hem tekrarlayın. Resimnerä bakın: <i>Kim hem ne yapêr? Kim hem ne biler?</i> Oyun: <i>Mim.</i> Oyun: Şen konuşmak. Şiiri <i>Uşak başçasında ne yapêriz?</i> sesläyin. Onu üürenin hem rollerä görä annadın. Türküyü <i>Şen oynêr gagauzlar sesläyin sora da barabar çalın.</i>
8.3. <i>Gagauz dilini pek severim</i>	Hazırlık grupası, bilmää		Kendisi için hem başka insannar için informaşağa istermää/vermää: <i>Bän Länka. Bän hazırlık grupasına giderim. Bän gagauz dilini pek beenerim!</i>	Sınış. Resimä bakın, sesläyin hem tekrarlayın. Sınış. Dooru mu osa diil mi? Çiftlerdä iş. <i>Hadi tanışalım!</i> Çiftlerdä iş. Sorun hem cuvap verin. Oyun: <i>Bän söyleirim, sän dä yap!</i> Oyun: <i>Kim taa hızlı!</i> Türküyü <i>Var bendä, sendä, onda...</i> sesläyin, barabar çalın.

BIBLIOGRAFIYA

Cadrul legal și normativ Național

1. Codul Educației al Republicii Moldova, 2014, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16.
2. Cadrul de Referință al Curriculumului Național, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 432 din 29 mai 2017.
3. Concepția didactică a disciplinei Limba și literatura română în școlile cu limba rusă de instruire, aprobată prin Hotărârea Colegiului Ministerului Învățământului. nr. 17 din 21.11.95.
4. Curriculum național: învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018.
5. Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale: învățământul primar. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar./Cazacu T., Feteasco R., Roșcovanu V. ș.a. Chișinău: Lyceum, 2018.
6. Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1 – 7 ani) în Republica Moldova. Chișinău 2006.
7. Curriculum pentru educație timpurie (copiii de la naștere la 6 ani). București, 2017.
8. Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020), aprobat prin HG nr. 904 din 31 decembrie 2015.
9. Standarde de învățare și dezvoltare pentru copil de la naștere până la 7 ani: Standarde profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie. Aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 23 august 2010.
10. Standarde de eficiență a învățării. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012.
11. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”, 2014.
12. Strategia Moldova Digitală 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013.
13. Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1106 din 03.10.2016.

Internațional

14. Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare /Comitetul Director pentru Educație „Studierea limbilor și cetățenia europeană”./Trad. din lb. fr. de Gheorghe Moldovanu. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2003. Disponibil: <http://isjvn.vn.edu.ro/upload/f527.pdf>.
15. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors. Council of Europe, Strasbourg, 2018. Disponibil: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>.
16. ISCED – Clasificarea Internațională Standard a Educației, UNESCO, 2011.
17. Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină. Consiliul de Cooperări Culturale, Strasbourg, 2001.

Studii/rapoarte

18. Bucun N., Guțu V., Ghicov A. ș.a. Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic. Chișinău: IȘE, 2017.

19. Evaluarea curriculumului național în învățământul general. Studiu. Chișinău: MECC, IȘE, 2018.
20. Probleme de predare a limbilor în școlile alolingve din Republica Moldova: o analiză de necesități. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica cu sprijinul Înaltului Comisar pentru Minoritățile Naționale ale OSCE, 2009.

Literatura în domeniu

21. Avram M., Sala M. Faceți cunoștință cu limba română. Cluj: Editura Echinocțiu, 2001.
22. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Învățarea simultană a limbilor română și găgăuză. Ghid metodologic. Chișinău: GraficDesign, 2015.
23. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Curriculum. Învățarea simultană a limbilor română și găgăuză. Nivelul A1.1. ANTEM. Chișinău: Grafic Design, 2016.
24. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Nicu și Leanca învață limba română. Manual (cu CD). ANTEM. Chișinău, Tipografia Centrală, 2016.
25. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Nicu și Leanca învață limba română. Carduri cu imagini. 500 de carduri (cu CD). Tipografia Centrală, 2016.
26. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Învățăm împreună limba română: Culegere de povești, snoave și povestiri (cu CD). (ANTEM). Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
27. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. Învățăm împreună limba română: Culegere de poezii și cântece (cu CD). ANTEM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
28. Barbăneagră A. Conceptualizarea procesului de învățare integrată a conținutului și a limbii în instituțiile cu instruire în limba rusă din RM. // „Educația lingvistică – mijloc de promovare a dialogului intercultural și a integrării socio-profesionale”, Chișinău, 2016.
29. Balint M. Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2008.
30. Bocoș M. Instruirea interactivă: repere axiologice și metodologice. Iași: Polirom, 2013.
31. Bocoș, M., Chiș, V. Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2014.
32. Bolboceanu A. Accesul, relevanța și calitatea educației în instituțiile de educație timpurie. Chișinău: Lexon-Prim, 2014.
33. Callo T. Educația lingvistică. Chișinău, 2009.
34. Carabet N., Gânju St., Haheu E. etc. Didactica educației preșcolare. Chișinău, 2012.
35. Cemortan-Secara S. Formarea personalității copilului în cadrul activității verbal-artistice. Chișinău: Universitas, 2000.
36. Dascal A. ș.a. Örnek: e de socializare a copiilor de vârstă preșcolară (5-7 ani) în cadrul activităților integrate cu orientare parteneriat instituție preșcolară-familie. Ghid metodologic pentru cadrele didactice și părinți. Chișinău: Reclama, 2012.
37. Dascal A. Repere metodologice ale integrării domeniilor de cunoaștere în instituția preșcolară.// În Studia Universitati Moldaviae. 2013, 5 (65).
38. Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară. Disponibil pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_cor3.pdf.
39. Golu P., Zlate M. Psihologia copilului. București: Editura Didactică și pedagogică, 1998.

40. Gurlui I., Andreeescu L. Activitățile integrate în grădiniță. Ghid metodic. Pitești: Editura Carminis, 2014.
41. Guțu Vl. (coord.), Chicu V., Dandara O. ș.a. Psihopedagogia centrată pe copil. Chișinău: CEP USM, 2008.
42. Iordăchescu I. Româna-distractiv. Culegere de poezii tematice, proverbe și zicători, numărători, frământări de limbă. Editura Arc, 2013.
43. Hobjilă A. Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului (etapa preșcolară). Iași: Institutul European, 2008.
44. Лосева А.А. Особенности речевого развития двуязычных коммуникантов дошкольного. Disponibil pe: www.pglu.ru/lib/.../VII/uch_2010_VII_00042.pdf
45. Molan V., Bizdună M. Pedagogia învățământului primar și preșcolar. Didactica limbii și literaturii române. București, 2006.
46. Molan V. Didactica domeniului ”Limbă și comunicare” din învățământul preșcolar. București, 2017.
47. Oprea Cr.-L. Strategii didactice interactive. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
48. Parfene C. Metodica studierii limbi și literaturii române. Iași: Editura Polirom, 1999.
49. Pamfil A. Didactica limbii și literaturii române (pentru învățământul în limbile minorităților naționale). Cluj: Editura Dacia, 2000.
50. Platon E. (coord.) ș.a. Procesul de predare/învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul primar. Suport de curs. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2011.
51. Popoiag O.-G. Varietatea situațiilor de învățare și diversificarea metodelor de instruire în predarea limbii engleze în cadrul învățământului preșcolar. Teză de doctor. București, 2009.
52. Popovici A. Formarea competenței de audiere în procesul de predare-învățare a limbii române în școala alolingvă” (ciclul gimnazial). Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2012.
53. Протасова Е., Родина Н. Методика обучения дошкольников иностранному языку. Москва: Златоуст, 2013.
54. Протасова Е., Родина Н. Многоязычие в детском возрасте. Москва: Златоуст, 2011.
55. Протасова Е., Родина Н. Русский язык для дошкольников. Москва: Златоуст, 2013
56. Sarivan L., Gavrilă M., Stoicescu D. ș.a. Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev. București: Educația 2000+, 2009.
57. Sîrghie A. Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar. Sibiu: Alma Mater, 2009.
58. Temple Ch. ș.a. Inițiere în metodologia Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice, Supliment al revistei Didactica Pro..., 2001, nr. 1.
59. Tomșa Gh. (coord.) ș.a. Psihopedagogie preșcolară și școlară. București: Coresi, 2005.
60. Vrânceanu M., Turchină T. ș.a. 1001 idei pentru o educație timpurie de calitate. Ghid pentru educatori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, Chișinău, 2013.
61. Vărășmaș E., Guranda O., Vrânceanu M. ș.a. Educație timpurie individualizată. UNICEF – Moldova. Chișinău: Editura Cartier, 1999.

Site-uri utile:

62. <http://bilingual.antem.org/>

63. <http://rlnm.didacticalimbiromane.ro/platforma-online/>
64. <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=362694&lang=1>
65. http://video.elearning.ubbcluj.ro/?page_id=538
66. <http://www.creeaza.com/didactica/didactica-pedagogie/fundamentarea-teoretica>
67. www.copilul.ro/legende-si-povestiri-religioase
68. <http://www.parinti.com/>
69. <http://www.povesti-pentru-copii.com/>
70. <http://www.romanianvoice.com/>
71. <http://fiseprescolari.blogspot.md/>
72. <http://junior.clopotel.ro/galerie-clopotel-junior>
73. <http://traditiidinromania.ro/category/legende>
74. www.universdecopil.ro/

Masal, cümbüş, annatma, şiir toplumları:

1. Baboglu N. Literatura sabaalıkları uşak başçasında. Lumina, Kişinöv, 1990.
2. Baboglu N. Masallar, 1991.
3. S. Bulgar Masallar
4. Çebotar P. Bizim dost Nastradin,
5. Vasilioglu K., Guşu V. Resimni sözlük. Lumina, Kişinöv, 1996.
6. Kösa M. Gercik evim, 1999.
7. Kuroglu S. Çık, çık, güneşçik, Kişinöv, 1991.
8. Vasilioglu K. Sızıntıcık,
9. Koca S. Şen bukvalık, Kişinöv, 2006
10. Marinoglu T. Okumak kiyadı. Lumina, Kişinöv, 1992.
11. Zanet T. Karımcalık, Kişinöv, 1992.
12. Zanet T. Böcecik, Ankara, 2012.
13. Vasilioglu K. Masallar, Uygun sözlär, Bilmeycelär. Ştiinţa 2002.
14. Marinoglu T. Benim sevgili dostlarım, Kişinöv, 2016
15. Kösa M. Okumak kiyadı. Ştiinţa, Chişinău, 1997.

Culegeri de texte: poveşti, snoave, povestiri, poezii

1. *Antologie de basme, legende şi poveşti. Selecţie A. Bujor.* Chişinău: Editura Epigraf, 2010.
2. *A fost odată ca niciodată... Poveşti populare, Legende, Snoave, Poveşti din lumea întreagă.* Trad. V. Filip. Chişinău: Editura Epigraf, 2013.
3. *Cartea de aur a celor mai frumoase poveşti clasice.* CD audio. Chişinău: Editura Litera, 2014.
4. *Cartea mea cu poveşti româneşti.* Bucureşti: Editura Flamingo, 2009.

5. *Cele mai frumoase povești cu tâlc. Colecția de aur.* Chișinău: Editura Arc, 2018.
6. *Cele mai frumoase povești clasice. Colecția de aur.* Chișinău: Editura Arc, 2018.
7. *Cele mai frumoase povești de Andersen. Colecția de aur.* Chișinău: Editura Arc, 2016.
8. Dragomir C. *Bunicuța cu povești.* Chișinău: Literatura artistică, 1988.
9. *Folclorul copiilor. Cele mai căutate perle folclorice.* Selecție: Băieșu N. Chișinău: Editura Arc, 2015.
10. *Învățăm împreună limba română. Culegere de povești, snoave.* CD audio. Chișinău, 2016.
11. *Învățăm împreună limba română. Culegere de poezii și cântece.* CD audio. Chișinău, 2016.
12. Mârza-Turbal A. *Să-ți fie sufletul frumos. Versuri pentru copii.* Chișinău: Pontos, 2016.
13. *20 de povești alese.* București: Editura Girasol, 2008.
14. *365 de povești de seară.* Carte + CD audio. Chișinău: Editura Litera, 2013.
15. *101 povești de noapte bună. Povești distractive cu multe aventuri.* Chișinău: Editura Arc, 2017.
16. *101 de povești minunate. Povești celebre.* Chișinău: Editura Arc, 2017.
17. *Păcală și Tândală.* Chișinău: Editura Litera, 2010.
18. *Paparudă, rudă. Poezii folclorice pentru copii.* Selecție: Iordăchescu I. Chișinău: Editura Arc, 2014.
19. *Povești și jocuri pentru alungat plictiseala.* Chișinău: Editura Litera, 2012.
20. *Povești pentru inimă și suflet. Povești terapeutice.* Editura Aquila, 2013.
21. *Ridichea uriașă.* Chișinău: Editura Litera, 2014.

